

WÓJT GMINY PIĄTNICA

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY PIĄTNICA

CZĘŚĆ I – UWARUNKOWANIA ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

TEKST JEDNOLITY

UCHWALONE UCHWAŁĄ NR 205/XXVIII/02
RADY GMINY PIĄTNICA Z DNIA 31.01.2002 R.

ZE ZMIANAMI:

UCHWAŁA NR 233/XLI/2018
RADY GMINY PIĄTNICA Z DNIA 18.06.2018 R.
(zmiany zaznaczono kolorem brązowym)

UCHWAŁA NR 259/XLIV/2018
RADY GMINY PIĄTNICA Z DNIA 27.09.2018 R.
(zmiany zaznaczono kolorem błękitnym)

UCHWAŁA NR 66/XII/2019
RADY GMINY PIĄTNICA Z DNIA 29.10.2019 R.
(zmiany zaznaczono kolorem bordowym)

ZAŁĄCZNIK Nr 5
DO UCHWAŁY NR
RADY GMINY PIĄTNICA Z DNIA2020 R.
(zmiany zaznaczono kolorem jasnozielonym)

PIĄTNICA 2020

ZESPÓŁ AUTORSKI

Główny Projektant:

mgr inż. arch. Alicja Mieszkowska – upr. urb. Nr 242/88

Projektanci:

Struktura funkcjonalno – przestrzenna:

mgr inż. arch. Elżbieta Jabłońska – upr. urb. Nr 1134/90

Środowisko przyrodnicze:

mgr Andrzej Lewandowski

Środowisko kulturowe:

mgr inż. Teresa Ciborowska

Sfera społeczna:

inż. Maria Piątkowska

Rolnictwo i gospodarka gruntami:

mgr inż. Teresa Ciborowska

Komunikacja:

mgr inż. Jerzy Przybyłowicz

Zaopatrzenie w wodę, gaz i odprowadzenie ścieków:

mgr inż. Hanna Konarzewska

Elektroenergetyka:

inż. Krystyna Fronczek

Grafika komputerowa:

tech. Jadwiga Ptaszyńska

Prace techniczne

tech. Jacek Babel

zmiana Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Piątnica (Uchwała Nr 233/XLI/2018 Rady Gminy Piątnica z dnia 24.06.2018 r.

zespół autorski:

mgr Andrzej Lewandowski – upr. urb. nr 1671

mgr Zbigniew Bargielski

zmiana Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Piątnica (Uchwała Nr 259/XLIV/2018 Rady Gminy Piątnica z dnia 27.09.2018 r.

zespół autorski:

mgr Andrzej Lewandowski – upr. urb. nr 1671

mgr Zbigniew Bargielski

zmiana Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Piątnica (uchwała NR 66/XII/2019 Rady Gminy Piątnica z dnia 29 października 2019 r.

zespół autorski:

mgr inż. arch. Katarzyna Kuźniak – uprawnienia do projektowania
w planowaniu przestrzennym Nr upr. 1206/91

mgr inż. Małgorzata Hoser

zmiana Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Piątnica (UchwałaRady Gminy Piątnica z dnia2020 r.

zespół autorski:

mgr Andrzej Lewandowski – upr. urb. nr 1671

mgr Zbigniew Bargielski

SPIS TREŚCI

WPROWADZENIE

A. UWARUNKOWANIA ZEWNĘTRZNE

B. UWARUNKOWANIA WEWNĘTRZNE

I. Struktura funkcjonalno - przestrzenna

1. Położenie i ogólna charakterystyka gminy
2. Funkcje gminy
2. Sieć osadnicza
3. Struktura funkcjonalno-przestrzenna gminy

II. Środowisko przyrodnicze

1. Powiązania przyrodnicze
2. Lokalne zasoby środowiska
3. Obszary i obiekty chronione na podstawie Ustawy o ochronie przyrody
4. Zagrożenia środowiska przyrodniczego
5. Uwarunkowania fizjograficzne rozwoju przestrzennego

III. Środowisko kulturowe

1. Historyczne układy wiejskie
2. Obszary zabytkowe i kulturowe
3. Ocena zachowania środowiska kulturowego
4. Strefy ochrony konserwatorskiej

IV. Sfera społeczna

1. Demografia
2. Warunki mieszkaniowe
3. Obsługa ludności

V. Sfera gospodarcza

1. Rolnictwo
2. Pozarolniczą działalność gospodarczą
3. Turystyka i wypoczynek

VI. Infrastruktura techniczna

1. Komunikacja
2. Zaopatrzenie w wodę
3. Odprowadzanie ścieków
4. Elektroenergetyka
5. Zaopatrzenie w gaz
6. Łączność telefoniczna

VII. Synteza uwarunkowań

Materiały źródłowe

Załączniki graficzne

1. Środowisko przyrodnicze gminy Piątnica w skali 1: 25 000
2. Środowisko przyrodnicze wsi Piątnica w skali 1: 5 000
3. Struktura funkcjonalno - przestrzenna gminy Piątnica w skali 1: 25 000
4. Struktura funkcjonalno - przestrzenna wsi Piątnica w skali 1: 5 000
5. Infrastruktura techniczna gminy Piątnica skala 1: 25 000
6. Infrastruktura techniczna wsi Piątnica skala 1: 5 000

WSTĘP

Podstawę prawną opracowania studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Piątnica stanowią:

- ustawa z dnia 7 lipca 1994 roku o zagospodarowaniu przestrzennym (Dz.U. z 1999 r. Nr 15, poz. 139, Dz. U. Nr 41, poz. 412),
- uchwała Nr 16/111/98 Rady Gminy w Piątnicy z dnia 13 listopada 1998 roku w sprawie przystąpienia do sporządzenia studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Piątnica,
- umowa o dzieło Nr 7/99 z dnia 7 kwietnia 1999 roku,
- **ustawa z dnia 27 marca 2003 roku o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2018 r. poz.1945 ze zm.).**

Przedmiotem opracowania studium jest gmina Piątnica w granicach administracyjnych.

Zakres studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy obejmuje uwarunkowania, cele i kierunki polityki przestrzennej.

W studium uwzględnia się uwarunkowania wynikające z:

- dotychczasowego przeznaczenia, zagospodarowania i uzbrojenia terenu,
- występowania obiektów i terenów chronionych na podstawie przepisów szczególnych,
- stanu i funkcjonowania środowiska przyrodniczego i kulturowego, w tym stanu rolniczej przestrzeni produkcyjnej,
- prawa własności gruntów,
- jakości życia mieszkańców,
- zadań służących realizacji ponadlokalnych celów publicznych.

W studium określa się w szczególności:

- obszary objęte lub wskazane do objęcia ochroną na podstawie przepisów szczególnych,
- lokalne wartości zasobów środowiska przyrodniczego i zagrożenia środowiskowe,
- obszary rolniczej przestrzeni produkcyjnej, w tym wyłączone z zabudowy,
- obszary zabudowane, ze wskazaniem, w miarę potrzeby, terenów wymagających przekształceń lub rehabilitacji,
- obszary, które mogą być przeznaczone pod zabudowę, ze wskazaniem, w miarę potrzeby obszarów przewidzianych do zorganizowanej działalności inwestycyjnej,
- obszary, które mogą być przeznaczone pod zabudowę mieszkaniową wynikające z potrzeby zaspokajania potrzeb mieszkaniowych wspólnoty samorządowej,

- kierunki rozwoju komunikacji i infrastruktury technicznej, w tym obszary, na których będą stosowane indywidualne i grupowe systemy oczyszczania ścieków, a także tereny niezbędne do wytyczania ścieżek rowerowych,
- obszary, dla których sporządzanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego jest obowiązkowe na podstawie przepisów szczególnych lub ze względu na istniejące uwarunkowania,
- obszary przewidywane do realizacji zadań i programów wynikających ze strategii rozwoju województwa zawarte w planie zagospodarowania przestrzennego województwa.

Części składowe opracowania:

- diagnoza (uwarunkowania),
- kierunki zagospodarowania przestrzennego gminy.

UWARUNKOWANIA ZEWNĘTRZNE

Przy opracowaniu uwarunkowań zewnętrznych wykorzystano materiały, wytyczne i ustalenia zawarte w opracowaniach w skali kraju, makroregionu, regionu i województwa.

Gmina Piątnica położona jest w zachodniej części województwa podlaskiego, w powiecie łomżyńskim.

Zgodnie ze Strategią Rozwoju Województwa Podlaskiego do roku 2010, która została przyjęta przez Sejmik Województwa w sierpniu 2000 roku, gmina znajduje się w obszarze funkcjonalnym „Zachodnim”. Obszar ten ukierunkowany jest na rozwój nowoczesnego rolnictwa oraz przemysłu przetwórczego.

Powiat łomżyński posiada słabe warunki glebowe przydatne do upraw roślin o niższej intensywności zbóż i ziemniaków, w produkcji zwierzęcej wiodący kierunek stanowi chów trzody chlewnej.

Ważniejsze uwarunkowania zewnętrzne wpływające na rozwój gminy:

- położenie na obszarze „Zielonych Płuc Polski”,
- położenie części gminy na terenie Łomżyńskiego Parku Krajobrazowego Doliny Narwi
- przebieg drogi krajowej ekspresowej nr 61 Łomża- Augustów,
- przebieg szlaków komunikacyjnych samochodowych

Uwarunkowania powyższe przedstawiono na załącznikach graficznych:

- Środowisko przyrodnicze,
- Systemy transportowe,
- Infrastruktura techniczna.

I. STRUKTURA FUNKCJONALNO - PRZESTRZENNA

1. Położenie i ogólna charakterystyka gminy

Gmina Piątnica położona jest we wschodniej części województwa podlaskiego w powiecie łomżyńskim. Sąsiaduje z gminami: od północy - Mały Płock, Stawiski i Jedwabne, od wschodu - Wizna, od południa i zachodu - miasto Łomża i gmina Łomża. Gmina położona jest w obrębie Wysoczyzny Kolneńskiej oraz Doliny Dolnej Narwi stanowiącej część makroregionu Niziny Północnomazowieckiej. Południowa część obszaru gminy położona w dolinie rzeki Narwi wchodzi w skład obszaru Łomżyńskiego Parku Krajobrazowego Doliny Narwi i jego strefy ochronnej. Na terenie parku znajduje się rezerwat przyrody "Kalinowo". Natomiast południowo - zachodnia część obszaru gminy położona jest w Obszarze Chronionego Krajobrazu Równiny Kurpiowskiej i Doliny Dolnej Narwi.

- **powierzchnia gminy**21 869 ha, w tym:
 - użytki rolne 16 102 ha
 - lasy4 147 ha
 - wody256 ha
 - użytki kopalne 25 ha
 - tereny zurbanizowane (zabudowane).....1 061 ha
 - w tym:
 - tereny komunikacyjne..... 570 ha
 - tereny osiedlowe.....491 ha
 - nieużytki208 ha
 - tereny różne70 ha
- **ludność gminy ogółem**..... **10 751 osób**, w tym:
 - ośrodek gminny - Piątnica Poduchowna i Włociańska - 2 214 osób
 - pozostałe wsie..... 8 537 osób

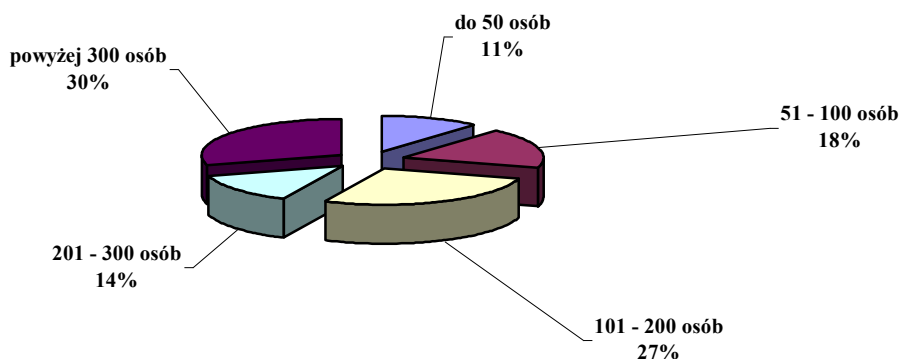
2. Funkcje gminy

- **Podstawowa funkcja gminy** - rolnictwo,
- **Funkcje ośrodka gminnego - miejscowości Piątnica:**
 - mieszkaniowo - usługowa,
 - produkcyjna,
 - turystyczna,
 - rolnicza.

3. Sieć osadnicza

Sieć osadnicza gminy jest równomiernie rozmieszczona. System osadniczy gminy tworzy 45 jednostek osadniczych, w tym miejscowość gminna Piątnica Poduchowna i Włociańska. Poza ośrodkiem gminnym liczącym 2 214 osób największe wsie to:

- Drozdowo - 680 osób,
- Czarnocin - 515 osób,
- Dobrzyjałowo - 496 osób,
- Kisielnica - 380 osób,
- Kownaty - 327 osób,
- Kalinowo - 310 osób,
- Niewodowo - 310 osób,
- Murawy - 309 osób,
- Olszyny - 307 osób,
- Budy Czarnockie - 304 osoby.

Strukturę wsi pod względem ilości mieszkańców przedstawia wykres:

Głównym ośrodkiem jest miejscowość gminna Piątnica Poduchowna i Piątnica Włociańska - siedziba gminy, obecnie w systemie osadniczym województwa podlaskiego ośrodek znaczenia lokalnego. W ośrodku gminnym zlokalizowane są liczne usługi z zakresu obsługi ludności, obsługi rolnictwa oraz zakłady produkcyjne. Struktura funkcjonalno - przestrzenna Piątnicy została scharakteryzowana i przedstawiona graficznie odrębnie.

Piątnica jako ośrodek gminny położona jest peryferyjnie w stosunku do obszaru gminy, w związku z tym wykształciły się ośrodki wspomagające w zakresie obsługi ludności.

Ośrodkami wspomagającymi miejscowość gminną w zakresie obsługi ludności wiejskiej są wsie o największej liczbie ludności i koncentracji usług z zakresu obsługi ludności, usług na rzecz rolnictwa oraz funkcji uzupełniających - produkcyjnej i turystycznej.

Dla południowo - wschodniej części gminy:

- wieś **Drozdowo**,

Dla północno - wschodniej części gminy:

- wieś **Dobrzyjałowo**,

Dla wschodniej części gminy:

- wieś **Kownaty**,
- wieś **Olszyny**,

Dla środkowej części gminy:

- wieś **Kisielnica**,

W strukturze osadniczej gminy - ze względu na walory przyrodnicze, krajobrazowe i kulturowe znaczącą rolę posiada obszar gminy położony w Łomżyńskim Parku Krajobrazowym Doliny Narwi. Wsie: Kalinowo, Drozdowo, Niewodowo, Rakowo Czachy, Rakowo Boginie i Krzewo położone wzdłuż drogi powiatowej nr 371 relacji Piątnica - Wizna, stanowią pasmo zabudowy o zatartych granicach pomiędzy nimi. Za wyjątkiem Drozdowa, zabudowa wsi ma charakter ulicowy. We wsiach tych, ze względu na walory środowiska zlokalizowana jest zabudowa letniskowa. Największe nasycenie usług w tej części gminy występuje w Drozdowie. Drozdowo ponadto wyróżnia się walorami środowiska kulturowego - zabytkowy zespół dworsko-parkowy (Muzeum Przyrody) i parkowy, zabytkowy barokowy kościół oraz zabytkowy cmentarz.

Wysoką rangą odznacza się również południowo - zachodnia część obszaru gminy obejmująca wsie Czarnocin, Pęza, Stary Drożęcín, Nagórki i Drożęcín Lubiejewo położone wzdłuż drogi powiatowej nr 331 relacji Piątnica - Mały Płock oraz wieś Czarnocin, bezpośrednio przylegającą do Piątnicy. Wsie Czarnocin i Drożęcín Lubiejewo mają typowy układ przyulicowy. Na terenach wsi, głównie poza obszarami zabudowy osiedleńczej, w sąsiedztwie rzeki lokalizowana jest zabudowa letniskowa.

Na pozostałym obszarze gminy sieć osadnicza jest równomiernie rozmieszczona. Większość jednostek osadniczych posiada zabudowę o charakterze zwartym, jednakże występuje duży udział zabudowy rozproszonej, kolonijnej. We wsiach dużych takich jak: Jezioro, Dobrzyjałowo, Kisielnica, Kownaty, Marianowo, Olszyny i Górki Sypniewo zlokalizowane są usługi i zakłady produkcyjno-usługowe. Kisielnica ponadto wyróżnia się walorami środowiska kulturowego - zabytkowy zespół dworsko-parkowy i cmentarz oraz lokalizacją ośrodka rehabilitacji konnej.

Na terenie gminy znaczny udział - 42 % posiadają gospodarstwa rolne o powierzchni powyżej 10 ha, a średnia powierzchnia gospodarstwa w gminie wynosi 12,1 ha, w tym użytki rolne 10,1 ha i jest mniejsza od średniej w województwie. Struktura obszarowa gospodarstw z powodu małej wielkości działek i dużych odległości do pól jest niekorzystna i wymaga poprawy, głównie powiększania areału, co może wpłynąć na poprawę warunków do rozwoju i ukierunkowania określonej produkcji rolnej.

4. Struktura funkcjonalno - przestrzenna gminy Piątnica

Gmina Piątnica to głównie obszar produkcji rolnej. Grunty rolne zajmują przeważającą część obszaru gminy - ok. 73,6 %. Jakość gleb jest dobra i charakteryzuje się średnią przydatnością do rolnictwa ekologicznego. Udział w użytkach ornych gleb klasy IV wynosi 46,2%, a V i VI 46,7 %. Przewagę stanowią kompleksy rolnicze słabe o przydatności do prowadzenia produkcji rolnej o niższej intensywności. Powyższe czynniki charakteryzują obszar przestrzeni produkcyjnej jako średnio dobry. Lasy zajmują ok. 19 % powierzchni gminy i są w miarę równomiernie rozłożone, z nieznaczną ich przewagą w środkowej i południowej części gminy.

Przez obszar gminy przebiega trasa komunikacyjna o funkcji międzynarodowej i tranzytowej - droga krajowa nr 61 relacji Łomża - Grajewo - Augustów, która przecina gminę w kierunku północ - południe.

Ponadto przez gminę przebiegają drogi krajowe:

- nr 64 relacji Piątnica - Jeżewo,
- nr 63 relacji Kisielnica - Kolno - Pisz,

oraz droga wojewódzka nr 668 relacji Piątnica Jedwabne oraz sieć dróg powiatowych i gminnych.

Gmina Piątnica pod względem strukturalnym stanowi obszar, w którym można wyróżnić trzy zasadnicze funkcje - **usługową** - **ośrodek gminny**, **rolniczą** na przeważającej części obszaru gminy oraz **ekologiczną** na części obszaru gminy położonej w Łomżyńskim Parku Krajobrazowym Doliny Narwi i jego strefie ochronnej oraz w Obszarze Chronionego Krajobrazu Równiny Kurpiowskiej i Doliny Dolnej Narwi.

W strukturze funkcjonalno - przestrzennej gminy - ze względu na walory przyrodnicze, krajobrazowe i kulturowe znaczącą rolę posiada obszar gminy położony w Łomżyńskim Parku Krajobrazowym Doliny Narwi.

Część tego obszaru obejmująca tereny położone wzdłuż drogi powiatowej nr 371 relacji Piątnica - Wizna objęta jest strefą ochrony konserwatorskiej "K" - ochrony krajobrazu kulturowego. Tereny te wyróżniają się walorami krajobrazowymi - z jednej strony drogi wysoka skarpa, z drugiej dolina rzeki Narwi, która meandruje raz zbliżając raz oddalając się od drogi. Zlokalizowany jest tu ścisły rezerwat przyrody "Kalinowo". Uroda krajobrazu z wyniesionymi na kilkadziesiąt metrów ponad poziom doliny wzniesieniami, szczególnie w okresach bujnej wegetacji roślin i aktywności fauny, jest wyjątkowo atrakcyjna turystycznie i rekreacyjnie. W krajobraz ten wkomponowana jest zabudowa położonych przy drodze wsi, które za wyjątkiem Drozdowa mają charakter ulicowy. W zasadzie z każdego punktu na drodze (za wyjątkiem miejsc zadrzewionych i zwartej zabudowy) rozciąga się widok z daleką perspektywą na rozległą dolinę Narwi. Na terenach objętych ochroną krajobrazu kulturowego występują zabytki architektury i urbanistyki oraz zabudowa o wartościach kulturowych.

Z uwagi na powyższe uwarunkowania oraz istniejące zagospodarowanie na obszarze gminy wydzielono następujące jednostki strukturalne:

- **I - Ośrodek Gminny - Piątnica Poduchowna i Włociańska** - obejmuje zainwestowaną część obszaru oraz tereny położone w bezpośrednim sąsiedztwie zainwestowania,
- **II - Jednostka ekologiczno - turystyczna** - obejmuje część obszaru gminy położoną w Łomżyńskim Parku Krajobrazowym Doliny Narwi i jego strefie ochronnej oraz w Obszarze Chronionego Krajobrazu Równiny Kurpiowskiej i Doliny Dolnej Narwi,
- **III - Jednostka rolnicza** - obejmuje pozostałą część obszaru gminy.

4.1 Jednostka I - Ośrodek Gminny - Piątnica Poduchowna i Włociańska

Położenie i ogólna charakterystyka

Miejscowości Piątnica Poduchowna i Piątnica Włociańska bezpośrednio sąsiadują i ze sobą powiązane. Położone są w południowo - zachodniej części gminy i przylegają do rzeki Narew i miasta Łomży. Przez Piątnicę Poduchowną przebiegają drogi krajowe nr 61 relacji Łomża - Augustów i nr 64 relacji Piątnica - Jeżewo. Znaczną część obszaru jednostki zajmują grunty rolne. Tereny zurbanizowane położone są obrzeżnie w stosunku do obszaru miejscowości, głównie w części zachodniej, południowej i południowo - wschodniej. Piątnicę, zainwestowaną jej część, otaczają fortyfikacje ziemno - betonowe, stanowiące zabytek inżynierii

wojskowej objęty strefą ochrony konserwatorskiej "B". Położenie miejscowości częściowo w dolinie Narwi i częściowo na wzniesieniach, jednorodna skala zabudowy oraz czytelny w krajobrazie zespół fortyfikacji i rozciągające się dalekie widoki na sylwetę miasta Łomży sprawiają, że Piątnica jest miejscowością o wysokich walorach krajobrazowych i kulturowych.

Ranga ośrodka gminnego:

- lokalny ośrodek rozwoju

Główna funkcja:

- mieszkaniowo - usługowa

Funkcje uzupełniające

- produkcyjna i turystyczna

Liczba ludności:

- 2 214 osób (stan 1999 r)

Struktura funkcjonalno-przestrzenna w układzie rejonów urbanistycznych

Diagnoza struktury funkcjonalno-przestrzennej została przedstawiona w układzie rejonów urbanistycznych **A, B i C**. Podział miejscowości na rejony uwzględnia jednorodność struktur przestrzennych i zagospodarowania obszarów, oparty jest o naturalne bariery, które stanowią drogi krajowe i rzeka Narew.

A - Rejon zachodni,

B - Rejon środkowy,

C - Rejon południowo - wschodni.

A - REJON ZACHODNI

Położenie:

Obszar położony w zachodniej części miejscowości Piątnica Poduchowna, obejmujący tereny zawarte pomiędzy drogą krajową nr 61, rzeką Narew i granicami administracyjnymi z wsiami Czarnocin i Marianowo. Od strony północnej obszar otacza zabytkowy zespół fortyfikacji, objęty strefą ochrony konserwatorskiej "B" oraz strefą ochrony ekspozycji "E". Tereny położone są w Obszarze Chronionego Krajobrazu Równiny Kurpiowskiej i Doliny Dolnej Narwi.

Podstawowe funkcje:

Mieszkaniowa, usługowa i produkcyjna.

Użytkowanie obszaru:

Obszar w przeważającej części zainwestowany. Obejmuje, tereny zabudowy mieszkaniowej, usługowej i produkcyjnej.

Charakterystyka zainwestowania

Tereny zabudowy mieszkaniowej:

- zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna z usługami towarzyszącymi położona w kwartałach zabudowy pomiędzy ulicami: Stawiskowską, Czarnocką Forteczną, Wesołą i Północną, stanowiąca najbardziej zainwestowane tereny zabudowy mieszkaniowej,
- zabudowa mieszkaniowa wielorodzinna (pryzakładowa) położona przy ul. Czarnockiej w sąsiedztwie Stacji Hodowli i Unasieniania Zwierząt,
- zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna i zagrodowa położona przy ul. Czarnockiej,
- gospodarstwa ogrodnicze z towarzyszącą zabudową mieszkaniową i usługową położone przy drodze krajowej w sąsiedztwie Marianowa.

Tereny usług:

- administracji publicznej i samorządowej - Urząd Gminy,
- Ośrodek Zdrowia,
- motel z gastronomią,
- bar gastronomiczny, kawiarnia "Zacisze",
- liczne usługi handlu i obsługi ludności wolnostojące i zlokalizowane w parterach budynków mieszkalnych.

Tereny produkcyjno - składowo - usługowe:

- Spółdzielnia Mleczarska "Piątnica",
- Zakłady zlokalizowane na terenie byłej bazy GS m. in.:
 - dwie piekarnie,
 - zakład cukierniczy,
 - "Budrol" - handel materiałami budowlanymi, hydraulicznymi i rolniczymi,
 - "Rolbud"- handel nawozami i środkami ochrony roślin,
 - "Matbud"- handel materiałami budowlanymi,
- zakład obróbki drewna i stolarki,

- zakład serwisowy "Dewoo",
- stacja paliw z punktem obsługi pojazdów,
- z zakresu obsługi rolnictwa m.in.:
 - Stacja Hodowli i Unasieniania Zwierząt,
 - lecznica weterynaryjna,
 - zlewnia mleka,
- liczne zakłady produkcyjno - usługowe drobnej wytwórczości.

Tereny zieleni:

- zespół "Fortów" - objęty ochroną konserwatorską "B",
- strzelnica sportowa,
- ogrody działkowe.

Tereny urządzeń infrastruktury technicznej

- oczyszczalnia ścieków (zakładowa -mleczarni),
- ujęcie wody ze stacją uzdatniania.

Obsługa komunikacyjna:

- dostępność do terenów zabudowanych z istniejących ulic,
- dostępność do "Fortów" z istniejącej drogi przyfortecznej wymagającej urządzenia,
- parking przy strzelnicy,
- stacja paliw płynnych,
- niedostateczna ilość miejsc parkingowych przy funkcjach usługowych zlokalizowanych przy drodze krajowej nr 61,
- niedostatecznie rozwiązane przejścia piesze przez drogę krajową.

Infrastruktura techniczna:

- dobra dostępność do podstawowych sieci infrastruktury technicznej, za wyjątkiem kanalizacji sanitarnej.

Funkcje kolizyjne, tereny wymagające przekształceń:

- zabudowa zagrodowa w bezpośrednim sąsiedztwie "Fortów" i stacji paliw - w zakresie lokalizacji, formy i estetyki (zły stan techniczny),

Rezerwy terenowe:

- brak rezerw terenu pod zabudowę.

Ocena realizacji ustaleń miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego

- realizacja zgodna z ustaleniami planu.

Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego

- brak opracowań planów miejscowych sporządzonych zgodnie z Ustawą o zagospodarowaniu przestrzennym.

B - REJON ŚRODKOWY

Położenie:

Obszar położony w środkowej części miejscowości Piątnica Poduchowna, obejmujący tereny zawarte pomiędzy drogami krajowymi nr 61 i nr 64 i granicami administracyjnymi z wsiami Marianowo i Budy Czarnockie. Od strony północno - zachodniej obszar otacza zabytkowy zespół fortyfikacji, objęty strefą ochrony konserwatorskiej "B" oraz strefą ochrony ekspozycji "E".

Podstawowe funkcje:

Mieszkaniowa i usługowa

Funkcje uzupełniające:

Produkcyjne i rolnicza..

Użytkowanie obszaru:

Obszar zainwestowany głównie przy ciągach komunikacyjnych, obejmuje tereny zabudowy mieszkaniowej, usługowej i produkcyjnej. Pozostała, przeważająca część obszaru użytkowana jest rolniczo.

Charakterystyka zainwestowania

Tereny zabudowy mieszkaniowej:

- zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna z usługami towarzyszącymi położona w kwartałach zabudowy pomiędzy ulicami: Stawiskowską i Krótką,
- zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna i zagrodowa położona przy ul. Jedwabieńskiej,
- gospodarstw ogrodnicze z towarzyszącą zabudową mieszkaniową i usługową położone przy drodze krajowej nr 64, w sąsiedztwie byłego SKR.

Tereny usług:

- kościół parafialny - zabytkowy
- Bank Spółdzielczy - w rozbudowie,
- kompleks gastronomiczno - hotelarski "Baranowski",
- Ośrodek Zdrowia,

- usługi handlu i obsługi ludności wolnostojące i zlokalizowane w parterach budynków mieszkalnych.

Tereny produkcyjno - składowo - usługowe:

- Spółdzielnia Mleczarska "Piątnica",
- Zakład zlokalizowany na terenie byłej bazy SKR m. in.:
 - stacja paliw,
 - maszyny rolnicze,
 - środki ochrony roślin i nawozy,
 - materiały budowlane,
- zakład przetwórstwa rybnego ,
- zakład mechaniki pojazdowej,
- "Janar" - handel maszynami rolniczymi,
- liczne zakłady produkcyjno - usługowe drobnej wytwórczości.

Tereny zieleni:

- zespół "Fortów" - objęty ochroną konserwatorską "B",
- ogrody działkowe,
- cmentarz - zabytkowy,
- plac przed zespołem kościoła.

Tereny urządzeń infrastruktury technicznej

- stacja wodociągowa z ujęciem wody,
- komunalne wysypisko nieczystości stałych.

Obsługa komunikacyjna:

- dostępność do terenów zabudowanych z istniejących ulic - głównie Stawiskowskiej i Jedwabieńskiej,
- dostępność do "Fortów" z istniejącej drogi przyfortecznej wymagającej urządzenia,
- parkingi przy kościele i zespole gastronomiczno - hotelowym,
- stacja paliw płynnych (były SKR),
- niedostateczna ilość miejsc parkingowych przy funkcjach usługowych zlokalizowanych przy drodze krajowej nr 61,
- niedostatecznie rozwiązane przejścia piesze przez drogę krajową,
- kolizyjne włączenia pojedynczych wjazdów do dróg krajowych.

Infrastruktura techniczna:

- dobra dostępność do podstawowych sieci infrastruktury technicznej, za wyjątkiem kanalizacji sanitarnej.

Funkcje kolizyjne, tereny wymagające przekształceń:

- zabudowa zagrodowa przy ul. Jedwabieńskiej - w zakresie formy i estetyki (zły stan techniczny),
- gospodarstwo ogrodniczo - usługowe oraz zakład "Janar" - handel maszynami rolniczymi - w zakresie lokalizacji oraz formy i estetyki (lokalizacja w strefie "E" ochrony ekspozycji),
- zakład składowo -handlowy na terenie byłej bazy SKR - w zakresie lokalizacji oraz formy i estetyki (lokalizacja w strefie "Fortów" objętych strefą ochrony konserwatorskiej "B"),
- komunalne wysypisko nieczystości stałych (lokalizacja w strefie "E" ochrony ekspozycji).

Rezerwy terenowe:

- tereny przeznaczone w miejscowym planie pod osiedla zabudowy mieszkaniowej (wymagające przygotowania w zakresie podziału terenu, komunikacji i infrastruktury technicznej).

Ocena realizacji ustaleń miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego

- realizacja zgodna z ustaleniami planu, za wyjątkiem lokalizacji zakładu składowo - handlowego przy ul. Jedwabieńskiej.

Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego

- brak opracowań planów miejscowych sporządzonych zgodnie z Ustawą o zagospodarowaniu przestrzennym.

C - REJON POŁUDNIOWO - WSCHODNI

Położenie:

Obszar położony w południowo - wschodniej części miejscowości gminnej, obejmujący tereny zawarte pomiędzy drogami krajowymi nr 61 i nr 64, rzeką Narew i granicami administracyjnymi z wsiami Elżbiecin i Kalinowo. Na terenie zlokalizowany jest zabytkowy zespół fortyfikacji ,

objęty strefą ochrony konserwatorskiej "B" oraz strefą ochrony ekspozycji "E". Tereny położone są w na obszarze Łomżyńskiego Parku Krajobrazowego Doliny Narwi i w jego strefie ochronnej.

Podstawowe funkcje:

Rolniczo - mieszkaniowa.

Użytkowanie obszaru:

Obszar zainwestowany jedynie wzdłuż istniejących ciągów komunikacyjnych zabudową mieszkaniową i zagrodową oraz usługową. Pozostała, przeważająca część obszaru użytkowana jest rolniczo.

Charakterystyka zainwestowania

Tereny zabudowy mieszkaniowej:

- zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna i zagrodowa położona wzdłuż ulic Jedwabieńskiej i Szkolnej oraz przy drodze powiatowej do Wizny,
- gospodarstwa rybackie z towarzyszącą zabudową mieszkaniową i usługową położone w sąsiedztwie nowej przeprawy mostowej.

Tereny usług:

- szkoła podstawowa i gimnazjum z zapleczem sportowym,
- poczta,
- usługi handlu i obsługi ludności wolnostojące i zlokalizowane w parterach budynków mieszkalnych,
- zakłady produkcyjno - usługowe drobnej wytwórczości.

Tereny zieleni:

- zespół "Fortów" - objęty ochroną konserwatorską "B".

Obsługa komunikacyjna:

- dostępność do terenów zabudowanych z istniejących ciągów komunikacyjnych,
- brak dostępności do "Fortów".

Infrastruktura techniczna:

- dobra dostępność do podstawowych sieci infrastruktury technicznej, za wyjątkiem kanalizacji sanitarnej.

Tereny wymagające przekształceń:

- zabudowa zagrodowa i mieszkaniowa położona przy ul. Jedwabieńskiej i Szkolnej oraz przy drodze powiatowej do Wizny - w zakresie formy i estetyki (zły stan techniczny),

- zabudowa usługowa zlokalizowana w narożniku ulic Jedwabieńskiej i Szkolnej - zakresie formy, estetyki i bezpieczeństwa (zły stan techniczny, ograniczenie widoczności).

Rezerwy terenowe:

- pojedyncze działki wzdłuż drogi powiatowej,
- tereny przeznaczone w miejscowym planie pod zabudowę mieszkaniową zawarte pomiędzy ul. Jedwabieńską i droga powiatową (wymagające przygotowania w zakresie podziału terenu, komunikacji i infrastruktury technicznej).

Ocena realizacji ustaleń miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego

- realizacja zgodna z ustaleniami planu.

Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego

- brak opracowań planów miejscowych sporządzonych zgodnie z Ustawą o zagospodarowaniu przestrzennym.

4.2 Jednostka II - ekologiczno - turystyczna

Jednostka charakteryzuje się wysokimi walorami środowiska przyrodniczego i kulturowego. Obszar jednostki położony jest w Łomżyńskim Parku Krajobrazowym Doliny Narwi i jego strefie ochronnej oraz w Obszarze Chronionego Krajobrazu Równiny Kurpiowskiej i Doliny Dolnej Narwi. Na jej terenie zlokalizowany jest ścisły rezerwat przyrody "Kalinowo", a tereny położone wzdłuż drogi powiatowej nr 371 (Piątnica-Wizna) objęte są ochroną konserwatorską "K" - krajobrazu kulturowego. Ważnym elementem jest przepływająca w południowej jej części rzeka Narew wraz z rozległą pradoliną.

Łomżyński Park Krajobrazowy Doliny Narwi wraz ze strefą ochronną wchodzi w skład Krajowej Sieci Ekologicznej ECONET PL stanowiącej jednocześnie fragment Europejskiej Sieci Ekologicznej ECONET. Obszar jednostki jest zatem elementem tej sieci.

Jednostka wyróżnia się wysokimi walorami krajobrazu naturalnego - wysokie wzniesienia i rozległa dolina Narwi, malownicze zbocza, duża lesistość, bogactwo roślinności oraz zabudowa wkomponowana w naturalne środowisko w większości o wartościach kulturowych.

Na obszarze jednostki występuje bardzo duży udział gleb IV klas bonitacyjnych o wysokiej przydatności rolniczej z przewagą gruntów ornych oraz dużym udziałem użytków zielonych położonych w dolinie Narwi.

Podstawową funkcją jednostki jest rolnictwo wykorzystujące naturalne uwarunkowania środowiska przyrodniczego i wysoką jakość przestrzeni produkcyjnej.

Funkcją uzupełniającą jest turystyka, głównie pobytowa o charakterze letniskowym i wypoczynku weekendowego mieszkańców Łomży, wodna wzdłuż Narwi oraz kwalifikowana i krajoznawcza. Przez teren gminy i jednostki przebiegają następujące szlaki turystyczne:

- szlak pieszy "Chwały Oręża Polskiego" - niebieski - na trasie: Nowogród - Łomża - Piątnica - Drozdowo - Bronowo - Wizna - Góra Strękowa - Zajki,
- szlak pieszy - żółty - na trasie: Łomża - Drozdowo - Wizna,
- szlak samochodowy na trasie: Łomża - Drozdowo - Wizna - Jeżewo - Białystok,
- szlak wodny Narwi.

Obszar jednostki, ze względu na wysokie walory przyrodnicze i kulturowe oraz już istniejącą bazę ma predyspozycje do rozwoju funkcji turystycznej gminy, która powinna mieć znaczącą rangę w rozwoju gminy.

Sieć osadniczą jednostki tworzą wsie położone na obszarze Łomżyńskiego Parku Krajobrazowym Doliny Narwi i jego strefie ochronnej: Truszki, Kossaki, Nowe Krzewo, Krzewo, Rakowo Boginie, Rakowo Czachy, Niewodowo, Drozdowo, Kalinowo, na Obszarze Chronionego Krajobrazu Równiny Kurpiowskiej i Doliny Dolnej Narwi oraz w jego bezpośrednim sąsiedztwie: Czarnocin, Pęza, Stary Drożęcín, Nagórki i Drożęcín Lubiejewo oraz po prawej stronie drogi krajowej nr 64 (Piątnica - Białystok): Wiktorzyn i Żelechy.

Wsie Drożęcín Lubiejewo, Nagórki, Stary Drożęcín, Pęza i Czarnocin położone są na obszarach chronionych i bezpośrednio przy nich (grunty wsi wykraczają poza obszary chronione).

Wieś Czarnocin bezpośrednio przyległa do Piątnicy jest funkcjonalnie związana z ośrodkiem gminnym.

Największe wsie położone są w części południowo - wschodniej oraz bezpośrednio przy Piątnicy są to: Drozdowo, Czarnocin, Kalinowo, Niewodowo, Rakowo Czachy i Bagienne, Krzewo oraz Żelechy. Wsie te są najlepiej wyposażone w funkcję usługową ponadto rozwinięta jest również funkcja turystyczna i gospodarcza.

- **Drozdowo** - 680 osób - zabudowa zagrodowa, gospodarstwa intensywnych upraw ogrodnich (szklarnie - warzywa, kwiaty), zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna, zabudowa letniskowa oraz usługowa.
 - **funkcja podstawowa - usługowo - rolnicza** (z gospodarką ogrodniczą),

- **funkcje uzupełniająca - turystyka,**
- **zabytki architektury i urbanistyki:**
 - zespół dworsko - parkowy,
 - zespół parkowy,
 - zespół kościoła,
 - cmentarz rzymskokatolicki,
 - kaplica grobowa Lutosławskich,
- **usługi z zakresu kultury:**
 - Muzeum Przyrody,
 - świetlica wiejska,
 - biblioteka,
- **usługi z zakresu administracji i obsługi ludności:**
 - siedziba Łomżyńskiego Parku Krajobrazowego Doliny Narwi,
 - szkoła podstawowa,
 - poczta,
 - ośrodek zdrowia,
 - kościół i cmentarz,
 - placówka OSP,
 - usługi handlu i małej gastronomii,
 - zakłady produkcyjno - usługowe (rzemieślnicze m.in. wytwórstwo galanterii w drewnie, remontowo - budowlane, mechaniki pojazdowej, tapicerskie, zduństwo).
- **Czarnocin** 515 osób - zabudowa zagrodowa i mieszkaniowa jednorodzinna oraz usługowa.
 - **funkcja podstawowa - rolnictwo,**
 - **funkcja uzupełniająca - turystyka,**
 - **usługi z zakresu obsługi ludności:**
 - placówka OSP,
 - świetlica wiejska,
 - usługi handlu detalicznego i hurtowego (sklepy spożywczo - przemysłowe, hurtownia spożywcza i napoi, chemiczna),
 - zakłady produkcyjno - usługowe (rzemieślnicze m.in. remontowo - budowlane, stolarstwo).

- **Kalinowo** 310 osób - zabudowa zagrodowa i mieszkaniowa jednorodzinna, sporadycznie letniskowa oraz usługowa.
 - **funkcja podstawowa - rolnictwo** (gospodarstwa hodowli drobiu i bydła),
 - **funkcja uzupełniająca - turystyka,**
 - **usługi z zakresu obsługi ludności:**
 - placówka OSP,
 - świetlica wiejska,
 - usługi handlu i małej gastronomii (sklep spożywczy, środki ochrony roślin, bar),
 - zakłady usługowe (rzemieślnicze m.in. murarstwo, remontowo - budowlane, stolarstwo, handel nawozami i środkami ochrony roślin).

- **Niewodowo** 310 osób - zabudowa zagrodowa i mieszkaniowa jednorodzinna, sporadycznie letniskowa oraz usługowa.
 - **funkcja podstawowa - rolnictwo,**
 - **funkcja uzupełniająca - turystyka,**
 - **usługi z zakresu obsługi ludności:**
 - placówka OSP,
 - zlewnia mleka,
 - usługi handlu (sklep spożywczy),
 - zakłady produkcyjno - usługowe (rzemieślnicze m.in. mechanika pojazdowa, tapicerstwo, stolarstwo).

- **Rakowo Czachy i Rakowo Boginie** 190 i 206 osób - zabudowa zagrodowa, sporadycznie mieszkaniowa jednorodzinna i letniskowa oraz usługowa.
 - **funkcja podstawowa - rolnictwo,**
 - **funkcja uzupełniająca - turystyka,**
 - **usługi z zakresu obsługi ludności:**
 - szkoła podstawowa,
 - placówka OSP,
 - usługi handlu i gastronomii (sklep spożywczy, bar),
 - zakłady produkcyjno - usługowe (rzemieślnicze m.in. remontowo - budowlane, stolarstwo, dekarstwo).

- **Krzewo** 267 osób - zabudowa zagrodowa, sporadycznie mieszkaniowa jednorodzinna, zabudowa letniskowa oraz usługowa.
 - **funkcja podstawowa - rolnictwo,**
 - **funkcja uzupełniająca - turystyka,**
 - **usługi z zakresu obsługi ludności:**
 - placówka OSP,
 - usługi handlu (sklep spożywczy),
 - zakłady produkcyjno - usługowe (rzemieślnicze m.in. remontowo - budowlane, betoniarski).

- **Żelechy** 229 osób - zabudowa zagrodowa oraz usługowa.
 - **funkcja podstawowa - rolnictwo,**
 - **usługi z zakresu obsługi ludności:**
 - szkoła podstawowa,
 - placówka OSP,
 - usługi handlu (sklep spożywczo - przemysłowy).

Ponadto funkcja produkcyjna i usługowa z zakresu obsługi ludności występuje we wsiach:

- Nagórki - placówka OSP i sklep spożywczy,
- Kossaki - placówka OSP i sklep spożywczy, gospodarstwa ze specjalizacją hodowli bydła,
- Wiktorzyn - młyn gospodarczy i zakład stolarski.

W większości wsi położonych nad Narwią, lub których grunty sięgają rzeki oprócz rolnictwa rozwija się funkcja turystyczna o znaczeniu głównie lokalnym, z rozwiniętą bazą rekreacyjno - wypoczynkową z przewagą zabudowy letniskowej i agroturystycznej.

Obszar jednostki, ze względu na walory przyrodnicze i kulturowe oraz już istniejącą bazę ma predyspozycje do rozwoju funkcji turystycznej gminy, która powinna mieć znaczącą rangę w rozwoju gminy.

4.3 Jednostka rolnicza - III

W jednostce dominuje gospodarka rolna. Obszar charakteryzuje się dobrą jakością przestrzeni produkcyjnej. W środkowej części jednostki występuje znaczny udział terenów leśnych. Na terenie jednostki prowadzona jest również produkcja zwierzęca oraz gospodarka ogrodnicza, głównie we wsiach Marianowo (hodowla bydła, sadownictwo) i Elżbiecin (hodowla bażantów).

Sieć osadnicza jest równomierna pod względem rozmieszczenia, nieznaczne dysproporcje występują w wielkości jednostek zarówno w zainwestowaniu jak i liczbie ludności.

Największe wsie położone są przy drodze krajowej nr 61 - Łomża - Grajewo - Augustów: Kisielnica, Marianowo, Budy Czarnockie, przy drodze wojewódzkiej 668 relacji Piątnica - Jedwabne: Jeziorko, w części północno - wschodniej i wschodniej: Dobrzyjałowo Kownaty i Olszyny oraz północno zachodniej: Murawy. Wsie te są najlepiej wyposażone w funkcję usługową ponadto rozwinięta jest również funkcja gospodarcza i turystyczna.

- **Jeziorko** - 525 osób - zabudowa zagrodowa, zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna, zabudowa usługowa, produkcyjna i obsługi gospodarki komunalnej.
 - **funkcja podstawowa - rolniczo - produkcyjna** (gospodarstwa ogrodnicze),
 - **funkcje uzupełniająca - usługowa,**
 - **usługi z zakresu administracji i obsługi ludności:**
 - szkoła podstawowa,
 - filia biblioteki publicznej,
 - klub rozrywki "Milano"
 - placówka OSP,
 - zlewnia mleka,
 - usługi handlu i gastronomii (2 sklepy spożywczo - przemysłowe, 2 bary gastronomiczne),
 - liczne zakłady produkcyjno - usługowe m.in.:
 - "Styrpol - 1" - przetwórstwo chemiczne i tworzyw sztucznych, produkcja materiałów budowlanych, usługi handlowe import - eksport,
 - "Agroculture" - hurtownia środków ochrony roślin,
 - "Beko" - Bydgoszcz - zakład produkcji mrożonek,
 - handel materiałami budowlanymi i opałowymi,
 - stacja paliw,
 - ujęcie wody ze stacją wodociągową oraz administracją zakładu wodociągowego.

- **Dobrzyjałowo** - 496 osób - zabudowa zagrodowa i jednorodzinna oraz usługowa.
 - **funkcja podstawowa - usługowo - rolnicza,**
 - **zabytki architektury i urbanistyki:**
 - zespół kościoła parafialnego,
 - cmentarz rzymskokatolicki,
 - kapliczka cmentarna,
 - cmentarz wojenny,
 - **usługi z zakresu administracji i obsługi ludności:**
 - szkoła podstawowa,
 - kościół i cmentarz,
 - placówka OSP,
 - punkt lekarski,
 - filia biblioteki publicznej,
 - usługi handlu - sklep spożywczy,
 - zakłady produkcyjno - usługowe (m.in. zduństwo, stolarstwo).

- **Kisielnica** 380 osób - zabudowa zagrodowa i mieszkaniowa jednorodzinna oraz usługowa.
 - **funkcja podstawowa - rolnictwo,**
 - **funkcja uzupełniająca - usługowa,**
 - **zabytki architektury i urbanistyki:**
 - zespół dworsko - parkowy,
 - cmentarz wojenny,
 - **usługi z zakresu obsługi ludności:**
 - szkoła podstawowa,
 - ośrodek rehabilitacji konnej,
 - ośrodek jeździecki,
 - placówka OSP,
 - usługi handlu i gastronomii (sklepy spożywcze, dwa bary gastronomiczne),
 - zakłady produkcyjno-usługowe (m.in. młyn gospodarczy, betoniarstwo, hydraulika),
 - stacja paliw.

- **Kownaty** 327 osób - zabudowa zagrodowa oraz usługowa.
 - **funkcja podstawowa - rolnictwo,**
 - **funkcja uzupełniająca - usługowa,**
 - **usługi z zakresu obsługi ludności:**
 - placówka OSP,
 - agencja pocztowa,
 - zlewnia mleka,
 - usługi handlu (m.in. dwa sklepy spożywczo - przemysłowe, handel środkami ochrony roślin),
 - zakłady produkcyjno - usługowe (m.in. stolarstwo).

- **Olszyny** 307 osób - zabudowa zagrodowa oraz usługowa.
 - **funkcja podstawowa - rolnictwo,**
 - **funkcja uzupełniająca - usługi,**
 - **usługi z zakresu obsługi ludności:**
 - szkoła podstawowa,
 - kościół i cmentarz,
 - punkt lekarski,
 - placówka OSP,
 - zlewnia mleka,
 - usługi handlu - sklep spożywczo - przemysłowy,
 - zakłady usługowe (m.in. remontowo - budowlane).

- **Murawy** 309 osób - zabudowa oraz usługowa.
 - **funkcja podstawowa - rolnictwo,**
 - **usługi z zakresu obsługi ludności:**
 - placówka OSP,
 - świetlica wiejska,
 - usługi handlu (sklep spożywczo-przemysłowy),
 - zakłady usługowy - murarstwo.

- **Budy Czarnockie** 304 osoby - zabudowa oraz usługowa.
 - **funkcja podstawowa - rolnictwo,**

- **usługi z zakresu obsługi ludności:**
 - placówka OSP,
 - usługi handlu (sklep spożywczo-przemysłowy).
- **Nowy i Stary Cydzyn** 259 i 153 osoby - zabudowa zagrodowa, sporadycznie mieszkaniowa jednorodzinna oraz usługowa.
 - **funkcja podstawowa - rolnictwo,**
 - **usługi z zakresu obsługi ludności:**
 - placówka OSP,
 - usługi handlu (sklep spożywczy),
 - zakłady produkcyjno - usługowe (m.in. mechanika pojazdowa).
- **Marianowo** 257 osób - zabudowa zagrodowa, sporadycznie mieszkaniowa jednorodzinna oraz usługowa.
 - **funkcja podstawowa - rolnictwo** (m.in. hodowla bydła, sadownictwo),
 - **funkcja uzupełniająca - szkolnictwo i turystyka,**
 - **usługi z zakresu obsługi ludności:**
 - szkolnictwo ponadpodstawowe - Zespół Szkół Rolniczych z internatem,
 - ośrodek kolonijny dla dzieci i młodzieży,
 - placówka OSP,
 - usługi handlu i gastronomii (sklep spożywczy, bar),
 - zakłady produkcyjno - usługowe (m.in. mechanika pojazdowa).
- **Górki Sypniewo i Górki Szewkowo** 196 i 67 osób - zabudowa zagrodowa, sporadycznie mieszkaniowa jednorodzinna oraz usługowa.
 - **funkcja podstawowa - rolnictwo,**
 - **funkcja uzupełniająca - produkcyjna,**
 - **usługi z zakresu obsługi ludności:**
 - placówka OSP,
 - zlewnia mleka,
 - skup zwierząt,
 - usługi handlu (sklep spożywczy),
 - zakłady produkcyjno - usługowe: Alustic - produkcja i montaż stolarki aluminiowej oraz

obróbka szkła okiennego, mechanika pojazdowa.

- **Poniat** 233 osób - zabudowa zagrodowa, sporadycznie mieszkaniowa jednorodzinna oraz usługowa.
 - **funkcja podstawowa - rolnictwo,**
 - **usługi z zakresu obsługi ludności:**
 - placówka OSP,
 - usługi handlu (sklep spożywczy),
 - ubojnia zwierząt i masarnia,
 - zakłady produkcyjno - usługowe (m.in. mechanika pojazdowa).

Pozostałe wsie są typowo rolniczymi i obsługiwane są przez większe jednostki sąsiednie. Jednakże w następujących wsiach zlokalizowane są:

- **Elżbiecin**
 - hodowla bażantów,
 - gospodarstwa ogrodnicze,
 - zakład produkcyjno - usługowy Eltom - produkcja sztucznego futra, laminowanie tkanin, szycie odzieży, śpiworów, kołder, zabawek,
 - zakład składowo - usługowy - skup używanych samochodów i złomu,
 - sklep spożywczy,
- **Taraskowo**
 - gospodarstwa agroturystyczne,
 - placówka OSP,
 - sklep spożywczy,
- **Wyrzyki**
 - placówka OSP,
- **Guty**
 - placówka OSP.

Obszar jednostki posiada dosyć dobrą jakość przestrzeni rolniczej i ma predyspozycje do rozwoju rolnictwa ekologicznego, w tym ukierunkowanego - uprawa zbóż, ogrodnictwo, hodowla zwierząt i drobiu.

II. ŚRODOWISKO PRZYRODNICZE

1. Powiązania przyrodnicze

1.1 Położenie geograficzne

W podziale fizyczno-geograficznym obszar gminy położony jest w granicach mezoregionu Wysoczyzny Kolneńskiej wchodzącej w skład makroregionu Niziny Północnopodlaskiej oraz Doliny Dolnej Narwi, stanowiącej część makroregionu Niziny Północnomazowieckiej.

1.2 Powiązania hydrograficzne

Gmina leży w dorzeczu Narwi i jest odwadniana poprzez jej prawobrzeżne dopływy: Łojewek i Jurę, Penzę. W zlewniach powyższych cieków znajdują się obszary sąsiadujących gmin, między innymi: Wizna, Mały Płock, Jedwabne, Łomża, miasto Łomża. Powiązania hydrograficzne mają istotne znaczenie w zakresie wspólnej dla wszystkich gmin ochrony wód przed zanieczyszczeniami i gospodarowaniem zasobami wodnymi.

1.3 Powiązania geologiczne

Na terenie gmin Piątnica, Jedwabne i Wizna zalegają udokumentowane złoża kopalin pospolitych:

- złoża kruszywa naturalnego „Dobrzyjałowo”,
 - złoża kruszywa naturalnego „Nowe Bożejewo” (udokumentowane w kategorii C₂),
- które wymagają wspólnej polityki w zakresie ich ewentualnej eksploatacji.

1.4 Powiązania w systemie przyrodniczych obszarów chronionych

Łomżyński Park Krajobrazowy Doliny Narwi wraz ze strefą ochronną wchodzi w skład Krajowej Sieci Ekologicznej - ECONET PL. stanowiącej jednocześnie fragment Europejskiej Sieci Ekologicznej EECONET. Głównym celem utworzenia sieci jest zintegrowanie obszarów chronionych istniejących w poszczególnych krajach europejskich i potencjalnych obszarów przewidzianych do ochrony w spójny system, zgodnie z międzynarodowymi kryteriami i standardami.

Łomżyńskiemu Parkowi Krajobrazowemu przypisano rolę obszaru węzłowego o znaczeniu międzynarodowym. W obszarze wyróżniono biocentra koncentrujące największe

walory przyrodnicze oraz otaczające je strefy buforowe określające zasięg przestrzennych powiązań funkcjonalnych, biotycznych i abiotycznych. Obszar znajduje się w granicach administracyjnych kilku gmin i dwóch powiatów województwa podlaskiego: łomżyńskiego i zambrowskiego. Współpraca organów samorządowych wsparta polityką państwa jest niezbędnym warunkiem ochrony unikalnych w skali kraju i Europy wartości przyrodniczych.

2. Lokalne zasoby środowiska

2.1 Rzeźba terenu

Rzeźba terenu ukształtowana została w wyniku akumulacyjnej działalności lodowca w czasie stadiału Mławy zlodowacenia środkowopolskiego, a następnie podlegała procesom denudacji, tj. łagodzenia form na niektórych obszarach oraz przekształcaniu w nowe formy na innych terenach.

Dominującą jednostką geomorfologiczną jest wysoczyzna morenowa falista, wyniesiona od 125 m do 155 m n.p.m., o spadkach średnio do 5 %, a miejscami 5-10 %.

W obrębie wysoczyzny wyróżnić można: strefę krawędziową, pagórki kemowe, moren czołowych oraz moren martwych lodów, poziom erozyjno-denudacyjny, dolinki wód roztopowych, dolinki denudacyjne i fluwialno-denudacyjne, doliny rzeczne.

Strefy krawędziowe mają pochodzenie erozyjne i występują na całej wysoczyźnie, szczególnie w okolicach wsi: Budy Czarnockie, Drożęcín Stary, Guty, Piątnica, Wyłudzin. Największa z nich położona jest wzdłuż doliny Narwi i osiąga względną wysokość 30-40 m ponad dno doliny, a nachylenie zboczy przekracza 15 %.

Pagórki kemowe, moren czołowych i moren martwego lodu wyniesione są 5-20 m, a ich stoki przekraczają 5 %, lokalnie ponad 10 %.

Poziom erozyjno-denudacyjny występuje lokalnie w postaci izolowanych płatów o urozmaiconej rzeźbie. Płaty pojawiają się w pobliżu wsi Drozdowo, Kossaki i Krzewo, osiągając wysokość 110-130 m n.p.m.

Doliny wód roztopowych wcinają się średnio do głębokości 5 m w powierzchnię wysoczyzny, posiadają łagodne zbocza oraz z reguły suche dna.

Dolinki denudacyjne tworzą formy wklęsłe o głębokościach 5-8 m, a w strefie krawędziowej wysoczyzny nawet 20-30 m. Zbocza dolinek są strome, dna suche, a niekiedy wykorzystywane przez cieki okresowe.

Dolinki fluwialno-denudacyjne to formy większe o płaskich i podmokłych dnach prowadzące ciekły wodne. Powstanie obu kategorii dolinek związane jest z klimatem peryglacjalnym.

Główną jednostką geomorfologiczną o charakterze dolinowym jest współczesna dolina Narwi o płaskim dnie z holocenijską terasą zalewową wyniesioną 1-2 m ponad poziom wody w rzece. W obrębie terasy występują liczne starorzecza. Podczas zlodowacenia bałtyckiego doliną odpływały wody topniejącego lodowca, a dolina funkcjonowała jako pradolina.

Gęstą sieć tworzą dna dolin mniejszych rzek, płaskie i podmokłe prowadzące stałe ciekły, jak np. dolina Penzy i Łojewka.

Do współczesnych form morfologicznych zaliczyć trzeba również świeże rozcięcia erozyjne i stożki napływowe w strefie krawędziowej wysoczyzny.

Liczne są także formy pochodzenia antropogenicznego: forty betonowo-ziemne, wyrobiska poeksploatacyjne, wcięcia i nasypy budowlano-drogowe.

Oceniając rzeźbę terenu pod kątem przydatności pod zabudowę należy stwierdzić, że jest ona niezbyt korzystna. Duży procent powierzchni zajmują strefy krawędziowe, głęboko wcięte dolinki, zabagnione dna dolin rzecznych i obniżen terenowych.

2.2 Budowa geologiczna

Pod względem budowy geologicznej gmina położona jest na wyniesieniu mazowiecko-suwańskim w obrębie platformy wschodnio-europejskiej.

Krystaliczne podłoże występuje dość płytko po stosunkowo niewielką pokrywą młodszych skał osadowych mezozoicznych i kenozoicznych. Pod utworami czwartorzędowymi występują osady kredowe w postaci margli i wapieni oraz osady trzeciorzędowe wykształcone jako iły, mułki i piaski.

Utwory czwartorzędowe reprezentowane są przez plejstocenijskie warstwy akumulacji lodowcowej jako gliny zwałowe przewarstwione utworami akumulacji wodnolodowcowej składającymi się z piasków, żwirów oraz osadów zastoiskowych: pyłów i ilów).

Najpowszechniej występującym utworem powierzchniowym są piaski zwałowe pokrywające większą część wysoczyzny w rejonie wsi: Krzewo, Rakowo i Żelechy. Należą do nich piaski gliniaste, pylaste oraz lokalnie pyły o znacznej miąższości. Duży obszar gminy pokrywają również gliny, przeważnie piaszczyste z pyłami (Cydzyn, Jeziorko, Kisielnica, Kownaty).

W obrębie akumulacji lodowcowej wyspowo w postaci czap zalegają piaski i żwiry wodnolodowcowe pod postacią kemów i ozów oraz lodowcowe w formie moren czołowych.

W strefie krawędziowej oraz w części północnej gminy spotyka się wodnolodowcowe piaski i żwiry.

Pod względem przydatności dla budownictwa utwory akumulacji lodowcowej i wodnolodowcowej należą do gruntów nośnych, a stopień ich nośności uzależniony jest od stopnia zagęszczenia gruntów piaszczystych oraz od stopnia skonsolidowania glin i piasków gliniastych.

Utwory holocenyckie reprezentowane są przez osady rzeczne, bagienne i aluwialno-deluwialne. Piaski i żwiry rzeczne, torfy i namuły wypełniają dno doliny Narwi oraz innych cieków, stanowiąc podłoże słabonośne lub nienośne, silnie nawodnione i nieskonsolidowane.

Mało korzystne dla budownictwa są również gliny i pyły aluwialno-deluwialne wypełniające dolinki denudacyjne i lokalne zagłębienia terenowe.

2.3 Surowce budowlane

Na obszarze gminy prowadzono dotychczas prace poszukiwawcze głównie złóż kruszywa naturalnego, surowców ilastych oraz kredy jeziornej i torfów.

W rejonie wsi Elżbiecin udokumentowano w kategorii C1 złożę kruszywa „Elżbiecin I” o zasobach bilansowych 75,6 tys. ton. Surowiec w stanie naturalnym przydatny jest do budowy i konserwacji dróg, a po uszlachetnieniu do produkcji mieszanek piaszczysto-żwirowych i wyrobów betonowych. Złożę w znacznej części jest wyeksploatowane.

W jego sąsiedztwie, po prawej stronie drogi krajowej nr 64 Piątnica - Jeżewo, udokumentowano złożę „Piątnica Włociańska” o zasobach bilansowych 80 771 m³ (151 042 tony). Złożę udokumentowane zostało w granicach własności prywatnego inwestora, który prowadzi eksploatację kopaliny od 1998 roku. Złożę tworzą warstwy suchego piasku oraz piasku ze żwirem, a przeciętna miąższość serii złożowej wynosi około 7,7 m i waha się od 3,0 m do maksymalnie 11,1 m. Pozyskany surowiec przydatny jest w stanie naturalnym do budowy i konserwacji dróg, a po wyflukaniu nadmiaru pyłów do produkcji betonów i zapraw budowlanych.

Na południowy-zachód od zabudowań wsi Kownaty na dz. nr 149 o powierzchni 2 ha, udokumentowano w kat. C₁ złożę kruszywa naturalnego (piasku) „Kownaty” o zasobach 277 292 ton (decyzja Starosty Łomżyńskiego, znak: ROBŚ.6528.5.2016 z dnia 15 grudnia 2016 roku).

Na zachód od wsi Olszyny-Kolonia na działkach nr 397/4, 398/3, 398/4, 399/2, 400/2, 429/2 o łącznej powierzchni 5,3 ha zostało udokumentowane w kategorii C₁ złoża kruszywa naturalnego „Wiktorzyn” o zasobach 765 802 ton (decyzja Wojewody Łomżyńskiego, znak: OS.7525-8/98 z dnia 30 grudnia 1998 roku).

Na południowy - zachód od zabudowań wsi Kisielnica, na dz. nr 365/3, na powierzchni 19,97 ha, udokumentowano w kat. C₁ złoża piasków „Kisielnica II”, o zasobach 4 811,37 tys. ton (decyzja Marszałka Województwa Podlaskiego, znak: DIT-III.7427.1.50.2017 z dnia 17 listopada 2017 roku).

W rejonie wsi Murawy stwierdzono występowanie kruszywa w ilości około 65,5 tys. ton. Część złoża została już wyeksploatowana.

Na południe od zabudowań wsi Murawy, na działce o numerze ewidencyjnym nr 26/9 o powierzchni 2,3303 ha, znajduje się udokumentowane złoża kruszywa naturalnego – piaski skaleniowo-kwarcowe „Murawy” w kategorii C₁ o powierzchni 1,83 ha, o zasobie 427 290 ton (decyzja Starosty Łomżyńskiego znak ROŚB.6528.3.2017 z dnia 3 lipca 2017 roku).

Na zachód od zabudowań wsi Kisielnica, na części dz. nr 311 i 312/1, na powierzchni 1,9858 ha, udokumentowano w kat. C₁ złoża piasków „Kisielnica I”, o zasobach 316 119 ton (decyzja Starosty Łomżyńskiego, pismo znak: ROŚB. 6528.3.1.2019 z dnia 5 września 2019 roku).

Na północny-wschód od zabudowań wsi Czarnocin zalegają nieeksploatowane pokłady kruszywa naturalnego o średniej miąższości 3,0 m z szacunkowymi zasobami około 60 tys. ton.

W okolicach wsi Dobrzyjałowo zlokalizowano piaski drobne o średniej miąższości 9,0 m oraz zasobach szacunkowych 36 mln m³. Wraz z piaskami występują piaski ze żwirem o zasobach szacunkowych 7,3 mln m³. Złoże „Dobrzyjałowo” nie jest eksploatowane.

Poszukiwania surowców ilastych w zachodniej części gminy w okolicach Muraw oraz kredy jeziornej w rejonie Motyki dały wyniki negatywne.

Torfy w warunkach bilansowych w ilości 773 tys. ton występują w dolinie Narwi koło Krzewa. W okolicach Kisielnicy torfom towarzyszą gytie ze stwierdzonymi zasobami około 537 tys. ton.

W gminie istnieją jeszcze perspektywy udokumentowania pewnej ilości kruszywa naturalnego grubego. Obszary perspektywicznego występowania kruszywa rysują się w południowej części gminy w rejonie Drozdowa, Niewodowa i Rakowa Czachy. Należy jednak zaznaczyć, że jest to teren Łomżyńskiego Paku Krajobrazowego.

2.4 Wody powierzchniowe

Gmina położona jest w zlewni Narwi, która od południowego-zachodu stanowi granicę gminy. Nieuregulowane koryto rzeczne sprawia, że Narew w okresie roztopów wiosennych corocznie wylewa na rozległe tereny terasy zalewowej. Profil podłużny doliny charakteryzuje minimalny spadek nieprzekraczający 2 %. Dno doliny leży na wysokości 99-101 m n.p.m. W tej części doliny rzeka silnie meandruje, a jej koryto nabiera malowniczego charakteru krajobrazowo-przyrodniczego. W okolicach wsi Niewodowo od głównego koryta rzeki odchodzi odnoga zwana Narwicą, płynąca wzdłuż północnego obrzeża doliny. Liczne zakola i starorzecza tworzą bogatą sieć hydrograficzną. Wahania stanów wód w rzece dla wielolecia dla stacji wodowskazowej w Piątnicy zawierają się pomiędzy maksimum 428 cm i minimum 68 cm, przy średnim rocznym stanie 275 cm.

Głównymi dopływami Narwi na terenie gminy są: rzeka Penza odwadniająca wraz z dwoma innymi ciekami zachodnią część wysoczyzny, uchodząc do rzeki w okolicy zabudowań wsi o tej samej nazwie oraz Łojewek z dopływem Jura, odwadniające wysoczyznę na wschodzie. Łojewek bierze swój początek z mokradeł poniżej zabudowań wsi Dobrzyjałowo na wysokości około 155 m n.p.m. Ujście rzeki znajduje się w Bronowie w gminie Wizna na poziomie 102 m n.p.m. i świadczy to o znacznym spadku i bystrym nurcie rzeczonym.

W strefie krawędziowej pojawiają się inne drobne bezimienne ciekły o charakterze epizodycznym. Pozostałe obszary wysoczyznowe odwadniane są przez rowy włączone w systemy melioracyjne.

Gmina posiada kilkadziesiąt naturalnych bądź sztucznych zbiorników wodnych. Najliczniej reprezentowane są w okolicach wsi Jeziorko, Poniąt, Cydżyn Stary i Górki Sypniewo. W dolinie Narwi w rejonie Drozdowa, Krzewa, Niewodowa i Kalinowa występują zbiorniki o charakterze starorzeczy. W kilku innych wsiach spotyka się stawy i zbiorniki przeciwpożarowe.

2.5 Wody podziemne

Pod względem warunków hydrogeologicznych obszar gminy zróżnicowany jest na trzy rejon o odmiennych warunkach występowania wód gruntowych.

Pierwszy rejon obejmuje tereny, gdzie wody gruntowe tworzą ciągły i swobodny poziom utrzymujący się w łatwo przepuszczalnych zasilany wodami opadowymi, infiltracyjnymi i spływem podziemnym z sąsiednich obszarów. Wody tego poziomu powiązane są ze stanami

wód rzecznych, a wahania zwierciadła wód gruntowych uzależnione są od wysokości terenu i intensywności opadów. Rejon ten obejmuje swoim zasięgiem obszar całej gminy.

W dolinach rzek oraz pozostałych dolin i obniżeniach wytopiskowych wody gruntowe występują najpłycej, poniżej 2 m, i tam stanowią one ograniczenia dla budownictwa.

Odmienne warunki hydrogeologiczne panują na obszarach, gdzie zasadniczy poziom wód gruntowych zalega pod warstwą trudno przepuszczalnych utworów gliniastych (Drożęciny Stare, Elżbiecin, Jeziorko, Kisielnica, Marianowo i Wiktorzyn). Na terenach tych swobodne rozprzestrzenianie się ciągłego poziomu wód może ulegać zakłóceniom i tworzyć zwierciadło o napiętym charakterze. Zwierciadło występuje zwykle poniżej 2 m p.p.t., ale w okresie wysokich stanów wód mogą w przypowierzchniowych warstwach gruntu tworzyć się tzw. wierzchówki. Mają one niekorzystny wpływ na zmianę konsystencji glin i ilów oraz ograniczenia budowlane.

Trzeci rejon hydrogeologiczny występuje w strefie krawędziowej doliny Narwi i innych cieków. Charakteryzuje się on przewagą spływu powierzchniowego nad infiltracją wgłębną. Pierwszy poziom wód gruntowych zalega na głębokości 2-3 m.

Zaopatrzenie gminy w wodę następuje poprzez cztery ujęcia wody zlokalizowane w Piątnicy, Drozdowie, Jeziorku i Dobrzyjałowie.

W Piątnicy wody ujmowane są przy pomocy trzech studni, w tym jedna awaryjna, z warstwy wodonośnej zbudowanej z gruboziarnistych utworów klastycznych zalegających na głębokości 58 m pod kompleksem glin o dobrej izolacyjności (miąższość 50 m). Pod względem jakości wody charakteryzuje podwyższoną zawartość azotanów oraz zasadowość. Wokół studni wyznaczono strefy ochrony bezpośredniej. Przeprowadzona analiza hydrogeologiczna wykazała, że dla ujęcia nie jest wymagana strefa ochrony pośredniej.

Ujęcie w Drozdowie składa się z dwóch studni czerpiących wodę z głębokości 78-79 m, przy eksploatacyjności rzędu 79 i 108 m³/godz. Obok studni wybudowano stację uzdatniania oraz zbiornik wyrównawczy uzdatnionej wody. Odprowadzanie wód popłuczynowych z odżelaziaczy w ilości 13 m³ odbywa się do rowu melioracyjnego na odległość 558 m. Jakość wody nie wykazuje pogorszenia. Strefa ochrony bezpośredniej założona jest wokół ujęcia zgodnie z wymogami w tym zakresie. Strefa ochrony pośredniej z uwagi na występowanie w podłożu glin i ilów izolujących dostatecznie warstwę wodonośną nie jest ustanowiona.

Ujęcie wody w Jeziorku posiada dwie studnie pracujące przemiennie, które pobierają wodę z warstwy wodonośnej położonej na głębokości 111-114 m. Obok, po drugiej stronie drogi znajduje się stacja uzdatniania wody. Ustanowiona strefa ochrony bezpośredniej wynosi 15 m.

Strefa ochrony pośredniej nie jest wymagana ze względu na naturalną warstwę ochronną w postaci kompleksu glin zwałowych, piaszczystych i pylastych.

Ujęcie wody w Dobrzyjałowie bazuje w oparciu o dwie studnie głębinowe ujmujące wodę z głębokości 54-56 m. i wydajności 69 i 61 m³/godz.. Wokół studni istnieje strefa ochrony bezpośredniej o promieniu 10 m. Jako jedyne ujęcie w gminie posiada strefę ochrony pośredniej o promieniu 700 m.

2.6 Gleby

Gleby wykształciły się z utworów czwartorzędowych, plejstoceńskich piasków, glin i pyłów polodowcowych, oraz holoceńskich utworów rzecznych i bagiennych. Zróżnicowanie pokrywy glebowej jest znaczne i wiąże się z różnym składem mechanicznym gleb i stosunkami wodnymi.

Dla obszaru wysoczyznowego charakterystyczne są gleby bielcowe i brunatne, dla dolin mady oraz gleby murszowe, torfowe i torfowo-mułowe.

Najwyższe walory w skali gminy posiadają gleby brunatne i bielcowe pszenne dobre lub pszenno-żytnie IIIa-IIIb klasy bonitacyjnej. Charakteryzują się one znaczną zasobnością w składniki pokarmowe, dobrymi warunkami wodno-powietrznymi, dobrą strukturą i są łatwe do uprawy. Przy prawidłowym gospodarowaniu pozwalają uzyskiwać wysokie plony wszystkich gatunków uprawnych. Gleby te występują w okolicach wsi: Kisielnica, Cydzyn Nowy, Drozdowo, Gomólnik

W klasie IIIb-IVb pozostają czarne ziemie należące do kompleksu zbożowo-pastewnego mocnego. Dorównują wyżej wymienionym glebom zawartością składników pokarmowych, ale z uwagi na wadliwe stosunki wodne (okresowe nadmiary lub niedobory wilgotności) ich bonitacja jest niższa. Gleby zbożowo-pastewne mocne wymagają specjalnego doboru gatunków oraz odmian o znacznej tolerancji stosunków wodnych i przy sprzyjającej pogodzie dają bardzo wysokie plony. Poważnym problemem tych gleb związanym z obszarem ich występowania jest zjawisko erozji polegającej na rozmywaniu stoków i spłukiwaniu gleb do obszarów niżej położonych.

Średnio korzystne warunki do uprawy stwarzają gleby brunatne żytnio-ziemniaczane oraz czarne ziemie w kompleksie zbożowo-pastewnym słabym w IVa-IVb klasie bonitacyjnej. Gleby brunatne są mniej zasobne w składniki pokarmowe i bardziej wrażliwe na przesuszanie. Najbardziej nadają się pod uprawy owsa, jęczmienia, koniczyny, saradeli, niektórych warzyw, zwłaszcza marchwi. Czarne ziemie okresowo wykazują nadmiar lub niedobór wilgoci. Uprawa

tych gleb musi uwzględniać dokładny dobór gatunków i odmian roślin. Kategorie tych gleb spotyka się we wsiach: Marianowo, Drozdowo, Kossaki, Żelechy, Wyrzyki, Kisielnica.

Rejony występowania powyższych gleb w klasach bonitacyjnych III-IV predysponowane są do wysokotowarowej produkcji roślinnej. Formy pozarolniczego zagospodarowania tych gleb nie powinny być uwzględniane.

Pozostałe gleby niepodlegające ochronie prawnej przed zmianą sposobu użytkowania na nierolniczy wykazują mniejszą przydatność rolniczą. W grupie tych gleb wyróżniono m.in. gleby brunatne lub czarne ziemie żytńio-ziemniaczane słabe z niewielkim udziałem gleb zbożowo-pastewnych w V klasie bonitacyjnej charakteryzujące się małą zawartością składników pokarmowych, niezbyt korzystnymi warunkami powietrzno-wodnymi, okresowym niedoborem lub nadmiarem wilgoci. Podniesienie stopnia ich kultury jest bardzo trudne i wymaga melioracji oraz stosowania znacznych ilości nawozów. Przydatne są jedynie pod uprawę żyta, ziemniaków i łubinu żółtego, a na glebach wilgotnych kapusty, brukwi i innych roślin pastewnych.

Ponadto wymienić należy najuboższe gleby, do których zaliczono gleby brunatne wyługowane żytńio-łubinowe V-VI klasy bonitacyjnej. Gleby te są bardzo przepuszczalne i ubogie pokarmowo. Brak jest tutaj praktycznych możliwości podniesienia ich wartości rolniczej. Nadają się głównie pod uprawę żyta i łubinu. W warunkach gospodarki drobnotowarowej uprawa tych gleb jest nieopłacalna i w pierwszej kolejności winny być przeznaczane na cele nierolnicze.

Spośród użytków zielonych przeważającą powierzchnię zajmują gleby hydrogeniczne w kompleksie średniej przydatności rolniczej, w III i IV klasie bonitacyjnej o dość korzystnych warunkach wodno-pokarmowych dla roślin. Tereny te predysponowane są do wysokotowarowej produkcji paszy.

Użytki zielone słabe położone są na bardzo lekkich glebach murszowych lub torfowych w V klasie bonitacyjnej. Na ogół wymagają poprawy stosunków wodnych. Pasze z nich uzyskiwane są gorszej jakości, a plony niższe. Mogą one jednak zaspokajać potrzeby gospodarstw w skali lokalnej. Celowe jest pozostawienie ich w dotychczasowym użytkowaniu ze względu na specyfikę gleb hydrogenicznych oraz rolę jaką odgrywają w funkcjonowaniu biologicznym ekosystemów łąkowo-pastwiskowych.

2.7 Lasy

Pod względem lesistości gmina należy do obszarów słabo zalesionych, a odsetek lasów w strukturze użytkowania wynosi nieco ponad 18,7 % ogólnej jej powierzchni, przy 29,5 % w województwie podlaskim.

W strukturze własności lasy Nadleśnictwa Łomża stanowią 1426 ha, co stanowi około 35 % powierzchni leśnych, a lasy prywatne zajmują powierzchnię 2653 ha.

Lasy rozmieszczone są nierównomiernie. Największe kompleksy występują północnej i wschodniej części gminy (rejon wsi Dobrzyjałowo, Drozdowo, Jeziorko, Krzewo, i Wiktorzyn).

Największe powierzchnie zajmują siedliska lasu świeżego z wielogatunkowym drzewostanem z przewagą sosny, świerka, lipy, dębu, osiki i brzozy. W silnie rozwiniętym podszycie występuje jałowiec i kruszyna. Runo leśne tworzą: borówka, jeżyna, poziomka i inne. W przestrzennym rozmieszczeniu występują w okolicach Wiktorzyna, Drozdowa, Kalinowa i Elżbiecina.

Kolejne miejsce zajmuje siedlisko boru mieszanego świeżego z sosną i domieszką świerka, brzozy i dębu. Wiek drzewostanów jest młody w przedziale 40-60 lat. W podszycie występuje brzoza, dąb, buk, jałowiec, kruszyna. Runo jest słabo wykształcone i ubogie.

Na siedlisku boru świeżego gatunkiem dominującym jest sosna z nieznaczną domieszką świerka, brzozy, buka i dębu. Wiek drzewostanu zazwyczaj poniżej 40 lat. Zwarcie duże lub całkowite, podszyt i runo słabo rozwinięte.

Siedliska boru mieszanego świeżego i świeżego oraz lasu mieszanego zajmują łącznie ponad 90 % powierzchni leśnej. W zasadzie są to lasy korzystne dla rekreacji. Tylko drzewostany młode do lat 40 wymagają wyznaczenia dróg do penetracji ze względu na małą odporność drzew na zniszczenie.

Pozostałe 10 % stanowią siedliska wilgotne występujące w dolinach rzecznych i obniżeniach terenowych.

Bór mieszany wilgotny porasta gleby torfowo-murszowe. W wielogatunkowym drzewostanie występuje świerk, sosna i dąb z domieszką brzozy, olsu i grabu, a w podszycie rośnie leszczyna i wierzba. Runo jest obfite z borówką czarną, konwalia, szczawikiem zajęczym.

Olsy występują na glebach mułowo-torfowych. Drzewostan tworzy olcha z domieszką brzozy. Obfity podszyt składa się z porzeczki czerwonej i czarnej, kaliny i wierzby karłowatej.

Obszary leśne posiadają różne znaczenie wśród których wymienić trzeba: gospodarcze, turystyczne i ekologiczne .

Gospodarcze znaczenie lasów jest niewielkie. Na stan taki wpływ mają przede wszystkim: duże rozdrobnienie powierzchni leśnych, młoda struktura drzewostanów, małe zróżnicowanie gatunków, niska odporność siedliskowa. Nie bez znaczenia jest fakt, że lasy stanowią zaledwie 18,7 % procent powierzchni gminy. Gospodarcza rola lasów ogranicza się zatem do prac pielęgnacyjnych i bieżących potrzeb właścicieli.

Małe jest również znaczenie turystyczno-wypoczynkowe. Najbardziej predysponowane do tych celów są kompleksy leśne położone w okolicach wsi Elźbiecin, Rakowo i Drozdowo

Występujące tam las i bór mieszany świeży z drzewostanem sosnowym w wieku 40-60 lat tworzy swoisty klimat wnętrza lasów, sprzyjający pobytowi ludzi i regenerujący ich zdrowie. Obszary leśne podnoszą atrakcyjność krajobrazową. Tylko drzewostany młode do lat 40 wymagają wyznaczenia dróg do penetracji ze względu na małą odporność drzew na zniszczenie.

Specyfika środowiska przyrodniczego sprawia, że największe znaczenie posiada ekologiczna funkcja lasów (glebochronna, wiatrochronna, klimatyczna) i dotyczy to zwłaszcza olsów występujących w dolinach rzecznych i obniżeniach terenowych. Roślinność odznacza się tutaj znacznym zróżnicowaniem i pełni funkcję stabilizującą stosunki wodne oraz procesy glebotwórcze. Panuje tu niekorzystny mikroklimat, a środowisko siedliskowe odznacza się małą odpornością. Lasy tego typu poprzez swoją odmienność florystyczną i ekologiczną stanowią istotny element wzbogacający otwarty krajobraz wiejski. W gminie Piątnica lasy ochronne należą do kategorii lasów wodochronnych (8 ha siedlisk wilgotnych, w których drzewostany stanowią ciągi hydrologiczne - oddział 140 ab) oraz lasy położone w odległości do 10 km od miast powyżej 50 tys. mieszkańców (965 ha - oddziały: 121a, 140c, 144-154, 159-180, 182-187, 160 w Nadleśnictwie Łomża).

Dla podniesienia walorów krajobrazowych i klimatycznych tereny o niskich klasach bonitacyjnych oraz dużych nachyleniach powierzchni wskazane są do zalesień. Są to głównie stoki wysoczyzny polodowcowej w południowo-wschodniej części gminy. Obok funkcji klimatyczno -krajobrazowej lasy te pełnić będą także funkcje glebochronne.

2.8 Roślinność łąkowa i bagienna

Występowanie roślinności łąkowej i bagiennej nierozzerwalnie związana jest z dolinami rzecznyymi charakteryzującymi się specyficznymi warunkami gruntowo-wodnymi. Prace melioracyjne użytków zielonych spowodowały daleko idące procesy odwodnień i nieodwracalnej degradacji tych terenów. Końcowym efektem było wyginięcie roślinności

związanej z dawnymi metodami gospodarki łąkarskiej oraz ograniczenie zasięgu występowania cennych przyrodniczo łąk trzęślicowych, mozgowych i innych. Obecnie tereny łąkowe zajmują 2153 ha, co stanowi 9,7 % ogólnej powierzchni gminy, zwłaszcza w dolinie Narwi i dolinkach małych cieków wodnych.

Roślinność łąkową uzupełnia roślinność bagienna, głównie trzcinowo-szuwarowa porastająca brzegi Narwi i liczne nieużytki występujące w jej dolinie.

2.9 Klimat

W podziale klimatycznym Polski gmina zaliczana jest do dzielnicy podlaskiej charakteryzującej się średnią roczną temperaturą powietrza 6,5^o C, z najcieplejszym lipcem - 11,4^o C i najzimniejszym lutym - -5,0^o C. Wysoka amplituda temperatur wynosząca 22,4^o C świadczy o wpływie kontynentalizmu wschodniego. W ciągu roku notuje się średnio 52 dni mroźnych z temperaturą poniżej 0° C oraz 25 dni gorących z temperaturą powyżej 25° C. Przeciętnie obserwuje się 131 dni z przymrozkiem, najwięcej w styczniu. Okres wegetacji trwa tutaj około 200-210 dni, rozpoczynając się około 10 kwietnia i kończąc się 25 października. Lato trwa 60-70 dni, a zima 100-110 dni.

Wilgotność względna powietrza wykazuje przebieg podobny do przeciętnego w kraju i w skali rocznej wynosi 82 %. Najwyższe wartości występują w okresie wrzesień - marzec, z maksimum w listopadzie - 91 %, a najniższe w pozostałych miesiącach z minimum w czerwcu - 72 %. Z przebiegiem wilgotności związana jest częstotliwość występowania mgieł - 33 dni w roku z maksimum ich pojawiania się w październiku.

Średnioroczne zachmurzenie wynosi 6,4^o w 11-stopniowej skali, tj. tyle, ile średnio w kraju. Najwięcej chmur pojawia się w listopadzie - 8,2^o, a najmniej we wrześniu - po 5,0^o. Łącznie w roku notuje się 138 dni pochmurnych.

Gmina posiada bardzo dobre warunki solarne, przeciętnie lepsze niż w kraju. Maksymalne nasłonecznienie przypada na czerwiec - 8,6 godzin na dobę oraz 4,4 godzin w ciągu całego roku.

Obszar otrzymuje średnio 552 mm opadu, z czego 371 mm przypada na okres wegetacyjny. Najwięcej opadów notuje się w lipcu - 89 mm, najmniej zaś w marcu - 22 mm. Opady letnie są krótkotrwałe z dużym ich natężeniem i towarzyszą im często burze (średnio 18 razy w roku).

Pokrywa śnieżna zalega przeciętnie przez 75 dni, od listopada z przerwami do kwietnia, z maksimum w styczniu.

W rozkładzie wiatrów dominuje sektor zachodni (21,6 %) i południowo-zachodni (19,9 %). Najrzadziej wieją wiatry z południa (6,6 %). Cisze atmosferyczne są notowane w 5 % w ciągu roku, najczęściej jesienią, najrzadziej latem.

Średnie prędkości wiatrów wynoszą 3,5 m/s. Najsilniejsze są wiatry zachodnie, szczególnie zimą i wiosną, a najsłabsze wiatry wieją ze wschodu i północy w okresie letnim.

Należy zaznaczyć, że ogólne warunki klimatyczne modyfikowane są przez lokalne czynniki fizjograficzne. Największy wpływ na zmiany klimatu lokalnego mają: rzeźba terenu, rodzaj gruntu, stosunki wodne oraz pokrycie roślinne.

2.10 Walory krajobrazowe

Krajobraz naturalny stanowi zasób środowiska przyrodniczego, na który składają się: ukształtowanie terenu, wody powierzchniowe, pokrycie terenu, obiekty ochrony przyrody. Biorąc pod uwagę te uwarunkowania należy stwierdzić, że teren opracowania charakteryzuje się przeciętnymi walorami krajobrazowymi.

Najbardziej wartościową jego cechą jest stosunkowo bogata rzeźba terenu uwarunkowana różnicami wzniesień w obrębie utworów akumulacji lodowcowej (wysoczyzna morenowa), a formami erozyjno-denudacyjnymi (dolina Narwi). Wysokości względne pomiędzy poszczególnymi formami morfologicznymi dochodzą do kilkudziesięciu metrów. Duże jest również zróżnicowanie nachylenia terenu, od ponad 15% do prawie płaskich form dolinnych. Dzięki tak ukształtowanej rzeźbie w krajobrazie naturalnym zaznaczają się liczne punkty widokowe z rozciągającą się panoramą najbliższej okolicy.

Atrakcyjność krajobrazową w dużym stopniu wzbogacają wody powierzchniowe. Turystyczne zagospodarowanie Narwi ograniczają: stan sanitarny wód, miejscami utrudniona dostępność brzegowa oraz zabagniona dolina.

Na stan walorów krajobrazu naturalnego istotny wpływ ma szata leśna, w szczególności porastająca kulminacje terenowe, stanowiące dominanty krajobrazowe.

2.11 Korytarze ekologiczne

Obszary dolin rzecznych oraz obniżeń terenowych wypełnionych często siecią mniejszych cieków i rowów melioracyjnych pełnią funkcję ekologiczną tworząc na terenie gminy lokalny system powiązań przyrodniczych w postaci korytarzy ekologicznych.

W skład systemu wchodzi biocenozy łąkowo-pastwiskowe, leśne, bagienne i wodne skupiające obszary biologicznie czynne. Wyszczególnione powyżej tereny zieleni tworzą

korytarze ekologiczne umożliwiające prawidłowe przewietrzanie, pełnią zasadniczą rolę w systemie stosunków wodnych, skupiają bogatą ilość gatunków roślin i zwierząt, umożliwiają im migrację itp. Ze względu na funkcje ekologiczne jakie pełnią, wskazane są do pozostawienia w dotychczasowym użytkowaniu.

3. Obszary i obiekty chronione na podstawie ustawy o ochronie przyrody

3.1 Rezerwat przyrody „Kalinowo”

Rezerwat „Kalinowo” został utworzony w 1972 roku na powierzchni 1,45 ha, a następnie powiększony w 1989 roku do 69,8 ha. Rezerwat obejmuje kompleks leśny należący do Nadleśnictwa Łomża położony na południowym zboczu doliny Narwi pomiędzy Kalinowem i Drozdowem. Ze względu na specyficzny układ topograficzny związany z dużym nachyleniem terenu (deniwelacje rzędu 40 m) rezerwat posiada wiele cech swoistych. Celem ochrony jest zachowanie w stanie naturalnym wielogatunkowego lasu liściastego z zespołami grądu czyścicowego i grądu typowego oraz dąbrowy świetlistej z rzadkimi roślinami tworzącymi murawy kserotermiczne. Na terenie rezerwatu występuje 6 gatunków podlegających ochronie prawnej: lilia złotogłów, naparstnica zwyczajna, zawilec wielokwiatowy, rojnik pospolity, gnieździk leśny i podkolan biały.

3.2 Łomżyński Park Krajobrazowy Doliny Narwi

Łomżyński Park Krajobrazowy Doliny Narwi powstał na bazie Rozporządzenia Nr 4/94 Wojewody Łomżyńskiego z dnia 10 grudnia 1994 roku. Park obejmuje tereny położone w dolinie Narwi na odcinku od Bronowa do Łomży wraz ze strefą krawędziową w obrębie gmin: Łomża, Piątnica i Wizna, na powierzchni około 7 500 ha.

„Celem Parku jest ochrona zalewowych terenów doliny Narwi, wyróżniających się występowaniem wielu rzadkich i zagrożonych wyginięciem gatunków roślin i zwierząt oraz unikalnych wartości krajobrazowych. Walory przyrodnicze i krajobrazowe stwarzają również warunki do prowadzenia działalności naukowej i dydaktycznej oraz turystyki kwalifikowanej, a stan czystości środowiska do upowszechnienia rozwoju rolnictwa ekologicznego”.

W gminie Piątnica granica parku krajobrazowego przebiega od mostu na Narwi w Piątnicy Poduchownej, wzdłuż drogi krajowej nr 64 Piątnica -Jeżewo, dalej wzdłuż drogi Piątnica - Bronowo obejmując grunty rolne i leśne położone w strefie krawędziowej oraz dno doliny Narwi w następujących wsiach: Piątnica Włościańska, Kalinowo, Drozdowo,

Niewodowo, Rakowo Czachy i Rakowo Boginie, Krzewo Stare, Kossaki i dalej w kierunku Bronowa w gminie Wizna.

Wokół Parku tworzy się strefę ochronną zwana otuliną o powierzchni około 11 500 ha, której granicę w gminie Piątnica wyznacza most na Narwi, droga krajowa nr 64 Piątnica - Jeżewo oraz droga Wiktorzyn - Żelechy - Truszki i dalej w kierunku wsi Janczewo w gminie Wizna.

3.3 Obszar Chronionego Krajobrazu Równiny Kurpiowskiej i Doliny Dolnej Narwi

Południowo-zachodnia część gminy położona jest w Obszarze Chronionego Krajobrazu Równiny Kurpiowskiej i Doliny Dolnej Narwi, w którym obowiązują zasady gospodarowania określone w Rozporządzeniu Wojewody Łomżyńskiego z dnia 19 maja 1998 roku w sprawie wyznaczenia obszarów chronionego krajobrazu na terenie województwa łomżyńskiego (Dz. Urz. Woj. Łomżyńskiego Nr 6, poz. 56 z dnia 15 czerwca 1998 roku).

Zgodnie z rozporządzeniem w skład obszaru wchodzi tereny wsi: Piątnica Poduchowna, Czarnocin, Penza, Drożęcín Stary, Nagórki, Drożęcín Lubiejewo. Łącznie w granicach obszaru znalazło się 1 246 ha (2,5 % ogółu powierzchni), tym 1 115 ha użytków rolnych, 32 ha lasów i 75 ha wód. W myśl rozporządzenia celem ochrony jest zachowanie wyróżniających się krajobrazowo terenów o różnych typach ekosystemów.

3.4 Pomniki przyrody

Pomnikami przyrody są wyróżniające się twory przyrody ożywionej lub nieożywionej o szczególnej wartości pod względem przyrodniczym, naukowym, historycznym, pamiątkowym lub krajobrazowym.

Zgodnie z rejestrem pomników przyrody na terenie gminy Piątnica występują następujące obiekty:

- dąb szypułkowy o obwodzie na wysokości 1,3 m - 430 cm i wysokości około 22 m rosnący we wsi Wiktorzyn przy przystanku PKS (nr rejestru 28);
- aleja grabowa z 392 drzewami o obwodzie na wysokości 1,3 m - od 15 do 110 cm wraz z dwoma grupami świerków rosnących na krańcach alei o długości 200 m we wsi Drozdowo na terenie Gminnej Spółdzielni Piątnica (nr rejestru 33);
- jesion wyniosły o obwodzie na wysokości 1,3 m - 243 cm i wysokości około 30 m rosnący we wsi Drozdowo „Dolny Dwór” na terenie Gminnej Spółdzielni Piątnica (nr rejestru 34);

- dąb szypułkowy o obwodzie na wysokości 1,3 m - 240 cm i wysokości około 25 m rosnący we wsi Drozdowo „Górny Dwór” na terenie Gminnej Spółdzielni Piątnica (nr rejestru 35);
- dąb szypułkowy o obwodzie na wysokości 1,3 m - 424 cm i wysokości około 27 m i w wieku około 200 lat rosnący w Nadleśnictwie Łomża, Leśnictwo Drozdowo, oddział 159d (nr rejestru 175);
- dąb szypułkowy o obwodzie na wysokości 1,3 m - 337 cm i wysokości około 26 m i w wieku około 200 lat rosnący w Nadleśnictwie Łomża, Leśnictwo Drozdowo, oddział 172r (nr rejestru 176);
- dąb szypułkowy o obwodzie na wysokości 1,3 m - 453 cm i wysokości około 28 m i w wieku około 300 lat rosnący w Nadleśnictwie Łomża, Leśnictwo Drozdowo, oddział 159d (nr rejestru 178);
- sosna zwyczajna o obwodzie na wysokości 1,3 m - 250 cm i wysokości około 25,5 m i w wieku około 200 lat rosnąca w Nadleśnictwie Łomża, w pobliżu wsi Nagórki, około 50 m od Narwi (nr rejestru 179);
- sosna zwyczajna o obwodzie na wysokości 1,3 m - 290 cm i wysokości około 26 m i w wieku około 200 lat rosnąca w Nadleśnictwie Łomża, w pobliżu wsi Nagórki, około 50 m od Narwi (nr rejestru 180);
- sosna zwyczajna o obwodzie na wysokości 1,3 m - 290 cm i wysokości około 23,5 m i w wieku około 200 lat rosnąca w Nadleśnictwie Łomża, w pobliżu wsi Nagórki, około 55 m od Narwi (nr rejestru 181);
- sosna zwyczajna o obwodzie na wysokości 1,3 m - 240 cm i wysokości około 24 m i w wieku około 180 - 200 lat rosnąca w Nadleśnictwie Łomża, w pobliżu wsi Nagórki, około 50 m od Narwi (nr rejestru 182).

Zgodnie z Rozporządzeniem Wojewody Łomżyńskiego Nr 5/96 z dnia 14 maja 1996 roku w sprawie uznania niektórych tworów przyrody na terenie województwa łomżyńskiego za pomniki przyrody oraz skreślenia z rejestru pomników przyrody na obszarze gminy istnieją następujące pomniki przyrody:

- sosna zwyczajna o obwodzie pnia na wysokości 1,3 m - 263 cm, wysokości 25 m i w wieku około 200 lat rosnąca na terenie Lasów Państwowych Nadleśnictwa Łomża, Leśnictwo Drozdowo (oddział 1a) w pobliżu wsi Nagórki, około 30 m od rzeki Narew;
- sosna zwyczajna o obwodzie pnia na wysokości 1,3 m - 236 cm, wysokości 25 m i w wieku około 200 lat rosnąca na terenie Lasów Państwowych Nadleśnictwa Łomża, Leśnictwo Drozdowo (oddział 1a) w pobliżu wsi Nagórki, około 35 m od rzeki Narew;

- sosna zwyczajna o obwodzie pnia na wysokości 1,3 m - 210 cm, wysokości 25 m i w wieku około 200 lat rosnąca na terenie Lasów Państwowych Nadleśnictwa Łomża, Leśnictwo Drozdowo (oddział 1a) w pobliżu wsi Nagórki, około 45 m od rzeki Narew;
- sosna zwyczajna o obwodzie pnia na wysokości 1,3 m - 224 cm, wysokości 25 m i w wieku około 200 lat rosnąca na terenie Lasów Państwowych Nadleśnictwa Łomża, Leśnictwo Drozdowo (oddział 1a) w pobliżu wsi Nagórki, około 65 m od rzeki Narew;
- sosna zwyczajna o obwodzie pnia na wysokości 1,3 m - 257 cm, wysokości 25 m i w wieku około 200 lat rosnąca na terenie Lasów Państwowych Nadleśnictwa Łomża, Leśnictwo Drozdowo (oddział 1a) w pobliżu wsi Nagórki, około 80 m od rzeki Narew;
- sosna zwyczajna o obwodzie pnia na wysokości 1,3 m - 216 cm, wysokości 25 m i w wieku około 200 lat rosnąca na terenie Lasów Państwowych Nadleśnictwa Łomża, Leśnictwo Drozdowo (oddział 1a) w pobliżu wsi Nagórki, około 85 m od rzeki Narew;
- sosna zwyczajna o obwodzie pnia na wysokości 1,3 m - 205 cm, wysokości 25 m i w wieku około 200 lat rosnąca na terenie Lasów Państwowych Nadleśnictwa Łomża, Leśnictwo Drozdowo (oddział 1a) w pobliżu wsi Nagórki, około 95 m od rzeki Narew.

4. Zagrożenia środowiska przyrodniczego

4.1 Eksploatacja surowców mineralnych

Podstawowym czynnikiem degradującym powierzchnię ziemi była dotychczas niekontrolowana eksploatacja kopalin, w wyniku której znacznej dewastacji uległo kilkadziesiąt hektarów użytków rolnych i leśnych. Pozyskiwanie surowców mineralnych odbywało się dotychczas w przeważającej części bez zezwolenia właściwych organów administracji. Eksploatacja prowadzona była dorywczo bez rozpoznania geologicznego złóż i planów rekultywacji powstałych wyrobisk. Prowadziło to do nieuzasadnionej ze wszech miar dewastacji terenów i obniżenia walorów środowiska przyrodniczego, szczególnie w dolinach rzecznych.

Na terenie gminy zlokalizowano 33 punkty po eksploatacji surowców mineralnych stałych, w tym jeden żwirów z piaskiem, trzynaście piasków ze żwirem, jeden żwirów oraz osiemnastu piasków. W wyniku eksploatacji powstały liczne wyrobiska w rejonie wsi: Górki Szewkowo, Górki Sypniewo, Murawy, Elżbiecin, Nagórki, Kisielnica, Kownaty, Łuby, Wyłudzin, Nowy Cydzyn, Poniat, Olszyny, Kalinowo, Nowe Krzewo, Stare Krzewo, Niewodowo, Rakowo Czachy, Rakowo Boginie, Drozdowo, Czarnocin. Wszystkie punkty poeksploatacyjne poboru kruszywa winny być przywrócone do pierwotnego stanu użytkowania.

4.2 Zanieczyszczenia wód powierzchniowych i gruntowych

Stan sanitarny wód powierzchniowych jest zróżnicowany, a źródła zanieczyszczeń są różnego pochodzenia.

Rzeka Narew mająca w gminie Piątnica „tranzytowy” charakter, według kryteriów fizykochemicznych posiada wody w III klasie czystości. Nadal jednak o ogólnym stanie wód decydują stężenia związków biogennych degradujące wody rzeczne do pozaklasowych. Wpływ na to wywierają zrzuty wody ze zbiornika Siemianówka oraz zrzuty nieoczyszczonych ścieków komunalnych z miejscowości położonych nad Narwią lub nad jej dopływami (Piątnica, Drozdowo,, Kalinowo, Rakowo, Czarnocin).

Rzeka Narwica ostatnio była badana w 1989 roku. Na odcinku przyujściowym cechowała się niską pozaklasową jakością. O stanie wód decydowały okresowe niedobory tlenu oraz wysokie stężenie fosforanów.

Rzeka Łojewek aktualnie prowadzi wody w III klasie czystości. Na stan sanitarny rzeki wpływ wywierały: miano coli i zawiesina ogólna.

Wody rzeki Penza są pozaklasowe (NON) z uwagi na dużą zawartość fosforanów oraz związków biogennych.

Głównym źródłem zanieczyszczeń drobnych cieków pozostaje gospodarka rolna (spływy powierzchniowe nawozów i środków ochrony roślin) oraz związki organiczne pochodzące z torfów i murszów zalegających w dnach dolin rzecznych i obniżen terenowych.

W ostatnich latach wzrosło zagrożenie dla wód w małych ciekach, gruntu oraz wód gruntowych ze względu na systematyczne wodociągowanie terenów wiejskich, przy jednoczesnym braku kanalizacji sanitarnej i oczyszczalni ścieków. Nieczystości powstające w gospodarstwach rolnych i domowych kierowane są w stanie nieoczyszczonym do nieszczelnych szamb lub bezpośrednio do wód i gruntu. Na podstawie analiz fizykochemicznych Sanepidu stwierdzono zanieczyszczenie wód gruntowych pierwszego poziomu zwiększoną ilością chlorków, azotanów oraz związków żelaza. Gospodarka wodno-ściekowa wymaga więc radykalnego i systemowego rozwiązania na terenie całej gminy.

4.3 Zanieczyszczenie powietrza atmosferycznego

Większość zanieczyszczeń powietrza atmosferycznego decydujących o jego stanie sanitarnym ma charakter obcy spowodowany napływem z dalszych odległości, niemniej część z nich na swoje źródła w gminie Piątnica. Wymienić tu należy:

- kotłownie lokalne i paleniska domowe zlokalizowane na terenie całej gminy,

- kotłownie zakładowe
- procesy technologiczne (wytwórnia Styropol w Jeziorku – lotne węglowodory),
- komunikacja samochodowa własna i tranzytowa,
- stacje paliw,
- obiekty inwentarskie,
- gminne wysypisko śmieci w Piątnicy.

W ostatnich latach utrwaliła się stała tendencja do obniżania emisji oraz zwiększania redukcji zanieczyszczeń pyłowych i gazowych. Na stan ten wpływ mają:

- ograniczenie ilości spalanych paliw w wyniku działań oszczędnościowych,
- poprawa jakości spalanych paliw (niższa zawartość siarki i popiołu),
- restrukturyzacja lokalnych systemów grzewczych polegająca na eliminacji tradycyjnych kotłowni węglowych na rzecz instalacji olejowo-gazowych.

W 2000 roku oddano do użytku nowa kotłownię zakładową przy OSM Piątnica. Zastąpiła ona przestarzałą kotłownię węglową na nowoczesną olejową. Wcześniej zmodernizowano kotłownię w zakładzie wędzarniczym PPH „Polryb” w Piątnicy oraz zainstalowano dopalacze katalityczne w wytwórni styropianu „Styropol” w Jeziorku.

4.4 Zagrożenia powodziowe

Do terenów zalewowych zaliczane są użytkowane rolniczo łąki i pastwiska w dolinie Narwi. W większości przypadków cykliczne zalewy wiosenne nie powodują większych strat gospodarczych z uwagi na fakt, że są to tereny wykorzystywane jako ekstensywne użytki zielone, bądź nieużytki. W sporadycznych przypadkach okresowym podtopieniom ulega zabudowa gospodarcza zlokalizowana zbyt blisko brzegów rzeki. Generalnie okresowe zalewy dotyczą terenów rolnych i nie zagrażają wsiom położonym w sąsiedztwie cieków wodnych.

4.5 Hałas

Do najważniejszych czynników mających wpływ na klimat akustyczny gminy zaliczyć trzeba komunikację drogową, ze szczególnym udziałem w niej ruchu pojazdów ciężarowych i autobusowych oraz hałas przemysłowy.

Największym źródłem hałasu drogowego jest ruch samochodowy odbywający się na drodze krajowej nr 61 Warszawa - Łomża - Augustów Droga przebiega przez tereny zabudowy mieszkaniowej i usługowej wsi: Piątnica Poduchowna, Marianowo, Budy Czarnockie, Kisielnice, Górki Sypniewo i Kobylin. Ruch samochodowy ma charakter przede wszystkim

tranzytu krajowego i międzynarodowego i z dużym udziałem transportu ciężkiego (21,0 % ogółu). Powoduje to, że poziom hałasu mierzony w porze dziennej przekracza dopuszczalne normy 60 dB (hałas zmierzony w Piątnicy wyniósł 74,1 dB).

Hałas przemysłowy posiada charakter punktowy i dotyczy kilku obiektów produkcyjno - usługowych. Są to najczęściej zakłady ślusarskie, mechaniczne, stolarnie, tartaki. Poprzez analogię z innymi obiektami tego typu należy przypuszczać, że w porze dziennej emitują one do atmosfery hałas o natężeniu przekraczającym dopuszczalne 50 dB.

4.6 Gospodarka odpadami

Składowanie odpadów odbywa się na gminnym wysypisku śmieci zlokalizowanym na gruntach w obrębie zabytkowych fortów we wsi Piątnica Włosciańska. Wysypisko posiada powierzchnię 0,7 ha, jest urządzone, ma uszczelnione dno i pod tymi względami odpowiada wymogom ochrony środowiska. Wysypisko obsługuje również gminę Łomża.

Dość powszechnym zjawiskiem są dzikie wysypiska, na które wywożone są śmieci, między innymi do lasu, w przydrożne rowy i zagłębienia terenowe. Jest to zjawisko negatywne, niekorzystnie wpływające na estetykę krajobrazu oraz na stan sanitarny środowiska. Uciążliwość ta przejawia się przede wszystkim poprzez zanieczyszczenia gleb, wód powierzchniowych i podziemnych, powietrza atmosferycznego, niszczenie walorów estetycznych i krajobrazowych, a także wyłączanie z użytkowania terenów rolnych i leśnych, które są zajmowane przez składowane odpady. Przy oczyszczalni ścieków OSM w Piątnicy eksploatowane jest czasowe składowisko osadów ściekowych.

4.7 Zagrożenia nadzwyczajne

Nadzwyczajne zagrożenia środowiska na terenie gminy mogą powstawać w wyniku katastrof i awarii w obiektach przemysłowych oraz wzdłuż głównych tras komunikacyjnych.

Wśród niebezpiecznych substancji mogących być źródłem nadzwyczajnych zagrożeń wymienić należy amoniak w instalacjach chłodniczej, kwas azotowy i wodorotlenek sodu w mleczarni w Piątnicy oraz amoniak w chłodni w Jeziorku. Poważne zagrożenia stwarza transport substancji chemicznych, palnych i żrących na drogach krajowych nr 61 i 64.

4.8 Obiekty najbardziej uciążliwe dla środowiska

Najbardziej uciążliwymi dla środowiska obiektami są:

- Okręgowa Spółdzielnia Mleczarska w Piątnicy (ścieki, odpady, hałas),
- Wytwórnia Wód Gazowanych w Piątnicy (ścieki),

- Zespół Szkół Rolniczych w Marianowie (ścieki),
- Stacje paliw w Jeziorku, Piątnicy i Kisielnicy (opary benzyn, ścieki).

5. Uwarunkowania fizjograficzne rozwoju przestrzennego gminy

Kompleksowa ocena warunków fizjograficznych pod kątem naturalnych predyspozycji terenów do pełnienia określonych funkcji w aspekcie ochrony środowiska przyrodniczego pozwala na wyróżnienie w obrębie gminy następujących obszarów:

Obszary o wysokich walorach przyrodniczych prawnie chronione wskazane do pozostawienia w dotychczasowym użytkowaniu, w tym:

- ♦ Obszary gleb o najwyższych walorach przyrodniczych podlegające ochronie przed zmianą użytkowania na cele nierolnicze, przydatne do wszystkich upraw oraz sadownictwa i warzywnictwa. Dobre gleby występują w pasie środkowym gminy i obejmują: 2 pszenny dobry, 4 żytni bardzo dobry oraz 5 żytni dobry kompleksy przydatności rolniczej (rejony wsi: Kisielnica, Górki Sypniewo, Cydzyn Kurpiki, Budy Czarnockie, Elźbiecin, Jeziorko, Wyrzyki, Wiktorzyn, Kownaty, Drozdowo, Żelechy, Truszki i Krzewo)

- ♦ Obszary leśne pełnią funkcje ekologiczne, klimatyczne, ochronne dla gleb, wód oraz turystyczno - wypoczynkowe, wskazane są do bezwzględnej ochrony przed degradacją. Z uwagi na stosunkowo młode drzewostany, małą odporność na antropopresję oraz duże zagrożenie pożarowe nie przedstawiają większych wartości gospodarczych. Największe kompleksy położone są w południowo - wschodniej oraz północnej części gminy (rejony wsi: Dobrzyjałowo, Drozdowo, Jeziorko, Kalinowo, Kobylin, Krzewo, Wiktorzyn.).

- ♦ Obszary dolin rzecznych i obniżeń spełniające funkcje ekologiczne, wskazane do pozostawienia jako tereny otwarte w strukturze przestrzennej gminy. Pełnią one ważną rolę w systemie powiązań przyrodniczych w skali krajowej i regionalnej (dolina Narwi) i w skali lokalnej (pozostałe formy dolinne). Obszary te stanowią zbiorniki retencyjne o dużych zasobach wodnych, tworzą układ naturalnego przewietrzania, posiadają bogate i zróżnicowane zbiorowiska roślinności łąkowej i bagiennej, zajęte są przez trwałe użytki zielone w III i IV klasie bonitacyjnej, przydatne dla rolnictwa. Jednocześnie ze względu na złe warunki gruntowo - wodne, parametry geotechniczne i walory klimatyczne (tereny inwersji termicznych i częstego zalegania wilgotnego powietrza) powinny być wykluczone z zabudowy.

- ♦ Obszary szczególnej ochrony środowiska, do których zliczyć należy Łomżyński Park Krajobrazowy Doliny Narwi i jego otulinę oraz Obszar Chronionego Krajobrazu Równiny Kurpiowskiej i Doliny Dolnej Narwi.

Obszary niepodlegające ochronie prawnej przed zmianą użytkowania wskazane do różnych form zagospodarowania, w tym:

- ♦ Tereny o najkorzystniejszych warunkach fizjograficznych dla zabudowy odznaczające się płaską rzeźbą z nachyleniem do 5 %, głęboko zalegającą wodą gruntową poniżej 2,0 m, nośnymi gruntami piaszczysto - żwirowymi, słabymi glebami w V i VI klasie bonitacyjnej oraz dobrymi warunkami klimatu lokalnego, w tym dostatecznym przewietrzaniem, niską wilgotnością względną i dobrą termiką oraz dużym nasłonecznieniem. Należą do nich tereny występujące w rejonie wsi: Nagórki, Murawy, Kobylin, Górki Sypniewo, Cydzyn Stary, Cydzyn Nowy, Budy Czarnockie, Dobrzyjałowo, Choszczewo, Wyłudzin i Olszyny.

- ♦ Tereny o mniej korzystnych warunkach fizjograficznych dla zabudowy z uwagi na stosunki wodne i klimatyczne. Obok obniżonych walorów klimatu lokalnego (zwiększona wilgotność, pogorszona termika, częstsze zaleganie mgieł i spływy zanieczyszczeń powietrza) występują zmienne warunki gruntowo-wodne z wodą gruntową płycej niż 2,0 m oraz zaleganiem w podłożu w domieszcze z gruntami mineralnymi gruntów organicznych odznaczających się słabą nośnością. Posadowienie zabudowy możliwe jest bez podpiwniczeń i przy zastosowaniu izolacji przeciwwilgociowej. Tereny te położone są na obrzeżu terenów najkorzystniejszych dla zabudowy oraz w sąsiedztwie dolin rzecznych i obniżeń terenowych.

- ♦ Strefy krawędziowe tworzone przez zbocza doliny Narwi o wysokości względnej 30-40 m i spadkach terenu w granicach 10-15 %, a czasami ponad 15 % oraz zbocza dolin rzecznych w obrębie wysoczyzny o wysokościach 5-20 m i podobnych nachyleniach terenu. Obszary te stanowią atrakcyjny walor krajobrazu naturalnego i z uwagi na duże spadki stale podlegają procesom erozyjno-denudacyjnym naruszającym stateczność skarp. Strefy krawędziowe winny być chronione przed zabudową i zagospodarowane zielenią niską, zadrzewiane i zalesiane, stosownie do lokalnych warunków siedliskowych.

III. ŚRODOWISKO KULTUROWE

1. Historyczne układy wiejskie

Piątnica - położona na prawym brzegu Narwi, założona została przez Junoszę z Zaborowa i Głuska, sędziego zakroczymskiego, na ziemiach nadanych przed 1381 rokiem. Po 1435 roku została własnością książęcą, następnie królewską w ziemi wiskiej. Od 1779 roku była dzierżawiona kolejno przez Mateusza Czarnka i Wiktora Rembielińskiego. Od 1835 roku

Piątnica stanowiła dobra donacyjne w posiadaniu rosyjskiego generała Michała Stefanowicza Żukowskiego i jego syna Aleksego.

Większość spośród istniejących obecnie wsi powstała między 1380 a 1426 rokiem a ich współczesny układ przestrzenny stanowi rozwinięcie formy lokacyjnej. Wśród nich przeważały wsie drobnoszlacheckie o prostych układach przestrzennych. Były to głównie ulicówki jak Rakowo, Niewodowo lub wielodrożnice jak Dobrzyjałowo (wzmiankowane w 1407 r.), Drozdowo (w 1404 r.), Kossaki.

Trzon sieci parafialnej powstał w pierwszej połowie XV wieku. W tym czasie erygowano parafię w Piątnicy (1407 r.), Dobrzyjałowie (1425 r.), Drozdowie (1435 r.)

2. Obiekty zabytkowe i kulturowe

Zabytkowe elementy świadczące o tożsamości gminy

Piątnica

Kościół parafialny p.w. Przemienienia Pańskiego – wzniesiony w 1914 roku według projektu Feliksa Nowickiego, neogotycki, odbudowany w latach 1945-53 po zniszczeniach wojennych.

Zespół trzech fortów ziemno –betonowych otaczających Piątnicę od północnego wschodu - zachowane fragmenty twierdzy łomżyńskiej wzniesionej na przełomie XIX i XX wieku.

Drozdowo

Kościół parafialny p.w. św. Jakuba - wzniesiony w 1869 roku z fundacji Franciszka Lutosławskiego, według projektu Witolda Lanciego, neoromański. Ołtarz główny neorenesansowy - w polu środkowym obraz Wniebowzięcia NM Panny namalowany przez Wojciecha Gersona.

Dzwonnica – w bryle kościoła, wysoka, smukła nawiązująca bezpośrednio do włoskiej architektury romańskiej.

Kaplica grobowa Lutosławskich – obecnie cmentarna, usytuowana na szczycie wzniesienia, na którym założono cmentarz grzebalny, wzniesiona w 1870 roku według projektu Witolda Lanciego, neoromańska.

Zespół dworsko-parkowy – dwór zbudowany w drugiej połowie XVIII wieku (rekonstruowany w latach 80-tych naszego stulecia) z dobudowanym piętrowym, neoklasycystycznym budynkiem w typie willi w 1895 roku. wraz z parkiem krajobrazowym ze stawem, polaną, szpalerami grabowymi i starodrzewem

Dobrzyjałowo

Kościół parafialny p.w. św. Stanisława – wzniesiony z fundacji księdza Franciszka Chojnowskiego, proboszcza z Jedwabnego w 1860 r, neoromański.(rozbudowany na początku lat 90-tych XX wieku o nawy boczne z wydłużeniem jednocześnie nawy głównej).

Wykaz obiektów o wartościach zabytkowych

Dobrzyjałowo

1. Zespół kościoła par. p.w. św. Stanisława:

- kościół, murowany, 1860 r., nr rej. A- 59
- plebania, murowana, 1885 r., nr rej. A- 125
- ogrodzenie z bramą, murowane, koniec XIX wieku. nr rej. A- 59

2. Cmentarz rzymskokatolicki, I połowa XIX wieku. nr rej. A- 296

3. Kaplica cmentarna, murowana, 1869 r. nr rej. A- 124

Drozdowo

1. Zespół kościoła par. p.w. św. Jakuba:

- kościół, murowany, 1869-70, nr rej. A-104
- ogrodzenie z bramą, murowane, 1895 r., nr rej. A-104
- plebania, murowana, 1895 r. nr rej. A- 106

2. Cmentarz rzymskokatolicki, ok. 1809 r. nr rej. A- 306

3. Kaplica grobowa Lutosławskich, murowana, 1870 r. nr rej. A-105

4. Zespół dworsko-parkowy:

- dwór, murowany, 2 połowa XVIII wieku, 1895 r. nr rej. A- 47
- park krajobrazowy, 2 ćwiartka XIX wieku. nr rej. A-222

5. Park górny, 2 połowa XIX wieku. nr rej. A- 48

6. Osada wczesnośredniowieczna nr rej. A-490

Kisielnica

1. Pozostałość zespołu dworskiego : nr rej. A- 173

- Oficyna, murowana, 2 ćwiartka XIX wieku, nr rej. A-173
- Czworak, murowany, początek XX wieku, nr rej. A-173
- Spichlerz, murowany, 3 ćwiartka XIX wieku, nr rej. A-173
- Park, początek XX wieku nr rej. A-17

2. Cmentarz wojenny z I wojny światowej. nr rej. A- 277

3. Mogiła zbiorowa z I wojny światowej nr rej. A-276

Piątnica

1. Zespół kościoła par.p.w. Przemienienia Pańskiego:

• kościół, murowany, 1914 r., nr rej. A- 516

• plebania, murowana, 1880 r. nr rej. A-281

2. Cmentarz rzymskokatolicki, początek XIX wieku. nr rej. A- 325

3. Zespół fortów ziemno-betonowych, 1882-1914 r., nr rej. A – 37

Rakowo Czachy

1. Osada wczesnośredniowieczna nr rej. A – 484

Wykaz obiektów o wartościach kulturowych

Czarnocin

1. Dom nr 7, murowany, początek XX wieku.

2. Dom nr 146, drewniany, koniec XIX wieku.

3. Dom nr 154, murowany, początek XX wieku.

4. Kapliczka przydrożna , murowana, koniec XIX wieku.

5. Kapliczka przydrożna, murowana, koniec XIX wieku.

Dobrzyjałowo Kolonia

1. Cmentarz wojenny z I wojny światowej.

Drozdowo

1. Dom nr 2, murowany, 1930 rok.

Drożęcin Stary

1. Dom nr 5, murowany, początek XX wieku.

2. Spichlerz w zagrodzie nr 6, kamienny, 1847 rok.

Drożęcin Lubiejewo

1. Dom nr 1, drewniany, lata 20-te XX wieku.

Górki Sypniewo

1. Dom nr 23, drewniany, lata 20-te XX wieku.

2. Dom nr 46, drewniany, początek XX wieku.

Guty

1. Dom nr 17, drewniany, początek XX wieku.

2. Dom nr 22, drewniany, lata 20-te XX wieku.

Jeziorko

1. Kapliczka przydrożna, murowana, 1852 rok.
2. Kapliczka przydrożna, murowana, początek XX wieku.

Kałęczyn

1. Młyn wodny, drewniany, lata 20-te XX wieku.

Kisielnica

1. Ośmiorak, murowany, początek XX wieku.
2. Kapliczka, murowana, koniec XIX wieku.

Kobylin

1. Dom nr 10, drewniany, lata 20-te XX wieku.
2. Dom nr 23, drewniany, początek XX wieku.
3. Dom nr 27, drewniany, lata 20-te XX wieku.

Kossaki

1. Dom nr 5, drewniany, początek XX wieku.
2. Dom nr 22, drewniany, 1936 rok.
3. Dom nr 23, drewniany, 1935 rok.
4. Dom nr 27, drewniany, 1927 rok.
5. Dom nr 35, drewniany, 1904 rok.
6. Dom nr 36, drewniany, 1944 rok.
7. Dom nr 39, drewniany, lata 20-te XX wieku.
8. Dom nr 59, drewniany, 1935 rok.

Kownaty Kolonia

1. Kapliczka przydrożna, murowana, początek XX wieku.

Krzewo Stare – Rakowo Boginie

1. Schrony obronne, 1939 rok.

Motyka

1. Zagroda młyńska:
 - Młyn wodny, murowany, 1913 rok.
 - Dom, murowany, 1913 rok.
 - Stajnia, murowana, 1913 rok.

Nagórki

1. Dom nr 33, drewniany, lata 20-te XX wieku.

Olszyny

1. Dom nr 1, drewniany, początek XX wieku.
2. Dom nr 4, drewniany, 1925 rok.
3. Dom nr 5, murowany, 1925 rok.
4. Dom nr 7, drewniany, początek XX wieku.
5. Dom nr 8, murowany, początek XX wieku.
6. Dom nr 10, murowany, początek XX wieku.
7. Dom nr 16, murowany, koniec XIX wieku.
8. Dom nr 17, drewniany, początek XX wieku.
9. Dom nr 21, drewniany, początek XX wieku.
10. Dom nr 22, drewniany, lata 20-te XX wieku.
11. Dom nr 27, drewniany, lata 20-te XX wieku.
12. Dom nr 35, drewniany, lata 20-te XX wieku.

Olszyny Kolonia

1. Dom nr 4, drewniany, początek XX wieku.

Piątnica

1. Kapliczka, murowana, 1832 rok.

Taraskowo

1. Dom nr 2, drewniany, początek XX wieku.
2. Dom nr 17, drewniany, 4 ćwiartka XIX wieku.
3. Dom nr 21, drewniany, koniec XIX wieku.
4. Dom nr 28, drewniany, początek XX wieku.
5. Dom nr 30, drewniany, początek XX wieku.
6. Dom nr 32, drewniany, początek XX wieku.

Wyludzin

1. Młyn wodny, drewniany, początek XX wieku.
2. Dom nr 4, drewniany, lata 20-te XX wieku.
3. Dom nr 12, drewniany, początek XX wieku.

3.Ocena stanu zachowania środowiska kulturowego

Obiekty zabytkowe

Na terenie gminy nie zachowało się wiele obiektów zabytkowych. Najcenniejsze z nich to: zespół kościoła parafialnego w Drozdowie, zespół dworsko-parkowy w Drozdowie oraz zespół fortyfikacji ziemno-betonowych w Piątnicy.

Kościół i dzwonnica w Drozdowie pozostają w dobrym stanie zachowania, wymagają jednak remontu elewacji zewnętrznych. Od dwóch lat prowadzony jest remont kapitalny plebani w Drozdowie połączony z jego częściową rekonstrukcją.

Fortyfikacje w Piątnicy, tradycyjnie zaniedbane, dzięki staraniom władz gminy zostały uporządkowane i częściowo zagospodarowane. Na forcie II prowadzone są prace remontowo – konserwatorskie, funkcjonuje również strzelnica.

Na cmentarzach rzymskokatolickich w ostatnich latach doszło do samowolnego wycinania drzew jak w Dobrzyjałowie i Piątnicy.

Najbardziej zaniedbanym obiektem jest pozostałość po dawnym założeniu dworsko – parkowym Kisielnickich – budynki folwarczne i resztki zieleni parkowej. Przerwany został remont murowanego spichlerza, najlepiej zachowanego elementu zespołu w Kisielnicy.

Obiekty o walorach kulturowych.

Stosunkowo niewiele zachowało się także tradycyjnej zabudowy wiejskiej. W większości wsi nie występują zupełnie lub zachowały się sporadycznie drewniane domy i zabudowania gospodarcze pochodzące sprzed II wojny światowej. Najwięcej historycznego budownictwa zachowało się we wsiach: Kossaki, Olszyny i Taraskowo. Wśród nich można wyróżnić dwa rodzaje budynków mieszkalnych: duże domy drewniane z dośrodkowym układem czterech pomieszczeń budowane od XIX wieku do lat 30-tych XX, mniejsze budynki drewniane z okresu międzywojennego złożone z dwóch pomieszczeń z dobudowaną sienią. Niektóre z nich zachowały zdobienia w postaci ozdobnie szalowanych węglów i dekoracyjnych gzymsów nad i podokiennych.

Postępujący proces migracji ludności ze wsi do miasta powoduje opuszczanie domów i całych zagród (Kossaki), następuje także zacieranie się historycznych podziałów działek, wymuszonych nowym sposobem zagospodarowania.

Budownictwo wiejskie, głównie powojenne, kontynuuje na ogół tradycje w zakresie skali i charakteru zabudowy. Współczesna zabudowa coraz bardziej mija się z miejscową tradycją

budowlaną, co w znaczący sposób przyczynia się do degradacji wartości historyczno-przestrzennych wsi, głównie położonych nad brzegami rzeki.

Opuszczone i zaniedbane pozostają młyny wodne, zagrożone bezpowrotnym zniknięciem z krajobrazu gminy, jeżeli nie znajdzie się dla nich nowej funkcji.

Krajobraz kulturowy

Na skutek nasilenia się procesów urbanizacyjnych coraz większym przekształceniom ulega krajobraz kulturowy gminy. Systematycznemu zanikaniu tradycyjnego budownictwa wiejskiego towarzyszy działalność budowlana wprowadzająca nowe, agresywne formy architektoniczne, wprowadzanie zabudowy na zalewane okresowo obszary doliny Narwi (Krzewo, Kalinowo) oraz rozszerzanie siedlisk poprzez niwelowanie krawędzi skarpy nadrzecznej (Krzewo). Urbanizacja terenów nadrzecznych przekształca oraz degraduje naturalne walory krajobrazowe i przyrodnicze doliny Narwi.

4. Strefy ochrony konserwatorskiej

Strefa „B” ochrony konserwatorskiej.

Strefą „B” ochrony konserwatorskiej objęto obszary, w których elementy dawnego układu zachowały się w stosunkowo dobrym stanie. Do strefy tej zakwalifikowano następujące obszary:

- układ przestrzenny wsi Drozdowo i Kossaki,
- zespół fortyfikacji ziemno-betonowych w Piątnicy,
- zespół kościoła parafialnego w Drozdowie (kościół, dzwonnica, plebania),
- zespół kościoła parafialnego w Dobrzyjałowie (kościół, plebania),
- zespół kościoła parafialnego w Piątnicy (kościół, plebania),
- cmentarz rzymskokatolicki w Dobrzyjałowie,
- cmentarz rzymskokatolicki (część zachodnia) w Drozdowie,
- cmentarz rzymskokatolicki (najstarsza część) w Piątnicy
- dwa cmentarze wojenne z I wojny światowej w Kisielnicy,
- zespół dworsko-parkowy w Drozdowie,
- pozostałość zespołu dworsko-parkowego w Kisielnicy.

Działalność konserwatorska na obszarach tej strefy zmierza do:

- zachowania zasadniczych elementów historycznego rozplanowania, w tym przede wszystkim układu dróg, podziału działek i ich sposobu zagospodarowania,
- zachowania i restauracji obiektów zabytkowych,
- usunięcia lub przebudowy obiektów dysharmonizujących przestrzennie, kompozycyjnie lub architektonicznie z obiektami zabytkowymi,
- harmonijnego współistnienia kompozycji historycznej i realizacji współczesnych,
- dostosowania współczesnych funkcji do wartości zabytkowych zespołu i jego poszczególnych elementów.

Na obszarze strefy konserwatorskiej „B” należy konsultować i uzgadniać ze służbami konserwatorskimi wszelkie działania inwestycyjne w zakresie:

- wszelkich prac remontowych, zmian własności, zmian funkcji i przeznaczenia w obiektach zabytkowych,
- działań inwestycyjnych w sąsiedztwie i najbliższym otoczeniu chronionych zespołów i poszczególnych obiektów zabytkowych.

Strefa „W” ochrony archeologicznej

Strefa „W” ochrony archeologicznej obejmuje stanowiska wpisane do rejestru zabytków nieruchomych. Są to następujące obiekty:

- osada wczesnośredniowieczna w Drozdowie,
- osada wczesnośredniowieczna w Rakowie Czachach.

Obiekty te podlegają pełnej ochronie polegającej na:

- zakazie podejmowania jakichkolwiek działalności budowlanej w obrębie ich obszarów,
- dopuszczeniu w wyjątkowych przypadkach działań inwestycyjnych związanych z pracami ziemnymi w obrębie stanowisk, jedynie po uzyskaniu pisemnego zezwolenia Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków i przeprowadzeniu wyprzedzających badań ratowniczych.

Strefa „OW” obserwacji archeologicznej

Strefa „OW” obserwacji archeologicznej obejmuje teren prawdopodobnego osadnictwa pradziejowego i historycznego na obszarach położonych wzdłuż prawego brzegu rzeki Narew,

miejsowości o średniowiecznej metryce: Kalinowo, Drozdowo, Niewodowo, Rakowo Czachy, Krzewo Stare oraz stanowiska archeologiczne na których pozyskano materiał zabytkowy w trakcie prowadzonych badań powierzchniowych w ramach programu Archeologiczne Zdjęcie Polski. Są to następujące stanowiska:

- Budy Czarnockie - st. nr: 57, 60;
- Czarnocin – st. nr: 66,67;
- Drozdowo – st. nr: 7,8;
- Kalinowo – st. nr: 20, 21,22;
- Drożęcín Lubiejewo – st. nr: 7,8,9,10,12, 112, 113;
- Drożęcín Stary – st. nr: 90,91;
- Kalinowo – st. nr: 18, 20, 21, 22;
- Murawy – st. nr: 71,72,73,74,75;
- Nagórki – st.nr: 98,100,101,102,105,106,107,110;
- Niewodowo – st. nr: 15,16
- Penza – st.nr: 78,79,81;

Wszelkie prace ziemne w obrębie tych stanowisk mogą być prowadzone tylko w uzgodnieniu ze służbami konserwatorskimi i pod nadzorem archeologicznym.

Wszystkie stanowiska archeologiczne należy uwzględnić w formie niezmiennej przy wykonywaniu planów miejscowych. Nie wyklucza się możliwości, że dane dotyczące zabytkowej zawartości stanowisk jak i ich zasięgu ulegną zmianie po przeprowadzeniu badań weryfikacyjnych.

Strefa „E” ochrony ekspozycji

Strefa „E” ochrony ekspozycji obejmuje obszar stanowiący zabezpieczenie właściwego eksponowania zespołu fortyfikacji ziemno-betonowych w Piątnicy.

Obszarowi temu nadaje się rygor całkowitego zakazu wznoszenia obiektów kubaturowych.

Strefa „K” ochrony krajobrazu kulturowego

Strefa „K” ochrony krajobrazu kulturowego obejmuje obszary o dużych walorach przyrodniczych i krajobrazowych integralnie związanych z zespołami zabytkowymi i terenami średniowiecznego osadnictwa. Do strefy tej zaliczono obszary położone wzdłuż prawego brzegu

Narwi na wschód od Piątnicy i obejmujące wsie: Kalinowo, Drozdowo, Niewodowo, Rakowo Czachy, Rakowo Boginie, Krzewo.

Ochrona tego obszaru powinna polegać na:

- ochronie krajobrazu naturalnego – wzgórze, stoki wyniesień, skarpy – związanego przestrzennie z historycznymi założeniami ruralistycznymi,
- uwalnianiu obszarów krajobrazu chronionego od elementów dysharmonizujących, wprowadzaniu nowych elementów krajobrazowych podnoszących estetyczne wartości tych terenów,
- ochronie formy i sposobu użytkowania terenów takich jak: rozłogi pól, układy dróg, miedz, zadrzewienia śródpolne, układy wodne oraz utrzymaniu wykształconego sposobu parcelacji gruntów,
- wprowadzaniu funkcji rekreacyjnych pod warunkiem należytego zabezpieczenia zabytkowych wartości tych terenów przed zniszczeniem lub zniekształceniem,
- poddaniu szczególnym rygorom, odnośnie gabarytów i sposobu kształtowania bryły, realizację nowych obiektów budowlanych,
- stosowaniu zasady – architektura regionalna powinna być inspirowana tradycyjnym budownictwem lub dobrej klasy architekturą współczesną, harmonijnie wpisującą się w otaczający krajobraz.

Strefa „KI” ochrony krajobrazu kulturowego

Strefa „KI” ochrony krajobrazu kulturowego obejmuje układy zieleni kształtowanej – parki, cmentarze.

Obszary zakwalifikowane do tej strefy związane są z terenami chronionymi strefą „B”.

Są to:

- zespół dworsko – parkowy w Drozdowie,
- pozostałość parku w Kisielnicy,
- cmentarz rzymskokatolicki w Dobrzyjałowie,
- część zachodnia cmentarza w Drozdowie,
- najstarsza część cmentarza w Piątnicy.

W celu ochrony wymienionych obszarów należy:

- zachować teren zabytkowych założeń w historycznych granicach,

- prowadzić systematyczne prace pielęgnacyjne i porządkowe zieleni urządzonej w parkach i drzewostanu na cmentarzach,
- konserwować aleje parkowe odtwarzając i uzupełniając ubytki tymi samymi gatunkami drzew,
- uzyskać zezwolenie Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków na prowadzenie prac renowacyjnych jak również jakichkolwiek inwestycji na terenach chronionych.

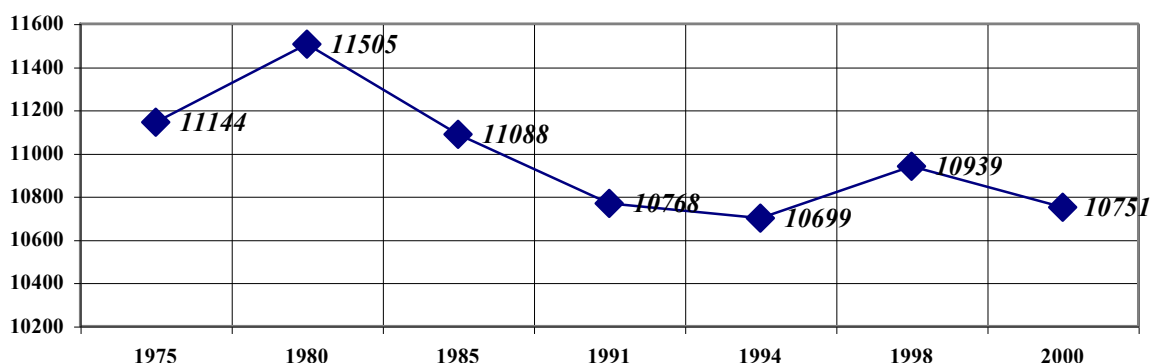
IV. SFERA SPOŁECZNA

1. Demografia

1.1 Dane ogólne

Według danych Urzędu Gminy w Piątnicy w 2000 roku gminę zamieszkiwało 10751 osób. Średnia gęstość zaludnienia wynosi 50 osób/km², co kwalifikuje ją jako jedną z wyższych wśród terenów wiejskich województwa podlaskiego. W porównaniu do stanu z 1975 roku

Liczba ludności

nastąpił spadek o 393 osoby. Przedstawia to wykres:

W porównaniu do innych gmin województwa, rozwój demograficzny gminy Piątnica przebiegał dość nietypowo. W latach 1975 – 1980 obserwuje się wzrost zaludnienia o 361 osób. Po tym okresie następuje ciągły spadek zaludnienia, aż do 1998 roku, w którym zanotowano wzrost zaludnienia. Przyczyną tego zjawiska było ograniczenie odpływu migracyjnego. Saldo ruchów migracyjnych, mimo że ujemne, jednak ulega ciągłemu zmniejszaniu. Od 1991 roku zaludnienie gminy utrzymuje się prawie na jednakowym poziomie, co oznacza stagnację demograficzną.

W okresie objętym analizą zaobserwowano zmniejszanie się liczby urodzeń, co powoduje ciągły spadek przyrostu naturalnego. W 1975 roku wskaźnik rozrodczości kształtował się na poziomie 2,8 natomiast w 1999 już tylko 1,2.

Sukcesywnie maleje liczba zawieranych małżeństw. W 1975 roku zawartych było 105 małżeństw, natomiast w 1999 tylko 60 małżeństw. Charakterystyczną cechą ostatnich lat jest zmniejszanie się rozmiarów przyrostu naturalnego. Za przyczyny tego zjawiska uznaje się odpływ ludności młodej a przede wszystkim zmiany w stylu życia, objawiające się zmniejszeniem przeciętnej wielkości rodziny.

Saldo ruchów migracyjnych przez cały okres objęty analizą było ujemne. W poszczególnych latach znacznie zmieniały się jego wartości.

Ważniejsze dane dotyczące sytuacji demograficznej w gminie przedstawia tabela (lata 1975 – 1998 dane Urzędu Statystycznego w Łomży i w Białymstoku, 2000 rok dane Urzędu Gminy w Piątnicy):

Wyszczególnienie	1975	1980	1985	1991	1994	1998	2000
Liczba ludności ogółem	11144	11505	11088	10768	10699	10939	10751
w tym mężczyźni	5585	5790	5598	5494	5432	5594	*
w tym kobiety	5559	5715	5490	5274	5267	5345	*
wskaźnik feminizacji	99,5	98,7	98,1	96,0	97,0	96,0	*
przyrost naturalny	168	142	113	66	63	24	*
napływ	377	350	228	169	164	126	*
odpływ	616	683	407	344	167	154	*
saldo migracji	-239	-333	-179	-175	-3	-28	*
urodzenia	262	257	229	197	187	146	*
zgony	94	115	116	131	124	122	*
wskaźnik rozrodczości	2,8	2,2	2,0	1,5	1,5	1,2	*
małżeństwa	105	104	100	89	79	53	*

* - brak danych

1.2. Struktura wiekowa i struktura płci

Udział poszczególnych grup wiekowych ludności gminy w porównaniu do terenów wiejskich województwa podlaskiego, charakteryzuje się większym udziałem ludności w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym oraz mniejszym udziałem w wieku poprodukcyjnym. Wśród ludności wiejskiej struktura wiekowa jest bardziej korzystna od występującej na terenach wiejskich województwa podlaskiego. Udział grup wiekowych w gminie Piątnica przedstawia tabela:

Przedział wieku	Liczba ludności w przedziale wieku			% udział	
	ogółem	mężczyźni	kobiety	gm. Piątnica	woje-wództwo
przedprodukcyjny	3217	1687	1530	29,4	26,1
0 – 2 lata	444	237	207		

3 – 6	692	350	342		
7 – 14	1387	732	646		
15 – 17	703	368	335		
produkcyjny (18-64M, 18-59K)	5876	3243	2633	53,7	53,0
poprodukcyjny	1846	664	1182	16,9	20,9
Ogółem	10939	5594	5345	100	100

Struktura płci ludności gminy kształtuje się podobnie jak na terenach wiejskich województwa podlaskiego.

Współczynnik feminizacji (liczba kobiet przypadających na 100 mężczyzn) kształtuje się na poziomie 96. Jest to wartość zbliżona do średniej terenów województwa podlaskiego, która wynosi 97.

1.3. Rozmieszczenie ludności.

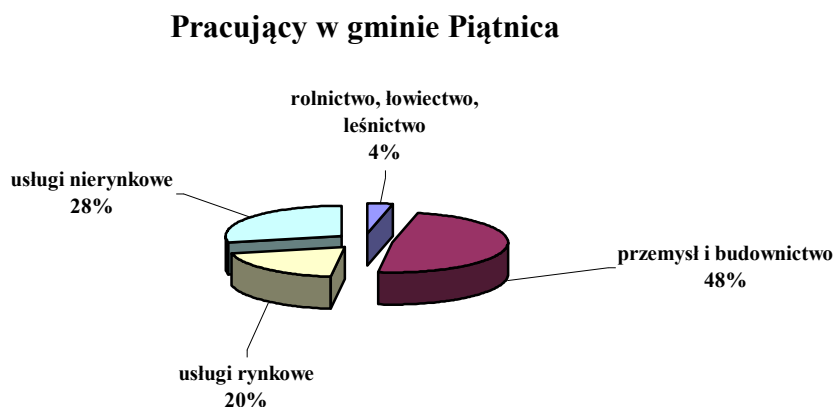
Średnia gęstość zaludnienia w 2000 roku wynosiła 50osób/1km² (średnia gęstość zaludnienia terenów wiejskich województwa wynosi 26 osób/1km²). Najwięcej ludności zamieszkuje w następujących miejscowościach: Piątnica, Drozdowo, Jeziorko, Dobrzyjałowo, Czarnocin. Liczbę ludności we wszystkich miejscowościach w 2000 roku przedstawia tabela: (dane Urzędu Gminy)

L.p.	Wieś	Liczba ludności	Ilość domów	Ilość gosp. rolnych
1.	Budy Czarnockie	304	73	52
2.	Budy Mikołaja	56	16	9
3.	Choszczewo	19	6	6
4.	Cydzyn Stary	153	33	24
5.	Czarnocin	515	138	84
6.	Dobrzyjałowo	496	110	92
7.	Drozdowo	680	149	113
8.	Drożęcin Lubiejewo	103	22	18
9.	Elżbiecin	111	45	19
10.	Górki Sypniewo	196	50	36
11.	Górki Szewkowo	67	16	12
12.	Guty	88	25	21
13.	Jeziorko	525	124	81
14.	Kalinowo	310	78	56
15.	Kalinowo Kolonia	35	9	7
16.	Kałęczyn	22	11	6
17.	Kisielnica	380	77	49
18.	Kobylin	136	31	23
19.	Kosaki	185	62	38

20.	Kownaty	327	88	62
21.	Krzewo	267	70	37
22.	Marianowo	257	13	0
23.	Motyka	44	13	9
24.	Murawy	309	64	53
25.	Nagórki	182	42	31
26.	Niewodowo	310	73	51
27.	Nowe Krzewo	82	21	15
28.	Nowy Cydzyn	259	76	56
29.	Olszyny	307	88	56
30.	Olszyny Kolonia	73	19	17
31.	Pęza	126	32	20
32.	Piątnica Poduchowna	1783	405	74
33.	Piątnica Włociańska	431	106	48
34.	Poniat	233	56	40
35.	Rakowo Boginie	206	42	32
36.	Rakowo Czachy	190	48	32
37.	Rządkowo	87	20	12
38.	Stary Drożęcin	70	16	15
39.	Taraskowo	187	39	39
40.	Truszki	158	49	31
41.	Wiktorzyn	22	6	4
42.	Wyłudzin	69	14	13
43.	Wyrzyki	117	32	23
44.	Zabawka	45	16	12
45.	Żelechy	229	46	37
	OGÓŁEM	10751	2569	1565

1.4. Zatrudnienie

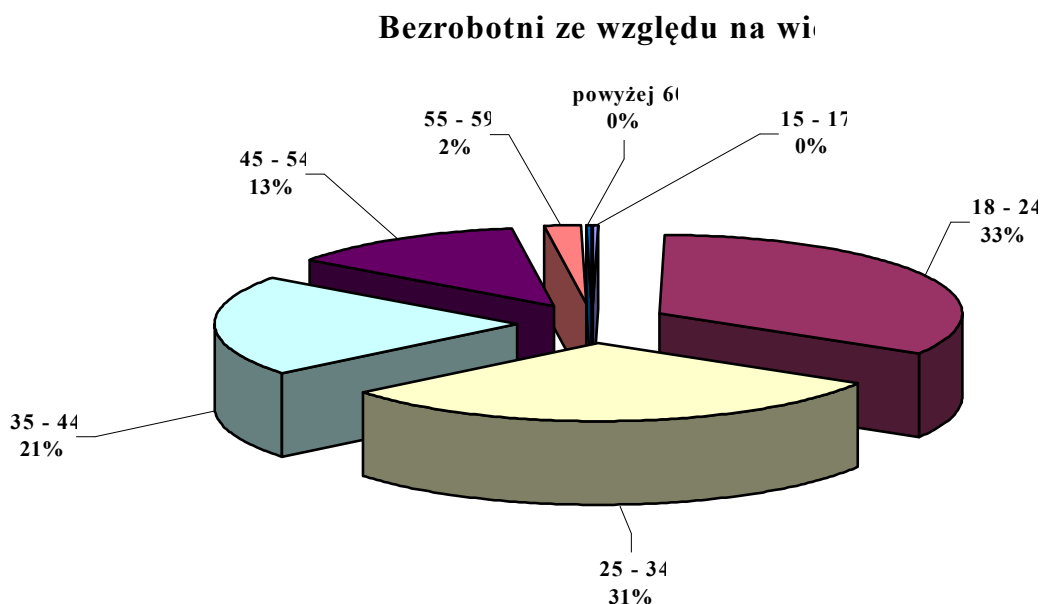
Od 1994 roku liczba pracujących w gminie Piątnica minimalnie się zwiększyła. Wg danych Urzędu Gminy w Piątnicy w 1994 roku pracujących było 1104 osoby, natomiast w 2000 roku 1130 osób. W liczbie tej pracujących kobiet było 538 – 47,6% ogółu pracujących. Najliczniejszą grupę stanowią pracujący w przemyśle i budownictwie – 517 osób oraz w usługach – 304 osoby. Strukturę pracujących bez rolnictwa indywidualnego przedstawia wykres

Od 1995 roku nie zaobserwowano istotnych zmian w strukturze zatrudnienia. Zatrudnienie w poszczególnych działach pozostaje na tym poziomie.

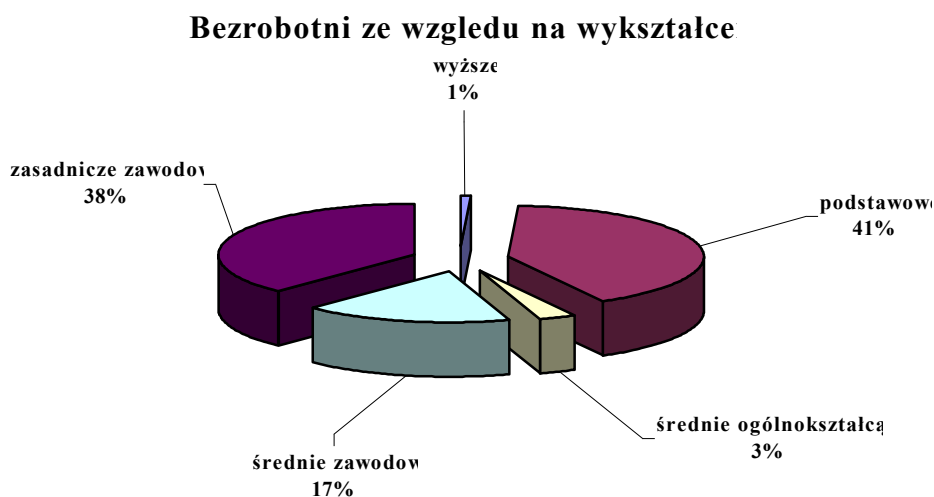
1.5. Bezrobocie

W IV kwartale 2000 roku Powiatowy Urząd Pracy na terenie gminy Piątnica zarejestrował 703 osoby pozostające bez pracy. W porównaniu z rokiem 1999 (620 bezrobotnych) liczba ludności pozostająca bez pracy zwiększyła się. Wśród bezrobotnych najwięcej jest młodych ludzi, absolwentów szkół średnich i zawodowych. Najliczniejszą grupę

stanowią ludzie w przedziale wiekowym 18 – 24 lata – 226 osób. Strukturę bezrobotnych wg wieku przedstawia poniższy wykres:

Struktura bezrobocia wg poziomu wykształcenia w gminie Piątnica podobnie jak i w kraju charakteryzuje się znacznym udziałem bezrobotnych z wykształceniem podstawowym i zasadniczym: podstawowe 279 osób, zasadnicze zawodowe 257 osób. Największą szansę na uzyskanie pracy mają osoby wykształcone, posiadające odpowiednie przygotowanie do

wykonywania pracy. Z wyższym wykształceniem jest 5 osób bezrobotnych.

W okresie ostatnich lat stan bezrobocia nie ulegał większym zmianom i utrzymywał się na poziomie 520 – 700 osób.

2. Warunki mieszkaniowe

Zasoby mieszkaniowe zamieszkane w 2000 roku w gminie Piątnica stanowi 2716 mieszkań dysponujących 10573 izbami mieszkalnymi o łącznej powierzchni użytkowej 206,8 tysięcy m². Od 1980 roku tempo przyrostu zasobów mieszkaniowych było umiarkowane. Wzrost wielkości zasobów mieszkaniowych oraz ich charakterystykę na przestrzeni analizowanych lat przedstawia tabela:

Wyszczególnienie	1980	1985	1990	1994	2000
Mieszkania	2608	2766	2566	2604	2707
Izby	8630	9614	9697	9928	10537
Powierzchnia użytkowa mieszkań w tys. m ²	159,3	179,0	185,9	191,3	206,8
Przeciętna liczba izb w mieszkaniu	3,31	3,48	3,78	3,81	3,89
Przeciętna liczba osób w mieszkaniu	4,29	3,9	4,09	4,0	3,93
Przeciętna liczba osób na izbę	1,3	1,12	1,08	1,05	1,01
Przeciętna pow. użytkowa mieszkania w m ²	61,1	64,7	72,4	73,5	76,4
Przeciętna pow. użytkowa na osobę w m ²	13,8	16,6	17,7	18,3	19,4

Na przestrzeni badanych lat warunki mieszkaniowe ulegały znacznej poprawie. W analizowanym okresie zaobserwowano wzrost powierzchni użytkowej mieszkań, ilości izb.. Poprawa warunków zamieszkania charakteryzuje się wielkością przeciętnej powierzchni użytkowej mieszkań, która w 1980 roku wynosiła 61,1 m², obecnie wynosi 76,4 m². Takie efekty zasobów mieszkaniowych wynikają z odmiennych (niż w miastach) form zabudowy na wsi. Mieszkania wiejskie charakteryzują się większą powierzchnią użytkową mieszkań oraz mniejszą liczbą izb w mieszkaniu. Przeciętna liczba osób w mieszkaniu zmniejszyła się i wynosi obecnie 3,93 - przy średniej wojewódzkiej 3,35.

Charakterystyka zasobów mieszkaniowych w gminie w porównaniu z terenami wiejskimi województwa podlaskiego przedstawia się następująco:

Wyszczególnienie	gmina	województwo podlaskie
przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na osobę w m ²	19,4	22,5
przeciętna liczba osób na 1 mieszkanie	3,93	3,35
przeciętna liczba osób na 1 izbę	1,01	0,88
przeciętna pow. użytkowa 1 mieszkania	76,4	75,3

Przedstawiona analiza warunków mieszkaniowych pozwala stwierdzić, że warunki zamieszkania w gminie Piątnica są zbliżone do przeciętnych na terenach wiejskich województwa podlaskiego.

W okresie ostatnich lat efekty realizowanych budynków mieszkalnych były przeciętne. Ilość oddanych do użytku mieszkań wyłącznie w zabudowie jednorodzinnej kształtowały się na poziomie 4 - 10 rocznie. Przyrost rzeczywisty zasobów był jednak niższy, ponieważ nowe budynki realizowane były głównie w ramach wymiany starej zabudowy o słabym stanie technicznym.

Struktura własności mieszkań w gminie Piątnica przedstawia się następująco:

- mieszkania prywatne 2654 - 98,0%;
- mieszkania komunalne 53 – 2%.

3. Obsługa ludności

3.1. Edukacja

- szkolnictwo podstawowe

Szkoły podstawowe znajdują się w następujących miejscowościach: Piątnica, Rakowo, Drozdowo, Jezioro, Żelechy, Olszyny, Dobrzyjałowo, Kisielnica. Łącznie placówki szkolnictwa podstawowego dysponują 35 pomieszczeniami do nauczania. W roku szkolnym 1999/2000 do szkół uczęszczało ogółem 1144 uczniów. Zajęcia w szkołach prowadziło 80 nauczycieli.

Podstawowe wskaźniki charakteryzujące placówki szkolnictwa podstawowego w porównaniu do terenów województwa podlaskiego przedstawiają się następująco:

Wskaźnik	gmina Piątnica	województwo
liczba uczniów na 1 pomieszczenie do nauczania	17,6	18,7
liczba uczniów na nauczyciela	14,3	13,7

Przeważająca część szkół w gminie to szkoły małe. Uczęszcza do nich mniej niż 100 uczniów. Mała ilość uczniów w szkołach wpływa na zwiększone koszty utrzymania tych placówek oraz niższą efektywność nauczania. W szkołach większych jakość metod nauczania jest wyższa (pracownie komputerowe, językowe, kadra nauczycielska). Rozmieszczenie przestrzenne placówek szkolnictwa podstawowego jest właściwe. W przypadku znacznego oddalenia od szkół zapewniony jest dowóz dzieci.

- szkolnictwo gimnazjalne

Na terenie gminy funkcjonuje 1 gimnazjum. Mieści się ono w istniejącym budynku szkoły podstawowej w Piątnicy. Obsługuje miasto i całą gminę. Do gimnazjum uczęszcza 328 uczniów z terenu całej gminy w wieku od 13 do 16 lat. Młodzież dowożona jest autobusem szkolnym. Obecnie trwa dobudowa skrzydła dla potrzeb gimnazjum w istniejącej szkole podstawowej.

- wychowanie przedszkolne

Generalnie wychowanie przedszkolne realizowane jest w dwóch formach: w przedszkolach i w oddziałach przedszkolnych przy szkołach podstawowych. Placówki przedszkolne obejmują wszystkie dzieci w wieku 3 - 6 lat, oddziały przedszkolne tylko dzieci sześciolatnie, tworząc klasy "0".

W Piątnicy funkcjonuje zespół szkolno – przedszkolny, w skład którego wchodzi przedszkole i oddziały przedszkolne przy szkole podstawowej. Uczęszcza tu 90 dzieci. Na terenie gminy funkcjonują oddziały przedszkolne przy szkołach podstawowych.

- szkolnictwo ponadpodstawowe

Na terenie gminy funkcjonuje Zespół Szkół Rolniczych w Marianowie. Uczęszcza tu 650 uczniów. Szkoła dysponuje 32 pomieszczeniami do nauczania. Stan techniczny obiektu jest dobry. Przy szkole znajduje się internat dla młodzieży z dalszych odległości. Kształci się tu młodzież w zakresie produkcji i obsługi rolnictwa.

3.2. Ochrona zdrowia

Gmina Piątnica znajduje się w rejonie obsługi Podlaskiej Kasy Chorych. Na terenie gminy funkcjonują podstawowe ośrodki zdrowia w Piątnicy, Drozdowie, punkty lekarskie w Dobrzyjałowie i Olszynach. Ludność gminy obsługiwana jest także przez ośrodek zdrowia w Rogienicach Wielkich z gminy Mały Płock. Placówki obsługują łącznie 11000 osób. W Piątnicy funkcjonuje 5 gabinetów lekarskich. W pozostałych placówkach znajduje się po 1 gabinecie lekarskim. W zakresie szczepień podstawowych wszystkie dzieci obsługiwane są przez ośrodek zdrowia w Piątnicy.

Na terenie gminy Piątnica w miejscowości Kisielnica funkcjonuje Ośrodek Rehabilitacji Konnej. Ośrodek zajmuje się hipoterapią, głównie dla dzieci z porażeniem mózgowym.

W zakresie leczenia zamkniętego i specjalistycznego miasto i gmina obsługiwana jest przez szpital i poradnie specjalistyczne w Łomży, Białymstoku oraz inne będące w zasięgu funkcjonowania Kasy. W zakresie zaopatrzenia w leki gmina obsługiwana jest przez aptekę w Piątnicy.

W zakresie zatrudnienia personelu medycznego sytuacja w gminie Piątnica jest dość dobra. W porównaniu z terenami wiejskimi województwa występuje lepsza sytuacja, która charakteryzuje się większą ilością lekarzy, dentystów i pielęgniarek na 10 000 ludności.

- Opieka społeczna

W gminie funkcjonuje Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej. Ilość rodzin korzystających z pomocy społecznej w 1997 roku wynosiła 253. Osób w rodzinach było łącznie 1110. W 2000 roku z pomocy społecznej korzystało 430 rodzin. W wyniku poszerzania się ubóstwa mieszkańców (bezrobocie, niskie dochody) stale wzrasta zapotrzebowanie na różnorodne formy opieki społecznej.

3.3. Kultura

Sieć placówek upowszechniania kultury na terenie gminy Piątnica tworzą:

- Muzeum Przyrodnicze w Drozdowie,
- gminny Ośrodek Kultury w Piątnicy,
- klub rozrywki „MILANO”,
- świetlice wiejskie we wsiach:
 - Czarnocin,
 - Drozdowo,
 - Kalinowo,
 - Murawy,
- gminna biblioteka publiczna w Piątnicy,
- filie biblioteczne we wsiach:
 - Dobrzyjałowo,
 - Drozdowo,
 - Jeziorko.

Do upowszechniania kultury wykorzystywane są także remizy straży pożarnej.

Gminny Ośrodek Kultury prowadzi zadania w zakresie pracy opiekuńczo-wychowawczej z młodzieżą dojeżdżającą do gimnazjum oraz organizacją stałych form pracy kulturalno-oświatowej jak:

- grupa recytatorska,
- zajęcia rytmiczno-taneczne,
- klub seniora,
- sekcja szachowa,
- zajęcia plastyczne,
- zajęcia sportowo – rekreacyjne (tenis),
- sekcja gier edukacyjnych dla dzieci i młodzieży

Na terenie gminy znajduje się placówka kultury o znaczeniu ponadlokalnym - Muzeum Przyrodnicze w Drozdowie. Założone zostało w 1984 roku. Gromadzi zbiory przyrodnicze i historyczne, dotyczące ziemiaństwa polskiego. W muzeum są stałe wystawy przyrodnicze: Przyroda Kotliny Biebrzańskiej (jednego z najciekawszych regionów przyrodniczych Europy) i trofea łowieckie. Placówka znajduje się w dawnym dworze Lutosławskich i Niklewiczów. Salon dworski – wystawa o tematyce historycznej, poświęcona jest ziemiańskiej rodzinie Lutosławskich. Atrakcją sezonu letniego są kilkudniowe festiwale Muzyczne Dni.

3.4. Handel i gastronomia

W zakresie usług handlowych ludność gminy obsługiwana jest głównie przez sieć sklepów w miejscowości Piątnica (28 sklepów). Na terenie gminy funkcjonuje 38 sklepów w następujących miejscowościach: Górki Sypniewo, Dobrzyjałowo, Kosaki, Kownaty, Jeziorko, Olszyny, Kisielnica, Drozdowo, Niewodowo, Czarnocin, Kalinowo, Budy Czarnockie, Żelechy, Rakowo Boginie, Krzewo, Cydzyn Nowy, Marianowo, Nagórki, Murawy, Poniat, Taraskowo, Elźbiecin. Najwięcej jest sklepów z podstawowymi artykułami:

- spożywczo – przemysłowe 12,
- przemysłowe 9,
- spożywcze 4,
- wielobranżowe 3.

Stosunkowo dobrze przedstawia się rozmieszczenie przestrzenne punktów sprzedaży. Wszystkie wsie znajdują się w odległości nieprzekraczającej 3 km od klienta. Jakość świadczonych usług jest dobra. W ostatnich latach znacznie zmieniła się struktura własności placówek handlowych. Obecnie wszystkie sklepy są prywatne.

W gminie występują następujące placówki gastronomiczne:

- kompleks gastronomiczno-hotelarski „Baranowski” w Piątnicy,
- bar gastronomiczny „Zacisze” w Piątnicy,
- bar gastronomiczny „Willi” w Kalinowie,
- bar gastronomiczny „Konrad” w Drozdowie,
- bar gastronomiczny „Milano” w Jeziorku,
- bar gastronomiczny „Aneta” w Jeziorku,
- bar gastronomiczny „Bas” w Kisielnicy,
- mini bar gastronomiczny w Marianowie,
- bar gastronomiczny „Paradiss” w Rakowo Boginie,
- bar gastronomiczny w Kisielnicy.

Wszystkie placówki są prywatne. Mieszczą się w budynkach o dobrym stanie technicznym.

3.5. Sport

Bazę sportową na terenie gminy stanowią:

- boisko w Piątnicy o pełnych wymiarach z bieżnią oraz z widownią na 200 miejsc,
- sale gimnastyczne przy szkołach podstawowych w Piątnicy, Jeziorku i Rakowo Boginie,

W zamierzeniach inwestycyjnych gminy jest realizacja sali gimnastycznej przy gimnazjum.

3.6. Administracja

Na terenie gminy występują następujące grupy obiektów:

administracja

- obiekty administracji samorządowej - Urząd Gminy w Piątnicy,
- obiekty gospodarki finansowej - Bank Spółdzielczy w Piątnicy,

łącznie

Obsługę ludności miasta i gminy w zakresie usług pocztowych pełni:

- Urząd pocztowy w Piątnicy,
- Urząd pocztowy w Drozdowie,
- agencja pocztowa w Kownatach.

Urząd pocztowy w Piątnicy – 2 okienka obsługi obsługuje zasadniczą część gminy około 8400 osób. Agencja pocztowa w Kownatach – 1 okienko obsługi obsługuje wsie: Kownaty, Guty, Choszczewo, Kałużyn - około 460 osób, Urząd pocztowy w Drozdowie – 1

okienko obsługi obsługuje wsie: Drozdowo, Rakowo Czachy, Rakowo Boginie, Niewodowo, Krzewo, Nowe Krzewo, Kosaki – około 2000 osób. Wszystkie placówki pocztowe znajdują się w budynkach prywatnych.

3.7.Ochrona przeciwpożarowa

Ochronę przeciwpożarową w gminie Piątnica pełni 22 jednostek straży pożarnej w następujących miejscowościach: Piątnica, Kalinowo, Jeziorko, Drozdowo, Niewodowo, Krzewo, Wyrzyki, Olszyny, Górki Sypniewo, Dobrzyjałowo, Czarnocin, Rakowo Boginie, Kosaki, Żelechy, Guty, Kownaty, Nowy Cydzyn, Budy Czarnockie, Kisielnica, Nagórki, Taraskowo, Murawy. Rozmieszczenie przestrzenne placówek jest prawidłowe. Wyposażenie jednostek straży w sprzęt specjalistyczny jest dobre. Połowa jednostek wyposażona jest w specjalistyczne samochody gaśnicze. Prawie wszystkie jednostki posiadają własne remizy strażackie.

Jednostki straży pożarnej w Piątnicy, Kalinowie i Jeziorku wchodzi w skład krajowego systemu ratowniczo - gaśniczego – posiadają komplet hydraulicznych urządzeń ratowniczych.

V. SFERA GOSPODARCZA

1. Rolnictwo

Gmina Piątnica położona jest w VII rejonie ekonomiczno rolniczym (według Strategii rozwoju województwa podlaskiego).Rejon charakteryzuje się glebami średniej jakości oraz dużym udziałem gruntów ornych. Wiodące kierunki produkcji rolnej to chów trzody chlewnej i uprawa ziemniaków. Miejscowość gminna położona w bezpośrednim sąsiedztwie miasta Łomża. Położenie gminy w sąsiedztwie dużego ośrodka miejskiego sprawia, że jednostki te współdziałają w zakresie rozmieszczenia usług.

1.1. Struktura użytkowania gruntów.

Według danych zawartych w rocznym sprawozdaniu Wykaz gruntów na dzień 1 styczeń 2000 r. użytkowanie gruntów w gminie oraz porównanie z pozostałym obszarem regionu przedstawia się następująco:

Wyszczególnienie	gmina Piątnica		Obszar powiatu	Obszar województwa
	ha	%	%	%

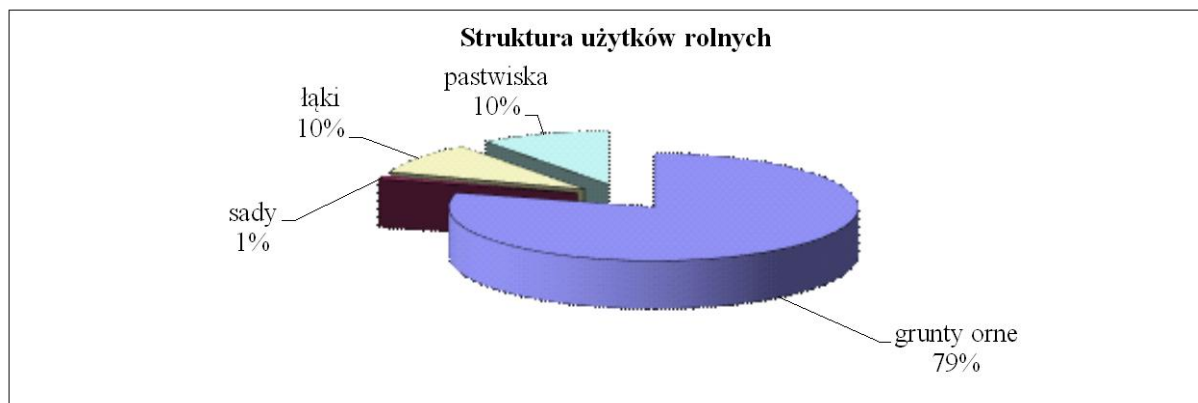
Powierzchnia ogólna	21869	100,0	100,0	100,0
Użytki rolne	16102	73,6	70,7	59,5
Lasy	4147	19,0	22,0	34,1
Wody	256	1,2	1,2	
Użytki kopalne	25	0,1	0,2	
Tereny komunikacyjne	570	2,6	2,8	
Tereny osiedlowe	491	2,2	2,1	
Tereny różne	70	0,3	0,1	
Nieuzytaki	208	1,0	0,9	

W porównaniu z obszarem województwa i powiatu obszar gminy charakteryzuje się:

- wyższym udziałem użytków rolnych,
- zdecydowanie niższym stopniem lesistości.

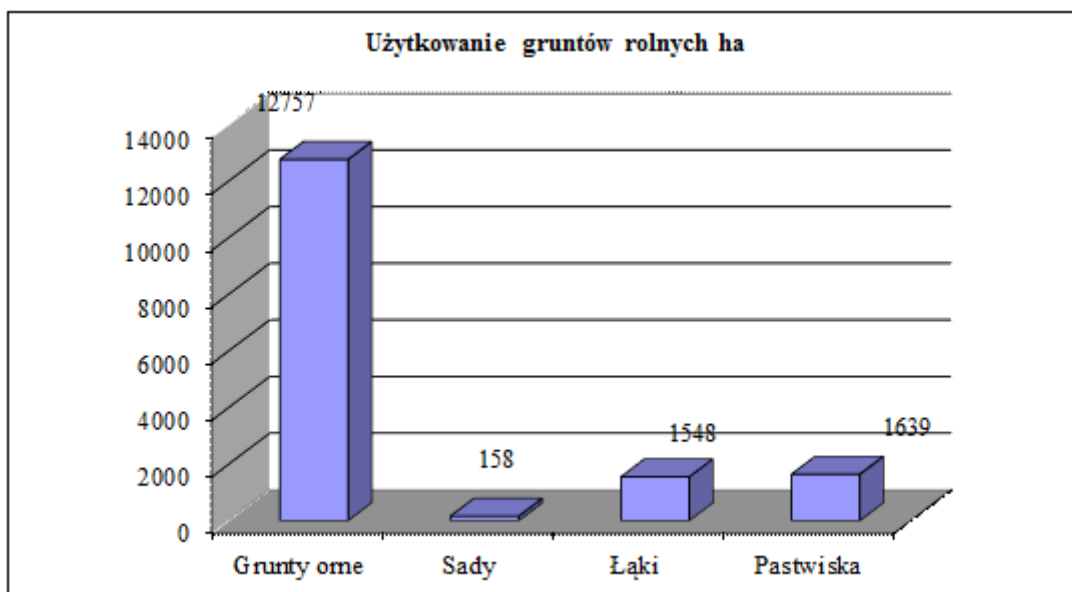
1.2. Jakość rolniczej przestrzeni produkcyjnej

Według opracowania IUNG w Puławach oraz Wykazu Gruntów, jakość rolniczej

przestrzeni produkcyjnej gminy przedstawiają następujące wykresy i tabele:

W strukturze użytków rolnych wysoki udział stanowią grunty orne 79% (obszar powiatu 69,5%, województwo 66,2%). Udział użytków zielonych jest niższy od średniego udziału w województwie i w nieco przekracza średni udział użytków zielonych w powiecie łomżyńskim.

Waloryzacja rolniczej przestrzeni produkcyjnej w punktach według opracowania IUNG w Puławach.

	Gmina Piątnica	Obszar byłego województwa
- jakość i przydatność rolnicza gleb	40,4	42,2
- agroklimat	7,8	8,0
- rzeźba terenu	3,5	4,2
- warunki wodne	2,2	2,9
OGÓŁEM	53,9	57,3

Wszystkie elementy określające jakość rolniczej przestrzeni produkcyjnej kształtują się poniżej średniej byłego województwa łomżyńskiego.

Wskaźnik bonitacji:	Gmina Piątnica	Obszar byłego województwa
grunty orne	39,4	41,5
użytki zielone	32,3	32,6

Udział gleb wg klasyfikacji gleboznawczej w gminie w porównaniu do obszaru województwa i powiatu przedstawia się następująco :

Grunty orne

Klasa bonitacyjna	Powierzchnia ha	Udział %	Udział % w województwie podlaskim	Udział % w powiecie łomżyńskim
II	1	0	0	0
III a	105	0,8	0,9	0,5
III b	810	6,3	6,8	4,1

IV a	2510	19,5	21,5	15,7
IV b	3437	26,7	25,9	25,0
V	3563	27,8	26,4	29,8
VI	2276	17,7	16,8	23,1
VI z	152	1,2	1,7	1,8

Użytki zielone

II			0	0,2
III	109	3,5	4,2	4,0
IV	946	30,4	40,1	28,6
V	1473	47,3	36,2	40,1
VI	528	17,0	18,0	24,1
VI z	57	1,8	1,5	3,0

Jakość gleb w gminie jest wyższa niż średnio w powiecie łomżyńskim i województwie. Gmina wchodzi w obręb regionu Kolneńskiego charakteryzującego się średnią przydatnością do rozwoju rolnictwa ekologicznego. Udział użytków naturalnych (lasy , użytki zielone, nieużytki) wynosi 35,0 % w powierzchni ogólnej gminy.

Udział kompleksów przydatności rolniczej gleb przedstawia się następująco:

kompleks	2 pszenno dobry	476 ha	3,7 %
kompleks	3 pszenno wadliwy	129 ha	1,0 %
kompleks	5 żytni dobry	2879 ha	22,4%
kompleks	6 żytni słaby	3316 ha	25,8%
kompleks	7 żytni bardzo słaby	3368 ha	26,2 %
kompleks	8 zbożowo pastewny mocny	2262 ha	17,6 %
kompleks	9 zbożowo pastewny słaby	257 ha	2,0 %
kompleks	2z użytki zielone średnie	1055 ha	33,9 %
kompleks	3z użytki zielone słabe i bardzo słabe	2058 ha	66,1%

Przewagę stanowią kompleksy rolnicze słabe o przydatności do prowadzenia produkcji rolnej o niższej intensywności. Do czynników znacznie ograniczających wartość rolniczej przestrzeni produkcyjnej należą warunki wodne obszaru. Gmina położona w obrębie rzeki Narew, Penza , Jura , Łojewek .Na terenie gminy uregulowane koryto posiada rzeka Penza na długości 5,5 km i Jura na długości 3,9 km. Część obszaru gminy posiada urządzenia melioracyjne (system rowów otwartych oraz drenaż).Budowle piętrzące wodę na urządzeniach melioracji podstawowych znajdują się na cieku Penza w miejscowościach Penza i Murawy , na

cieku Łojewek w miejscowości Motyka oraz na cieku Jura w miejscowościach Dobrzyjałowo i Motyka.

Na obszarze gminy udział gleb o poszczególnych kategoriach uwilgotnienia przedstawia się następująco:

- gleby o częstym i długotrwałym nadmiarze wody 1%
- gleby o okresowym nadmiarze wody 8%
- gleby o optymalnej ilości wody 23%
- gleby o okresowym niedoborze wody 49%
- gleby o stałym niedoborze wody 19%

Gleby o okresowym nadmiarze wody to głównie użytki zielone objęte długotrwałymi wiosennymi wylewami rzek. Problem stanowią grunty o niedoborze wody na których w latach o małej ilości opadów brak jest wilgoci. Na obszarze gminy brak jest urządzeń do retencjonowania wody. Projektowany jest zbiornik wodny na cieku bez nazwy dopływie Narwi o pow. zalewu 38 ha z przeznaczeniem do rekreacji i nawodnień – realizacja do 2015 roku.

Stopień zaspokojenia potrzeb melioracji w gminie jest niski i kształtuje się następująco:

Grunty	Grunty orne	Użytki zielone
wymagające melioracji ha	931	2907
zmeliorowane ha	129	330
Stopień zaspokojenia potrzeb melioracji w gminie %	13,8	11,3
Stopień zaspokojenia potrzeb melioracji średnio w powiecie %	18,9	55,0

1.3. Struktura własności gruntów

Zdecydowana większość gruntów stanowi własność prywatną głównie właścicieli indywidualnych gospodarstw rolnych. Według ewidencji gruntów Wykaz na dzień 1 styczeń 2000r. stan władania gruntami przedstawia się następująco:

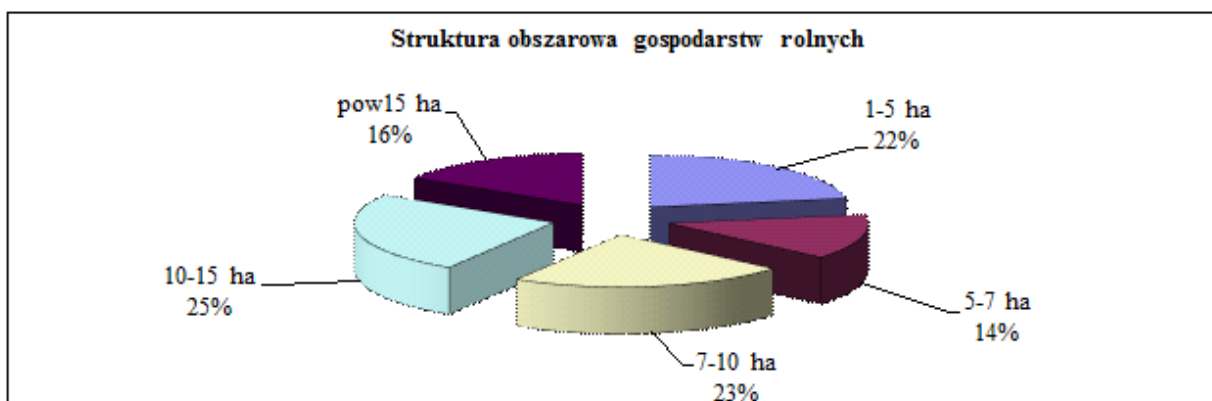
Grupy własności	Grunty ogółem		Użytki rolne	
	ha	%	ha	%
Państwowe	2046	9,3	163	1,0
Komunalne	521	2,4	37	0,2
Grunty spółdzielni	2	0		

Grunty osób fizycznych	18987	86,7	15637	96,9
w tym grunty wchodzące w skład gospodarstw rolnych	18597	97,9	15374	98,3
Grunty kościołów i związków wyznaniowych	143	0,6	116	0,7
Wspólnoty gruntowe	196	0,9	169	1,1
Inne	13	0,1	10	0,1

1.4. Indywidualne gospodarstwa rolne

Według danych Spisu Rolnego w 1996 roku na terenie gminy funkcjonowało 1519 indywidualnych gospodarstw rolnych oraz działek rolnych. Struktura obszarowa gospodarstw kształtuje się następująco :

działki rolne	do 1 ha	-	222
	1-2 ha	-	98
	/2-3 ha	-	76
	3-5 ha	-	165
	5-7 ha	-	212
	7-10 ha	-	341
	10-15 ha	-	383
	15-20 ha	-	135
	20-50 ha	-	106
	pow. 50 ha	-	3

Struktura obszarowa gospodarstw jest w porównaniu z pozostałymi obszarami województwa korzystna. Średnia wielkość gospodarstwa wynosi 12,1 ha w tym 10,1 ha użytków

rolnych. Charakterystyka rozłogu gruntów gospodarstw zawarta w Spisie Rolnym z 1996 r. wykazuje, że gospodarstwa z obszaru gminy posiadają niekorzystną strukturę, świadczy o tym:

- mała wielkość działek rolniczych,
- duża odległość od pól.

Pomimo korzystnej struktury obszarowej gospodarstw dążyć należy do powiększania areалу gospodarstw wynika to z uwarunkowań ekonomicznych oraz z niskiej jakości rolniczej przestrzeni produkcyjnej.

Wśród gospodarstw rolnych dominują gospodarstwa o średniej wielkości produkcji według danych Spisu Rolnego 1996 roku udział gospodarstw wynosi:

2501-4999 zł	-	18,4%
5000-14999 zł	-	52,7%
pow. 15000 zł	-	28,9%

Na obszarze gminy według danych Spisu Rolnego ilość gospodarstw według grup społeczno-ekonomicznych przedstawia się następująco:

- typ I rolnicze	-	975
- typ II rolniczo-pracowniczy	-	68
- typ III pracownicze i pracowniczo-rolnicze	-	199
- typ IV emerytów i rencistów	-	147
- typ V z pozarolniczą działalnością	-	28
- typ VI pozarolnicze źródła utrzymania	-	16
- typ VII pozostałe	-	83

Dominują gospodarstwa typowo rolnicze oraz pracowniczo rolnicze. Wśród gospodarstw emerytów i rencistów jest 65 gospodarstw składających się wyłącznie z emerytów i rencistów.

1.5. Ludność zamieszkała w indywidualnych gospodarstwach rolnych

Na terenie gminy w indywidualnych gospodarstwach rolnych zamieszkiwało 7695 osób (dane Spisu Rolnego w 1996 r.). W jednym gospodarstwie zamieszkuje 4,39 osób.

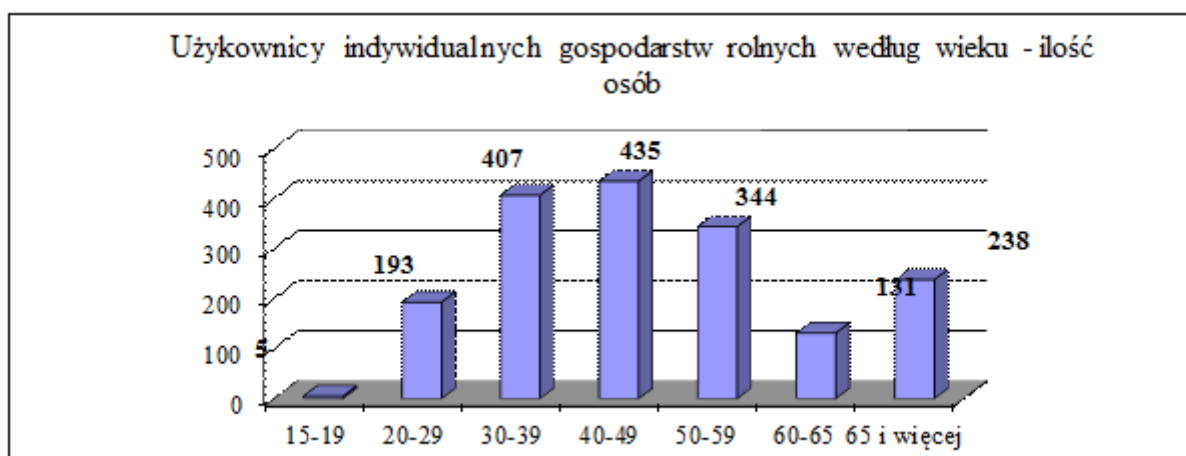
Ludność zamieszkująca w indywidualnych gospodarstwach rolnych w gminie charakteryzuje się dość korzystną strukturą wieku wyrażającą się:

- dużym udziałem ludności w wieku powyżej 60 lat – 19,6 %,
- udział ludności w wieku produkcyjnym – 52,1 % (woj. 53,1%, powiat 52,4 %)
- wysokim udziałem osób w wieku przedprodukcyjnym- 32,5% (woj. 26,6 % , powiat 29,5%).

Ludność zamieszkująca w gospodarstwach rolnych na terenie gminy w porównaniu do obszaru województwa charakteryzuje się korzystniejszym współczynnikiem aktywności zawodowej (gmina 85,4, średnio w woj. 82,4).

Wiek właścicieli indywidualnych gospodarstw rolnych przedstawia niżej zamieszczony wykres:

Struktura wieku właścicieli indywidualnych gospodarstw rolnych jest korzystna

Przeciętnie według danych Spisu Rolnego w jednym gospodarstwie rolnym zamieszkiwało na terenie gminy 4,39 osób (nieco więcej niż na pozostałym obszarze województwa), z tego pracujących wyłącznie w gospodarstwie jest 2,83 osoby.

Gospodarstwa według ilości osób w nich zamieszkujących:

1 osoba	- 110 gospodarstw
2-3 osób	- 386 gospodarstw
4-5 osób	- 488 gospodarstw
6 i więcej	- 532 gospodarstw

W gospodarstwach rolnych istnieje duży potencjał ludności co daje możliwość rozwoju funkcji rolniczej oraz innych funkcji gospodarczych.

1.6. Budownictwo zagrodowe

Tereny osiedlowe zajęte pod zabudowę zagrodowa stanowią 343 ha, co stanowi 65,7% ogólnej powierzchni terenów osiedlowych w gminie. W obrębie terenów osiedlowych indywidualnych gospodarstw rolnych przeważają tereny zabudowane 318 ha, tereny niezabudowane stanowią 21 ha.. Tereny osiedlowe niezabudowane indywidualnych gospodarstw rolnych występują w niewielkich ilościach w poszczególnych wsiach, nieco większe powierzchnie tych gruntów występują we wsiach Czarnocin – 5,17 ha, Jezioroko – 5,18 ha,

Kossaki 5,58 ha, Truszki 2,99 ha, Kobylin 1,52 ha. Wykaz terenów osiedlowych w poszczególnych wsiach przedstawiono załączonej tabeli. Średnia wielkość działek zagrodowych waha się od 0,11 ha – 0,45 ha. Wielkość działek w poszczególnych wsiach przedstawiono na załączniku graficznym.

Duże obiekty inwentarskie przystosowane do chowu bydła mlecznego w ilości ca 50 szt. znajdują się we wsiach Wyłudzin, Kossaki i Kalinowo.

Według danych Spisu Rolnego w 1996 r na terenie gminy zaewidencjonowano następujące powierzchnie budynków inwentarskich :

Rodzaj budynku	Powierzchnia m ²	Stopień wykorzystania %
Obory	18786	95,6
Chlewnie	19826	91,3
Owczarnie	560	99,6
Kurniki	4830	100,0

Stopień wykorzystania budynków inwentarskich na cele rolnicze jest na poziomie średniego na pozostałym obszarze byłego województwa. Nie zarejestrowano budynków inwentarskich użytkowanych na cele pozarolnicze , jedynie były to budynki niewykorzystane. Gmina posiada duże zaplecze budownictwa ogrodniczego zlokalizowanego głównie we wsiach Drozdowo, Elżbiecin , Zabawka , Jezioro. Powierzchnia istniejących szklarni w gminie wynosi 8840 m. kw. co stanowi około 1/3 ogólnej powierzchni szklarni w byłym województwie łódzko-świętokrzyskim a powierzchnia tuneli foliowych wynosi 27491 m. kw, co stanowi połowę tego zaplecza w byłym województwie.. Stopień wykorzystania powierzchni szklarniowej na produkcję ogrodniczą wg danych Spisu Rolnego z1996 r. wynosi około 75 % wynika to z uwarunkowań ekonomicznych tego działu produkcji.

Stopień wyposażenia indywidualnych gospodarstw rolnych w urządzenia infrastruktury technicznej w 1996 roku był nieco gorszy niż w byłym województwie.

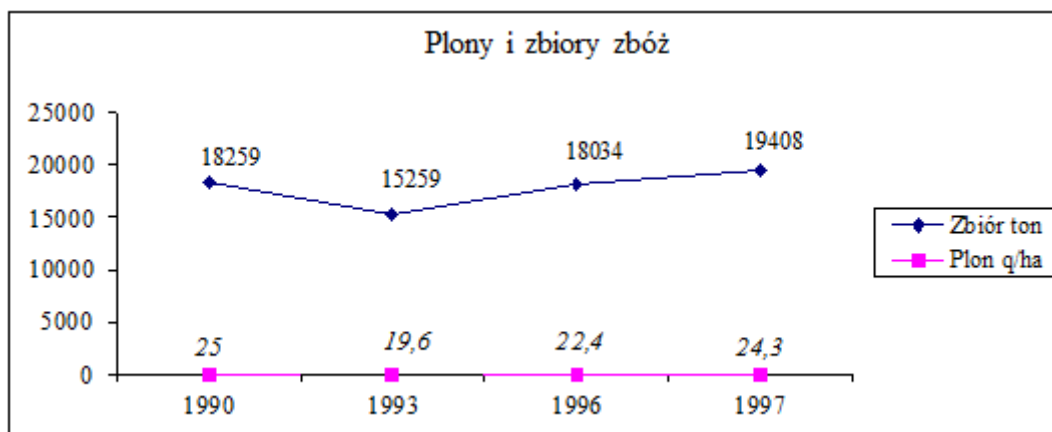
Z wodociągu sieciowego bądź zagrodowego korzystało 74 % gospodarstw. Brak wyposażenia w energię elektryczną odnotowano w 2 gospodarstwach. W sieć elektryczną o mocy 380 kV wyposażone jest 86,8 % gospodarstw. Około 10 % gospodarstw deklarowało potrzebę zwiększenia mocy sieci energetycznej. Urządzenia kanalizacyjne wraz z szambem posiada ponad połowa gospodarstw.

1.7. Poziom i kierunki produkcji rolnej.

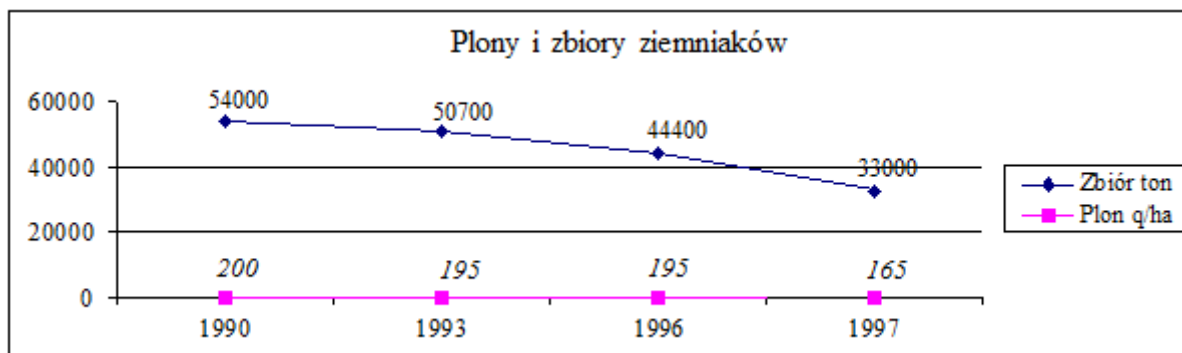
Obszar gminy posiada predyspozycje przyrodnicze do uprawy zbóż i ziemniaków. W produkcji zwierzęcej dominuje chów trzody chlewnej i bydła. Proporcje między poszczególnymi kierunkami produkcji są zmienne bowiem decydują w sposób zasadniczy warunki ekonomiczne a w szczególności ceny i popyt. Na przestrzeni ostatnich lat poziom produkcji rolnej kształtował się następująco:

Powierzchnia upraw głównych ziemiopłodów

Wyszczególnienie	1990		1996	
	ha	%	ha	%
Zboża	7306	60,0	8070	67,6
w tym żyto	2700	37,0	3318	41,4
Ziemniaki	2700	22,2	2281	19,1
Przemysłowe	37	0,3	4	0
Pozostałe	2138	17,5	1592	13,3
Ogółem zasiewy	12181	100	11947	100

Na obszarze gminy występuje wysoki udział upraw ogrodnich głównie warzyw na gruncie oraz warzyw przyspieszonych w tunelach foliowych i szklarniach. Koncentracja tych upraw jest we wsiach Drozdowo, Jeziorko, Elżbiecin, Zabawka. W ostatnich latach obserwuje się stagnację w rozwoju produkcji ogrodniczej głównie ze względów ekonomicznych. Istniejące tradycje w tym rejonie oraz zainwestowanie w szklarnie a także bliskość miasta Łomży sprzyja utrzymaniu tej produkcji w gminie.

W produkcji zwierzęcej w ostatnich latach wystąpiły zmiany a w szczególności spadek pogłowia trzody chlewnej. co obrazuje niżej zamieszczone zestawienie.

Wyszczególnienie	1988	1996
Bydło ogółem	6905	6513
w tym krowy	3612	3469
Trzoda chlewna	13420	16453

Wahania w obsadzie zwierząt jak również fakt ,że część budynków gospodarczych w gospodarstwach jest nie w pełni wykorzystana świadczą o możliwości rozwoju produkcji a przyczyny ograniczania produkcji dotyczą zewnętrznych uwarunkowań ekonomicznych.

1.8. Usługi na rzecz rolnictwa

Miejscowość gminna pełni funkcję gminnego ośrodka obsługi ludności gminy. W zakresie usług na rzecz rolnictwa zakres tych usług uległ zmniejszeniu w wyniku transformacji gospodarczych. Rola jednostek spółdzielczych uległa ograniczeniu a w ich miejsce powstają jednostki prywatne. Zakres usług dotyczy głównie skupu artykułów rolnych oraz zaopatrzenia w środki produkcji

Skup produktów rolnych

- Spółdzielnia Mleczarska w Piątnicy na obszarze gminy posiada zlewnie mleka we wsiach: Górki , Jeziorko, Piątnica, Niewodowo, Olszyny, Kownaty. Część producentów dowozi mleko we własnym zakresie do mleczarni ze wsi Czarnocin, Pęza, Nagórki, Drożęcín Stary, Budy Czarnockie,
- Skup zbóż do mieszalni na byłej bazie GS,
- Skup zwierząt rzeźnych na byłej bazie POZH w Górkach Sypniewo,
- Skup cieląt rzeźnych na bazie Zakładu Unasienniania Zwierząt w Piątnicy.

Zaopatrzenie w środki produkcji

Punkty zaopatrzenia w środki do produkcji rolnej zlokalizowane są głównie w Piątnicy na dawnych bazach GS i SKR a ponadto w punktach zlokalizowanych w zabudowie rolniczej.

Na obszarze gminy punkty sprzedaży nawozów i środków ochrony roślin zlokalizowane są w zabudowie rolniczej we wsiach Jeziorko, Kownaty i Kalinowo.

Usługi mechanizacyjne

- Punkt naprawy maszyn rolniczych w Piątnicy Włociańskiej 124,
- Handel maszynami i częściami do maszyn rolniczych w Piątnicy Włociańskiej 124 i w Piątnicy Poduchownej przy ul. Jedwabieńskiej 25 A oraz na byłej bazie GS.

Usługi weterynaryjne

Punkty prywatne usług weterynaryjnych zlokalizowane są w Piątnicy przy ul. Stawiskowskiej 51, Czarnockiej 56 i Szkolnej 16 A. Poza tym we wsi Krzewo znajduje się dojazdowy punkt usług weterynaryjnych.

Inne

- Ubojnia zwierząt w Poniacie (wielkość uboju sezonowo około 5 sztuk dziennie),
- Młyn handlowo usługowy w Kisielnicy.

1.9. Przetwórstwo rolno- spożywcze

Na obszarze gminy znajdują się następujące zakłady przetwórstwa rolno spożywczego:

- Spółdzielnia Mleczarska przetwarzająca surowiec z obszaru kilku gmin,
- Chłodnia owoców we wsi Jeziorko przerabiająca surowiec z terenu wykraczającego poza gminę,
- Mieszalnia pasz w Piątnicy - zakład o znaczeniu lokalnym,
- Młyn usługowo- handlowy w Kisielnicy- zakład o znaczeniu lokalnym

Pozostałe produkty rolne przetwarzane są poza obszarem gminy. Brak możliwości przerobu oraz trudności ze zbytem są czynnikami ograniczającymi wzrost produkcji.

Mierniki społeczno - ekonomiczne w rolnictwie

L.p.	Rodzaj miernika	Jednostka miary	gmina Piątnica	powiat łomżyński	województwo podlaskie
1	Wskaźnik rolniczej przestrzeni produkcyjnej	pkt	53,9	50,8	54,3
2	Bonitacja gleb u.r				
	klasa II	%	0	0,1	0
	klasa III	%	6,4	4,5	6,6
	klasa IV	%	43,2	37,3	45,1
	klasa V	%	31,5	32,6	29,6
	klasa VI, VI Rz	%	18,9	25,5	18,7
3	Udział kompleksów glebowo rolniczych				
	dobrych(2,3,4,8)	%	22,6	25,7	39,8
	słabych (5)	%	22,7	19,1	16,4
	b. słabych (6,7,9)	%	54,7	55,2	43,8
4	Stopień zaspokojenia potrzeb melioracji				
	użytki rolne	%	12,0	44,1	59,2
	grunty orne	%	13,8	44,2	56,0
	użytki zielone	%	11,3	44,1	62,9
5	Indywidualne gospodarstwa rolne w/g grup obszarowych				
	1-2 ha	%	6,4	4,7	8,8
	2-5 ha	%	15,9	14,0	16,1
	5-10 ha	%	36,4	32,0	29,5
	10-15 ha	%	25,2	25,8	23,6
	pow. 15 ha	%	16,1	23,5	22,0
6	Ludność w indywidualnych gospodarstwach rolnych wg grup w wieku				
	przedprodukcyjnym	%	29,7	29,5	26,6
	produkcyjnym	%	53,3	52,4	53,1
	poprodukcyjnym	%	17,0	18,1	20,3
7	Ilość osób nieprodukcyjnych na 100 osób w wieku produkcyjnym	ilość osób	87,6	90,7	88,3

Zestawienie powierzchni gruntów - stan 1.01.2000 r.

L.p	Nazwa miejscowości	Pow. ogólna ha	Grunty zabudowane i zurbanizowane ha		
			Tereny mieszkaniowe	Tereny przemysłowe	Tereny niezabudowane
1	Budy Czarnockie	513,54	7,38		0,06
2	Budy Mikołajki	120,74	2,33		
3	Choszczewo	194,08	1,47		
4	Czarnocin	962,06	19,93		5,17
5	Dobrzyjałowo	1310,28	10,56		
6	Drozdowo	1600,28	20,00		
7	Drożęcin - Lubiejewo	535,28	2,61		
8	Elżbiecin	447,02	9,48		0,44
9	Górki Sypniewo	477,18	6,90		
10	Górki Szewkowo	160,56	2,18		
11	Guty	335,21	4,30		
12	Jeziorko	1326,51	15,89	0,83	5,18
13	Kalinowo	1089,72	11,19		1,52
14	Kałęczyn	231,09	2,00		
15	Kisielnica	911,14	8,34		0,12
16	Kobylin	646,04	5,07		
17	Kossaki	610,54	22,50		5,58
18	Kownaty	909,54	10,54		
19	Krzewo	944,53	13,68		
20	Marianowo	178,37	2,05		
21	Motyka	161,43	2,13		
22	Murawy	601,59	7,81		
23	Nagórki	486,14	6,48		
24	Niewodowo	614,96	13,38		
25	Nowy Cydzyn	470,44	10,98		
26	Olszyny	1068,58	16,39		
27	Pęza	299,93	3,27		
28	Piątnica Poduchowna	258,61	5,49	0,50	
29	Piątnica Włosciańska	587,47	10,75		0,19
30	Poniat	355,99	7,40		
31	Rakowo Boginie	503,73	6,14		0,02
32	Rakowo Czachy	405,32	4,57		
33	Rządkowo	117,98	2,44		
34	Stary Cydzyn	135,88	3,35		
35	Stary Drożęcin	179,79	2,30		
36	Truszki	482,52	6,95		2,94
37	Wiktorzyn	161,57	2,02	2,68	
38	Wyłudzin	196,10	3,27		
39	Wyrzyki	272,22	3,40		
40	Zabawka	112,52	2,18		
41	Żelechy	339,05	8,21		
42	Taraskowo	440,06	8,08		
43	Gomulnik	152,20	2,27		

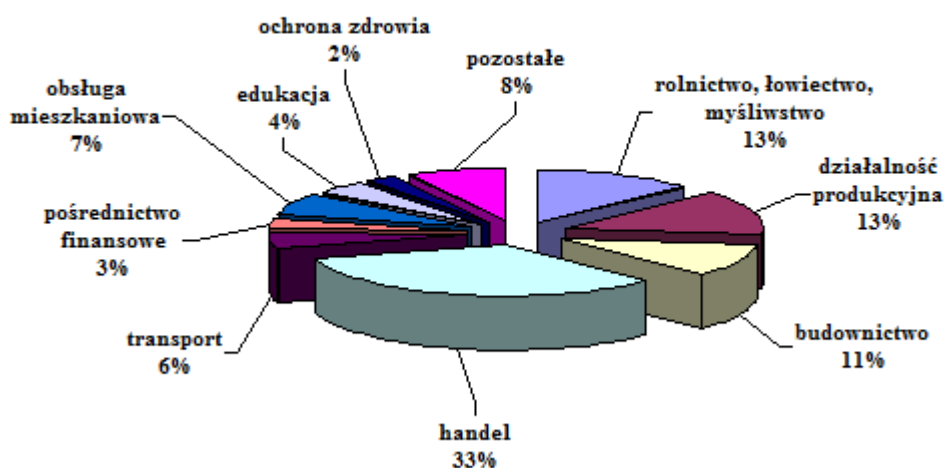
2. Pozarolnicza działalność produkcyjna

W 2000 roku w gminie Piątnica zarejestrowanych było 494 podmioty gospodarki narodowej. W większości są to małe zakłady, jednoosobowe. Największe zakłady na terenie gminy to:

- ZUP „ELTOM” s.c. w Elźbiecinie – produkcja sztucznego futra, szycie odzieży, laminowanie tkanin, szycie śpiworów, zabawek, kołder i narzut,
- PPH „ALUSTIC” w Górkach Sypniewo – produkcja, montaż stolarki aluminiowej, i obróbka szkła okiennego,
- „STYRPOL1” s.c. PPHU w Jezioru – przetwórstwo chemiczne i tworzyw sztucznych, produkcja materiałów budowlanych, działalność handlowa, usługi budowlane,
- Blacharstwo i lakiernictwo pojazdowe w Piątnicy,
- Zakład cukierniczo – piekarniczy w Piątnicy,
- PPHU „LAKPOL” s.c. w Piątnicy – handel, działalność przetwórcza, produkcyjna, gastronomiczna, hotelarska, pralnicza, usługi remontowo – budowlane,
- PHUP „ROLMASZ” s.c. w Piątnicy – handel sprzętem rolniczym, naprawa ciągników i sprzętu rolniczego,
- Zakład robót ogólnobudowlanych w Piątnicy,
- Zakład mięsny i ubojnia w Poniacie,
- PHUP „BUDROL” s.c. w Piątnicy – sprzedaż materiałów budowlanych, hydraulicznych i rolniczych,
- Przedsiębiorstwo Produkcyjno-Handlowe „BEKO”- spółka z o.o. w Bydgoszczy – Chłodnia w Jezioru.

Struktura podmiotów gospodarki narodowej według wybranych sekcji EKD przedstawia wykres:

Podmioty gospodarki narodowej wg sekcji EKD

Według sektora własności wśród podmiotów gospodarki narodowej przeważają podmioty prywatne – 469. Sektor publiczny stanowi zaledwie 25 podmiotów.

3. Turystyka i wypoczynek

3.1 Rozpoznanie i diagnoza istniejącego zagospodarowania

Turystyka odgrywa małą rolę w strukturze społeczno-gospodarczej gminy pomimo istniejących dużych predyspozycji do jej rozwoju. Główną przyczyną jest brak odpowiedniego zagospodarowania turystycznego w postaci bazy noclegowej i gastronomicznej, urządzeń infrastruktury technicznej, w tym stanu technicznego dróg i sieci kanalizacyjnej, a przede wszystkim informacji i promocji walorów turystyczno-wypoczynkowych.

Ruch turystyczny posiada znaczenie lokalne w postaci turystyki pobytowej o charakterze letniskowym (Drozdowo, Penza, Drożęcin Lubiejewo, Rakowo Boginie, Niewodowo, Krzewo Stare) i wypoczynku weekendowego mieszkańców Łomży oraz znaczenie w tranzycie ruchu krajowego w formie obsługi ruchu zmotoryzowanego (motele w Piątnicy) i turystyki wodnej wzdłuż Narwi. Uzupełnieniem tych form jest wypoczynek połączony z wędkarstwem oraz turystyka kwalifikowana i krajoznawcza. Bazę wypoczynku młodzieży stanowi internat w Marianowie oraz szkoła w Rakowie Boginiach.

Przez teren gminy przebiegają następujące szlaki turystyczne:

- szlak pieszy „Chwały Oręża Polskiego” na trasie: Nowogród-Łomża-Piątnica-Drozdowo-Bronowo-Wizna-Góra Strękowa-Zajki (szlak niebieski),
- szlak pieszy na trasie: Łomża-Piątnica-Drozdowo-Wizna (szlak żółty),
- szlak samochodowy na trasie: Łomża-Drozdowo-Wizna-Jeżewo-Białystok,
- szlak wodny Narwi.

3.2 Predyspozycje rozwoju turystyki

Na zasoby walorów turystycznych składają się walory wypoczynkowe (krajobraz naturalny, przydatność lasów i wód powierzchniowych, walory wędkarskie itp.) oraz walory krajoznawcze (wartości przyrodnicze i wartości kultury materialnej).

Pod względem walorów wypoczynkowych obszar gminy charakteryzuje się wysokimi w skali regionu wartościami użytkowymi środowiska przyrodniczego.

Spośród wszystkich walorów najwyższą atrakcyjnością odznacza się krajobraz zbliżony do naturalnego. Znaczącym elementem atrakcyjności turystycznej jest duża różnica wzniesień

między obszarami wysoczyznowymi a doliną Narwi w okolicach Marianowa, Piątnicy, Kalinowa, Drozdowa, Niewodowa, Rakowa i Krzewa. Malownicze zbocza doliny predysponują tereny te do lokalizowania bazy turystycznej. Istotnym elementem walorów wypoczynkowych jest przydatność wód powierzchniowych do kąpieli i pływania, o czym decyduje przede wszystkim stan sanitarny i dostępność brzegowa do wód. Tereny nadbrzeżne korzystne dla wypoczynku występują jedynie w Drozdowie i Rakowie Czachach. Wody Narwi należą do III klasy czystości, co tylko miejscami umożliwia ich wykorzystanie dla celów turystyczno-wypoczynkowych. Ponadto Narew wyróżniają się dużą atrakcyjnością wód do wędkowania. Nizinny charakter rzeki, leniwe nurty, szerokie rozlewiska oraz liczne starorzecza decydują o dużych walorach wędkarskich.

Pewne walory turystyczne posiada dolina Łojewka, szczególnie w okolicach wsi Motyka, Wyłudzin i Taraskowo (naturalność krajobrazu). Pozostałe ciekły to głównie rowy melioracyjne, które pozbawione są większych możliwości wykorzystania dla celów rekreacyjnych.

Na walory turystyczne lasów składają się elementy taksacyjne w postaci typu siedliska, składu gatunkowego i wieku drzewostanów. Za najkorzystniejsze z punktu widzenia przydatności turystycznej uznaje się lasy na siedliskach borów i lasów mieszanych świeżych z drzewostanami sosny, dębu i brzozy, w starszych grupach wiekowych. Biorąc pod uwagę powyższe kryteria lasy charakteryzują się na ogół małą przydatnością na cele turystyki. Pewnymi wartościami turystycznymi odznaczają się lasy położone w obrębie wsi: Jeziorko-Kownaty, Drozdowo-Wiktorzyn. Obszary leśne mogą być zagospodarowane turystycznie poprzez budowę parkingów i szlaków turystycznych. Inne obszary leśne stanowić mogą jedynie bazę rekreacji związanej z grzybobraniem i zbieraniem jagód. Pewną trudnością w ich turystycznym zagospodarowaniu jest zdecydowana dominacja własności prywatnej.

Na terenie gminy występują obiekty chronione o znaczących wartościach przyrodniczych i kultury materialnej godne rangi turystycznej. Są to:

- Łomżyński Park Krajobrazowy Doliny Narwi z otuliną,
- rezerwat przyrody „Kalinowo”,
- Obszar Chronionego Krajobrazu Doliny Dolnej Narwi,
- pomniki przyrody,
- park krajobrazowy w Drozdowie.

Pod względem atrakcyjności krajoznawczej rozumianej jako stopień nagromadzenia obiektów, ich rodzaju i walorów Piątnicę i Drozdowo zaliczono do grupy miejscowości

turystycznych o znaczeniu podregionalnym (fortyfikacje wojenne, kościoły parafialne, cmentarze rzymskokatolickie z kapliczkami, zabytkowe obiekty przemysłowe itp.).

Istotną rolę w propagowaniu turystyki i wypoczynku nad Narwią odgrywa Muzeum Przyrody oraz dyrekcja Łomżyńskiego Parku Krajobrazowego Doliny Narwi w Drozdowie.

3.3 Potencjalne tereny turystyczne

Tereny korzystne dla turystyki i wypoczynku wydzielono na podstawie analizy przestrzennego występowania i nakładania się różnego rodzaju walorów, między innymi: urozmaiconej rzeźby, obecności dostępnych dla wypoczynku wód powierzchniowych, lasów przydatnych dla turystyki, korzystnego klimatu lokalnego, występowaniem obiektów kultury materialnej. W ten sposób wyróżniono tereny, w które odznaczają się możliwością lokalizacji obiektów kubaturowych przeznaczonych dla turystyki pobytowej, sąsiedztwem kompleksów leśnych z korzystnym mikroklimatem wnętrza oraz sąsiedztwem dostępnych do kąpieli i pływania wód Narwi. Są to przede wszystkim tereny we wsiach: Drozdowo, Kalinowo, Krzewo Stare, Niewodowo, Piątnica Poduchowna i Włociańska, Rakowo Boginie i Rakowo Czachy.

Nieco niższymi walorami środowiska przyrodniczego dla potrzeb turystyki pobytowej charakteryzują się tereny nadnarwiańskie w okolicach Czarnocina, Penzy i Drożęcina Lubiejewo, położone nad Łojewkiem we wsiach Motyka, Taraskowo i Wyludzin oraz tereny leśne w okolicach Jeziorka.

VI. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA

1. Komunikacja

1.1. Uwarunkowania zewnętrzne

Gmina Piątnica leży w północno-centralnej części Ziemi Łomżyńskiej, przy drodze krajowej nr 61 Łomża - Augustów. W rejonie Piątnicy przebiega także droga wojewódzka nr 647 Stawiski - Kolno - Turośl (Dęby) i droga wojewódzka nr 648 Nowogród - Stawiski – Przytuły. Ze względu na słabo rozwiniętą sieć PKP w obszarze Ziemi Łomżyńskiej brak bezpośredniego dostępu do znaczącej komunikacyjnej linii kolejowej. Oznacza to konieczność dowozu towarowego transportem samochodowym lub (możliwe jest to w minimalnym stopniu) poprzez stację kolejową w Łomży.

Piątnica w skali kraju zalicza się do małych miejscowości gminnych o charakterze rolniczym. Gminy tego typu o ile nie posiadają problemów z ruchem tranzytowym są stosunkowo bezkonfliktowe komunikacyjnie. Piątnica jest położona bezpośrednio przy ważnej drodze tranzytowej o charakterze drogi międzynarodowej, międzyregionalnej oraz na trasie ruchu turystycznego i rekreacyjnego.

Z powyższego względu dotychczasowe plany zagospodarowania przestrzennego rezerwowały trasę obejścia Piątnicy i Łomży w ciągu drogi nr 61 po wschodniej stronie Piątnicy w postaci obwodnicy o długości ok. 10 km. Wobec braku obwodnicy przejazd wszelkich tranzytów przez Piątnicę i główne skrzyżowanie przy moście jest dużym problemem lokalnym.

Przejazd przez Piątnicę i gminę został w roku 2000 zmodernizowany w ramach kontraktu Banku Światowego (kontrakt 51.1), obejmującego odcinek drogi nr 61 od Piątnicy do Stawisk. Na terenie Piątnicy wykonano wzmocnienie nawierzchni wymianę nawierzchni chodnikowych, poszerzenia i lokalne korekty krawężników. Nie wykonano jednak końcowej przebudowy obszaru skrzyżowanie przy moście z przebudową wlotów i sygnalizacji świetlnej. Prace modernizacyjne w powyższym zakresie będą wykonane po roku 2001. Na terenie zainwestowanym Piątnicy dotychczasowy zakres modernizacji z uwagi na konieczność adaptacji licznych zjazdów i zachowanie obsługi terenów przyległych nie uzyskano w praktyce parametrów klasy Gp. Dla odcinka za Piątnicą do Stawisk założono i zrealizowano klasę Gp. Wobec powyższego można przyjąć obecną klasę zmodernizowanego odcinka drogi przez centrum Piątnicy jako klasę ulicy G z cechami Z.

Teren gminy jest położony na skraju Narwi, co ma istotny wpływ na ukształtowanie układu komunikacyjnego regionu.

- Uwarunkowania zewnętrzne obszaru gminy związane z głównymi elementami układu komunikacyjnego kraju

Brak dostępu do linii kolejowej przy jednoczesnym pełnym włączeniu do dróg krajowych wyższych klas oznacza stosunkowo dogodne położenie miasta i gminy wobec głównych układów komunikacyjnych kraju. Jednocześnie należy zauważyć, że Piątnica jest małym ośrodkiem ruchotwórczym i wobec tego istnieje stosunkowo duża równowaga między lokalnymi potrzebami i uwarunkowaniami lokalnego systemu transportowego.

Głównymi drogami o znaczeniu regionalnym lub powiatowym są drogi :

- droga nr 61 - Łomża– Stawiski – Augustów do drogi nr 19
- droga nr 64 - Łomża– Jeżewo do drogi nr 8
- droga nr 63 - Kisielnica– Pisz- Giżycko

- droga wojewódzka nr 668 Piątnica – Jedwabne - Goniądz
- odcinki dróg powiatowych o znaczeniu lokalnym - wg planszy diagnozy
- odcinki ważniejszych dróg gminnych wg planszy diagnozy.

Przebieg drogi nr 61 transportem ciężarowym oraz jej wysoka ranga jako ważnej drogi międzynarodowej, turystycznej i wakacyjnej została w ostatnim czasie dostrzeżona. Podjęto szereg decyzji zmierzającej do pełnej modernizacji drogi i dostosowanie nawierzchni do obciążeń powyżej 115 KN/oś.

Wpływ przyszłej drogi ekspresowej Warszawa – Białystok projektowanej przez teren województwa podlaskiego jako połączenia z krajowym i europejskim systemem dróg ruchu szybkiego jest dla terenu gminy niewielki i pośredni.

1.2. Sieć ulic i dróg kołowych miejscowości Piątnica

Obsługę komunikacyjną Piątnicy zapewniają drogi nadrzędne w stosunku do obszaru miasta tj. odcinki dróg krajowych i wojewódzkich :

- droga nr 61 - Łomża– Augustów do drogi nr 19 – na terenie zainwestowanym Piątnicy ok. 0,9 km
- droga nr 64 - Łomża– Jeżewo do drogi nr 8 – na terenie zainwestowanym Piątnicy ok. 0,6 km
- droga nr 63 - Kisielnica– Pisz- Giżycko poza obszarem miejscowości gminnej
- droga wojewódzka nr 668 Piątnica – Jedwabne-Goniądz
- odcinki dróg powiatowych o znaczeniu lokalnym (ul.Czarnocińska i Włociańska)

Drogi i odpowiadające im ulice wylotów dróg powiatowych na terenie zainwestowanym Piątnicy posiadają długość ok. 1,4 km. Łącznie drogi wyższych funkcji na terenie zainwestowanym mają długość ok. 2,9 km .

Odcinki głównych dróg gminnych na terenie obszaru Piątnicy posiadają długość ok. 3,5 km w tym drogi o nawierzchni twardej 2,5 km .

Układ zewnętrzny dróg (klasy Z , G i Gp) uzupełniają wybrane do układu podstawowego trzy ulice lokalne (ulica Forteczna i dwa połączenia bitumiczne z drogą nr 61- klasy L) zapewniające dojazd do głównego zakładu Piątnicy – mleczarni. Stanowią one główne elementy układu komunikacyjnego Piątnicy i zamykają pierścieniem obszar głównej zabudowy.

Piątnica nie posiada wykształconego centrum . Głównym miejscem utożsamianym z centrum jest skrzyżowanie przy moście z lokalizacją szkoły i kościoła rzymskokatolickiego oraz obszar zabudowy przy Urzędzie Gminy i stacji paliw (ostatnio wizytówką tego obszaru jest

hotel „Baranowski”) . Obszary te nie posiadają charakteru centrum z punktu widzenia ukształtowania układu komunikacyjnego. Brak w ich okolicy terenów parkingowych i przestrzeni akumulacji ruchu lokalnego, placów i dominant przestrzennych. Ww. obszary są obciążone bardzo dużym ruchem tranzytowym związanym z drogą nr 61 co jest poważnym konfliktem z funkcjami gminnymi. W analizach diagnozy powyższy charakter „centrum” Piątnicy został uznany za niedorozwój urbanistyczny. Jest on jednak typową konsekwencją położenia przy ważnej trasie tranzytowej i na skraju przeprawy mostowej przez Narew.

Dużym problemem lokalnym jest brak wyizolowanych ciągów pieszych (docelowo także ścieżek rowerowych) wzdłuż dróg tranzytowych i wylotowych np. ul. Włociańskiej a także wzdłuż drogi nr 61 do Marianowa. W powyższym zakresie rozpoczęto prace realizacyjne i przewiduje się wykonanie odpowiednich izolowanych chodników do szkół i zabudowy leżącej przy drogach wylotowych z Piątnicy.

Istotnym pozytywnym dla Piątnicy elementem komunikacyjnym jest zrealizowany w ostatnich latach nowy most na Narwi (stara przeprawa), która jest przeznaczona dla ruchu lokalnego.

Drogi i ulice układu podstawowego posiadają stosunkowo dogodne przebiegi wlotowe. Należy się liczyć ze stałym wzrostem uciążliwości przebiegu głównych dróg przez Piątnicę. Na terenie gminy Piątnica przewiduje się budowę części odcinka obwodnicy Łomży, która na podstawie dotychczasowych studiów przebiegać będzie poza fortami na nową przeprawę mostową powyżej ostatnio zrealizowanego mostu na wylocie ul. Sikorskiego w Łomży. Do czasu realizacji ww. obwodnicy obszar dzisiejszej Piątnicy będzie podlegać uciążliwością tranzytu międzyregionalnego i międzynarodowego. Droga nr 61 i nr 63 jest też ważną drogą rekreacyjną obciążoną ruchem letnim i turystycznym . Wobec powyższego należy rezerwować teren obwodnicy wykluczając jej obudowywanie i zainwestowanie inne niż rolne.

Należy jednak stwierdzić, że poza szczególnymi okresami ruchów rekreacyjnych i wakacyjnych ruch tranzytowy jest w godzinach szczytu w 55% związany z regionem (dojazdy do Łomży) lub samym obszarem gminy. Do czasu budowy obejścia obecny przebieg drogi krajowej powinien być klasyfikowany jako droga klasy „G” a przebiegi drogi wojewódzkiej i dojazdu do nowego mostu jako minimum „Z”. Podstawowe ulice miejskie stanowią także drogi wylotowe z miasta leżące w ciągach dróg powiatowych powinny być zaliczone do min. klasy funkcjonalnej „L”.

Na planszy infrastruktury i syntezy diagnozy urbanistycznej pokazano sieć uliczną miasta łącznie z dodatkowymi (ważnymi funkcjonalnie) ulicami klasy D.

Wszystkie ulice posiadają obecnie minimum jednostronne chodniki o nawierzchni twardej. Szerokości obecnych linii rozgraniczających pozwalają na budowę prawidłowej jezdni (min. 7,0 m) i prawidłowych szerokości chodników (min. po 2,50 m) oraz pasów zieleni ulicznej. Niezbędne poszerzenia pasów ulicznych dotyczą głównie obszarów skrzyżowań w centrum miasta. Przewiduje się docelowe szerokości ulic podstawowych min. 15,0 m, dla wyższych klas minimum 20,0 m. Pozwala to na urządzenia pasa ulicznego, ale będzie niekiedy niewystarczające dla przeprowadzenia uzbrojenia (szczególnie w wypadku istnienia zieleni wysokiej lub zajęcia terenu przez niewłaściwie ułożone sieci podziemne, których nie można przebudować).

Powwyższe drogi stanowią szkielet układu komunikacyjnego Piątnicy. W świetle aktualnych przepisów powinny one posiadać docelowo klasę wg Rozporządzenia MTIGM z dnia 02 03 1999 r dla dróg krajowych „Gp” lub „G” dla dróg wojewódzkich „G”, dla dróg powiatowych klasę „Z”. Pozostałe ulice wydzielone na planszach studialnych diagnozy posiadają i powinny posiadać klasę „L” i wyjątkowo „D”. Wyjaśnia się, że obecne przepisy formalne (ww. Rozporządzenie MTiGM z 1999 r) zobowiązują do kwalifikacji dróg i odpowiadających im ciągów ulic zgodnie z tabelą rozporządzenia, które już obecnie dla dróg krajowych przewiduje klasę G a dla dróg powiatowych Z lub wyjątkowo L niezależnie od obecnych szerokości pasa terenu i rzeczywistych parametrów technicznych.

1.3. Sieć dróg kołowych gminy

Ważnym węzłem układu komunikacyjnego jest układ drogowy Piątnicy opisany wyżej. Charakterystyczną cechą sieci dróg powiatowych jest lokalny, gminny charakter z ograniczoną ilością powiązań tranzytowych. W związku z powyższym drogi powiatowe pełnią w stosunkowo znacznym stopniu funkcje dróg gminnych obsługujących tereny przyległe do Piątnicy (patrz schemat graficzny).

Wyżej wymienione drogi krajowe, wojewódzkie i częściowo powiatowe w obszarze gminy nawierzchnie twarde i ulepszone-bitumiczne. W części (ok. 40%) drogi te i odpowiadające im ciągi ulic nie posiadają należytej docelowo nośności warstw podbudowy jezdni. Oznacza to, że w przyszłości należy liczyć się z modernizacją podbudów głównych dróg i ulic. Mimo nie w pełni normatywnych standardów technicznych wyżej opisywanej sieci podstawowej dróg i ulic zapewnia ona dojazd do wszystkich obszarów zainwestowania i podmiejskich wsi.

Na terenie gminy istnieje ok. 30 km dróg (ulic) powiatowych w tym ok. 24 km o nawierzchni twardej oraz ok. 60,0 km ważniejszych odcinków dróg i ulic gminnych.

Na planszy diagnozy systemu transportowego pokazano przebiegi ulic i dróg ponadlokalnych, wybrane ulice miejskie i wiejskie stanowiące układy podstawowe oraz pokazano lub uwzględniono lokalizację głównych obiektów komunikacyjnych, takich jak:

- 2 stacje paliw,
- parkingi przydrożne i przyuliczne oraz MOP-y,
- lokalizację przystanków PKS-u,
- lokalizację skrzyżowań głównych ulic do przebudowy ze względu na istniejącą geometrię wlotów,
- lokalizację skrzyżowań predysponowanych docelowo do sterowania sygnalizacją świetlną,
- niezbędne ciągi piesze do dobudowy

W dalszej fazie opracowaniach urbanistycznych należy przeanalizować na tle potrzeb gospodarczych i specyfiki przestrzennej gminy i miasta funkcjonalność oraz gęstość sieci drogowej, dostępność oraz zasady obsługi terenów ze szczególnym uwzględnieniem zagadnienia zjazdów z dróg o charakterze tranzytowym (klasy G i Gp), zagadnienia zbilansowania miejsc postojowych na terenach mieszkaniowych i przy głównych lokalizacjach usług lub miejsc pracy oraz zagadnienia budowy ciągów ścieżek rowerowych. Podstawowym zagadnieniem jest określenie wymagań i docelowej funkcji obwodnicy Piątnicy i Łomży oraz zagadnień etapowania rozwoju sieci drogowej.

Oprócz dróg tranzytowych i ulic miejskich na terenie Piątnicy i wsi gminnych występują drogi i ulice wewnętrzne (dojazdy gospodarcze i dojazdy na terenach zamieszkania) oraz drogi zakładowe. Drogi te nie podlegają szczegółowej analizie w ramach studium ogólnego. Drogi i ulice lokalne niewydzielone na rysunku planu oraz drogi i ulice wewnętrzne są adaptowane w zakresie swej funkcji i przebiegu, mogą być modernizowane zależnie od potrzeb lokalnych.

Ostateczna sieć dróg i ulic wydzielona jako sieć podstawowa na terenie Piątnicy będzie wynosić ok. 5,5 km. Całość docelowej sieci dróg i ulic wymaga sukcesywnych modernizacji i przebudów tak aby w ciągu ok. 20 najbliższych lat doprowadzić do ulepszenia nawierzchni i wzmocnienia słabej podbudowy oraz likwidacji miejsc niebezpiecznych i dostosowania do wymaganych przepisami parametrów technicznych .

Podstawowe opracowania analityczne wykonano w skali 1:1000.

1.4. Ocena stanu systemu dróg i zaplecza

W ostatnich czasach remonty i modernizacje ulic i dróg poza zasadniczą przebudową drogi nr 61 nie były znaczące. Obecne wnioski związane z jakością dróg dotyczą prawie całej sieci drogowej gminy poza głównymi ciągami tranzytowymi. Odnowy i modernizacje istniejących dróg powiatowych i gminnych powinny polegać na naprawie warstw ścieralnych (poprawie równości i systemu odwodnień dróg) a także na wzmocnieniu konstrukcji. W analizie studialnej ustalono postulowane przez projektantów wzmocnienia konstrukcji jezdni na drogach systemu podstawowego gminy i drogach powiatowych, które są drogami rozwojowymi. Należy przewidywać utwardzenie i docelową modernizacją (z dostosowaniem do wymagań projektowanych klas) wszystkich odcinków dróg określonych jako sieć podstawowa i pokazanych na rysunku planszy diagnozy „System transportowy”

W obszarze Piątnicy występują obszary intensywnej zabudowy mieszkaniowej, które w chwili obecnej są zasadniczo niedoinwestowane pod względem realizacji ulic i dróg.

Docelowo w obszarze gminy Piątnicy powinny być zlokalizowane :

- 2 stacje paliw,
- przystanek PKS (istniejący) z dostosowaniem do przyszłych potrzeb obszaru,
- samochodowe warsztaty diagnostyczne i naprawcze (4 - 5 szt.)
- parkingi publiczne w rejonie usług i funkcji administracyjnych i przy kościele,
- zaplecze zakładów transportowych i usługowych – zależnie od rozwoju gospodarczego Piątnicy.

Obsługa transportu PKS-u jest związana z drogami głównymi miasta w kierunku Łomży, Grajewa, Kolna, Jedwabnego oraz głównymi ciągami tras lokalnego PKS-u (przebiegi dróg powiatowych).

1. 5. Obciążenia i docelowe funkcje sieci drogowej

Na drogach gminy nie wykonywano badań natężeń ruchu. Pomiary ruchu były wykonywane na wylotach dróg krajowych i wojewódzkich.

Ostatnie pomiary na ww. odcinkach wykonano w ramach ogólnokrajowego pomiaru w roku 1995 . Nowy pomiar wykonywany jest w ciągu roku obecnego (rok 2000) a jego wyniki będą opracowane i dostępne w roku 2001. Wobec powyższego w opracowaniu określono obciążenie ruchem wg pomiarów z lat ubiegłych wykonując uproszczoną prognozę na rok 2000. Na planszy studialnej diagnozy „System transportowy” pokazano wloty dróg głównych z parametrami obciążeń . Własny wycinkowy pomiar obciążenia ruchem w godzinie szczytu na

drodze nr 61w Piątnicy (przy uciążliwościach i ograniczeniach dla ruchu tranzytowego w okresie budowy w roku 2000) dał wyniki natężeń uśrednionych ok. 95 ciężkich pojazdów tranzytowych (TIR) i ok. 1300 pojazdów rzeczywistych innych (osobowych i lekkich ciężarowych) na godzinę szczytu.

Ruch drogowy na drogach o znaczeniu regionalnym i krajowym na terenie województwa podlaskiego podwoił się w okresie ostatnich 10 lat . Jednak ta tendencja nie będzie zapewne trwała . Natężenia obecne i współczynniki wzrostów zostaną określone na podstawie tegorocznych (rok 2000) pomiarów ruchu. Na drogach powiatowych a tym bardziej gminnych na terenie gminy nie występują natężenia ruchu powyżej 600 pojazdów na dobę. Natężenia takie nie wymagają specjalnego uwzględniania w opracowaniach komunikacyjnych gdyż są to wartości wyraźnie niższe niż przepustowości dwupasmowych dróg o szerokościach normatywnych jezdni . W związku z powyższym występowanie przeciążeń na drogach powiatowych i gminnych może być związane tylko z incydentalnymi uroczystościami, dniami targowymi itp.

Obecne funkcje transportu drogowego wymagają wzmocnień konstrukcji jezdni dostosowujących do obciążenia i nacisków pojazdów transportowych dla 110 i 115 KN/oś.

Propozycje modernizacji i wzmocnień określone w diagnozie należy traktować jako ustalenia wstępne gdyż prawidłowe decyzje wykonywania modernizacji zależą od badań szczegółowych nośności obecnej konstrukcji jezdni i rzeczywistego obciążenia .

Na rysunku planszy diagnozy „System transportowy” pokazano także skrzyżowania i miejsca niebezpieczne wymagające przebudowy lub modernizacji.

Docelowo należy przewidywać następujące klasy dla dróg i odpowiadającym im w ciągu odcinków ulic (wg Rozporządzenia MTiGM z 03.03 1999 r.):

ulice i drogi krajowe – klasa Gp lub G

drogi wojewódzkie - klasa G – wyjątkowo Z

drogi powiatowe – klasa L lub Z (wg projektu sieci)

drogi gminne – klasa D lub L (wg projektu sieci)

Wstępna analiza wykazała, że wszystkie odcinki dróg zaliczonych do podstawowego systemu drogowego nie spełniają wymagań (dla swego poziomu klasy) ww. Rozporządzenia w zakresie parametrów technicznych i użytkowych, ilości włączeń, zasad obsługi terenów przyległych itp. Wyjątkiem są niektóre odcinki dróg dojazdowych, dla których wymagania normatywne są liberalne.

2. Zaopatrzenie w wodę

Gmina Piątnica zwodociągowana jest w około 90% (biorąc pod uwagę liczbę wsi objętych siecią wodociągową). Dla porównania, średni procent zwodociągowania wsi w województwie podlaskim wynosi 67% (wg stanu z 31.12.1999 r). Wodociągami zbiorowymi w gminie objętych jest 41 wsi, z wyjątkiem małych wsi: Choszczewo (liczącej według Urzędu Gminy 19 mieszkańców), Wiktorzyn (22 osoby), Kałęczyn (22 osoby) oraz licznej wsi Czarnocin (515 osób), gdzie sieć wodociągowa będzie realizowana równolegle z siecią kanalizacji sanitarnej. Została opracowana dokumentacja techniczna na obie sieci we wsi Czarnocin.

W gminie wybudowano 127,4 km sieci wodociągowej oraz 1956 przyłączy wodociągowych. Sieć funkcjonuje w postaci następujących wodociągów grupowych:

1. Wodociąg „Piątnica”

Ujęcie i stacja wodociągowa

Wodociąg oparty jest na dwóch studniach głębinowych o następujących parametrach:

L.p.	Nr studni	Głębokość (m)	Wydajność ujęcia (m ³ /h)	Rok włączenia studni do eksploatacji	Rodzaj studni
1.	Nr 2	69	87	1974	podstawowa
2.	Nr 3	78		1980	podstawowa

Studnia nr 2 zlokalizowana jest na terenie ogrodzonej działki stacji wodociągowej, która jest własnością gminy. Studnia nr 3 znajduje się po drugiej stronie ul. Stawiskowskiej w odległości około 200 m od stacji wodociągowej, na terenie wygradzonej działki. Zatwierdzone zasoby wód podziemnych w kategorii „B” zostały określone na 87 m³/h, przy depresji 15 m. Wielkość poboru wody nie może przekraczać $Q_{d\dot{s}r} = 390 \text{ m}^3/\text{d}$.

Pozwolenie wodno-prawne (Decyzja OŚ.6210.I – 74/97) zostało wydane na okres pięciu lat i jego ważność upływa 31.01.2003 roku. Wyznaczona strefa ochrony bezpośredniej 8 m znajduje się w granicach działki, natomiast strefy ochrony pośredniej, z uwagi na dobrą izolację warstwy wodonośnej nie wyznacza się.

Stacja wodociągowa pracuje w układzie jednostopniowego pompowania wody. Woda ze studni tłoczona jest na cztery odźlaziacze (ustawione równolegle) oraz dwa hydrofory utrzymujące ciśnienie i podawana na sieć. Wody popłuczne odprowadzane są do kanalizacji technologicznej, do dwukomorowego osadnika i po oczyszczeniu kanałem o średnicy 200 mm do cieku bez nazwy.

Stacja wodociągowa ze względu na jej wiek (lata siedemdziesiąte) wymaga modernizacji. Według planów inwestycyjnych jednostki zajmującej się eksploatacją ujęć i stacji na terenie gminy – Międzygminnego Związków Wodociągów i Kanalizacji w Łomży, w bieżącym 2001

roku zostanie zamontowany zestaw stałego ciśnienia oraz wykonana komputeryzacja i pełna automatyzacja pracy stacji wodociągowej.

Zasięg wodociągu

Do ujęcia i stacji wodociągowej w Piątnicy podłączone są wsie: Piątnica Poduchowna i Piątnica Włociańska. Część sieci wodociągowej o długości około 1,5 km, budowanej w latach siedemdziesiątych została wykonana z azbesto-cementu, natomiast już rozbudowywana w latach osiemdziesiątych i dziewięćdziesiątych z żeliwa i PCV. Sieć z materiału A-C powinna być wymieniona. Nastąpi to prawdopodobnie podczas budowy sieci kanalizacji sanitarnej. Realizacja sieci przewidywana jest na 2002 rok.

Wodociąg „Piątnica” spięty jest z wodociągiem „Drozdowo”, z którego zaopatrywana jest w sposób grawitacyjny prawie cała wieś Piątnica Włociańska. Na granicy obu wodociągów zainstalowana jest zasuwka. Długość sieci wodociągowej na terenie Piątnicy Poduchownej wynosi 5,3 km z 355 przyłączami, a na terenie Piątnicy Włociańskiej – 3,5 km z 84 przyłączami (według danych z Urzędu Gminy i aktualności na koniec 2000 roku). Sieć wykorzystana jest prawie w 100%.

2. Wodociąg grupowy „Jeziorko”

Ujęcie i stacja wodociągowa

Wodociąg oparty jest na dwóch studniach głębinowych o następujących parametrach:

L.p.	Nr studni	Głębokość (m)	Wydajność ujęcia(m ³ /h)	Rok włączenia studni do eksploatacji	Rodzaj studni
1.	Nr 1	125	32	1974	podstawowa
2.	Nr 2	125	29	1984	podstawowa

Pozwolenie wodno-prawne (Decyzja OŚ.6210.I – 73/97) na pobór wód podziemnych i eksploatację ujęcia oraz stacji wodociągowej zostało wydane na okres 10 lat i jest aktualne do 31.01.2008 roku. Maksymalny pobór wody nie może przekraczać $Q_{d\dot{s}r} = 440 \text{ m}^3/\text{d}$. Zatwierdzone zasoby eksploatacyjne wód podziemnych w kategorii „B” wynoszą $Q = 29 \text{ m}^3/\text{h}$, przy depresji 9,6 m. Ujęcie jest własnością Urzędu Gminy.

Ze względu na głębokość posadowienia filtra oraz przykrycie warstwy wodonośnej ciągłą warstwą nieprzepuszczalną o miąższości przekraczającej 2 m, nie występuje konieczność wyznaczania strefy ochrony pośredniej.

Stacja wodociągowa pracuje w układzie jednostopniowego pompowania wody. Do poboru, uzdatniania, magazynowania i poboru wody służą następujące urządzenia: 2 pompy głębinowe, 3 odżelaziacze, 3 odmanganiacze, 2 zbiorniki hydroforowe, chlorator i wodomierz.

Stacja wodociągowa wymaga modernizacji ze względu na przekroczoną zawartość żelaza w wodzie uzdatnianej. Brak jest również zbiornika wyrównawczego.

Zasięg wodociągu

Do wodociągu grupowego „Jezioro” budowanego w roku 1986, podłączone są wsie: Jezioro, Rządowo, Poniat, Budy Czarnockie, Wyrzyki, Zabawka, Elżbiecin (7 wsi). Długość sieci wodociągowej wynosi 24,4 km. Ilość przyłączy włączonych do sieci wodociągowej to 352 sztuki (według danych z Urzędu Gminy i aktualności na koniec 2000 roku). Sieć wykorzystana jest w ponad 90%.

W trakcie opracowania jest dokumentacja techniczna na podłączenie wsi Wiktorzyn oraz zabudowy kolonijnej Elżbiecina i wsi Wyrzyki. Wodociąg ten będzie realizowany w bieżącym 2001 roku.

3. Wodociąg grupowy „Drozdowo”

Ujęcie i stacja wodociągowa

Wodociąg oparty jest na dwóch studniach głębinowych o następujących parametrach:

L.p.	Nr studni	Głębokość (m)	Wydajność (m ³ /h)	Depresja (m)	Rodzaj studni
1.	Nr 1	104	106	15	podstawowa
2.	Nr 2	111,5	108	19,9	podstawowa

Pozwolenie wodno-prawne (Decyzja OŚ.7211/I – 58/90/91) na pobór wód podziemnych i eksploatację ujęcia oraz stacji wodociągowej zostało wydane na okres 10 lat i jest aktualne do 30.06.2001 roku. Maksymalny pobór wody nie może przekraczać jednostkowych wydajności eksploatacyjnych studni. Zatwierdzone zasoby eksploatacyjne ujęcia w kategorii „B” wynoszą $Q = 108 \text{ m}^3/\text{h}$, przy depresji 19,9 m. Ujęcie jest własnością Urzędu Gminy.

Ze względu na głębokość posadowienia filtra oraz przykrycie warstwy wodonośnej ciągłą warstwą nieprzepuszczalną o miąższości przekraczającej 2 m, nie występuje konieczność wyznaczania strefy ochrony pośredniej. Została ustalona strefa ochrony bezpośredniej o promieniu 10 m od obudowy studni.

Stacja wodociągowa pracuje w układzie dwustopniowego pompowania wody. Do poboru, uzdatniania, magazynowania i poboru wody służą następujące urządzenia: 2 pompy głębinowe, 2 zbiorniki wyrównawcze po 100 m³, odżelaziacze, 3 odmanganiacze, chloratory, 2 zbiorniki hydroforowe i wodomierz. Stacja wodociągowa była modernizowana na początku lat 90-tych.

Zasięg wodociągu

Do wodociągu grupowego „Drozdowo” podłączone są wsie: Drozdowo, Niewodowo, Rakowo Czachy, Rakowo Boginie i Kalinowo (5 wsi). Wodociąg ten jest spięty z siecią wodociągową w Piątnicy. Część wsi Piątnica (głównie Piątnica Włosciańska) zaopatrywana jest grawitacyjnie z ujęcia „Drozdowo”. Długość sieci wodociągowej wynosi 15,9 km. Ilość

wykonanych przyłączy do sieci wodociągowej to 369 sztuk (według danych z Urzędu Gminy na koniec 2000 roku). Sieć wykorzystana jest prawie w 100%.

4. Wodociąg grupowy „Dobrzyjałowo”

Ujęcie i stacja wodociągowa

Wodociąg oparty jest na dwóch studniach głębinowych o następujących parametrach:

L.p.	Nr studni	Głębokość (m)	Wydajność (m ³ /h)	Depresja (m)	Rodzaj studni
1.	Nr 1	54	69	8,8	podstawowa
2.	Nr 2	56	61	8,3	podstawowa

Pozwolenie wodno-prawne (Decyzja OŚ.6210.I – 14/95) na pobór wód podziemnych i eksploatację ujęcia oraz stacji wodociągowej zostało wydane na okres 10 lat i jest aktualne do 30.06.2005 roku. Maksymalny pobór wody nie może przekraczać $Q_{d\dot{s}r} = 340 \text{ m}^3/\text{d}$. Zatwierdzone zasoby eksploatacyjne wód podziemnych w kategorii „B” w zatwierdzonej dokumentacji hydrogeologicznej wynoszą $Q = 61 \text{ m}^3/\text{h}$, przy depresji 9,6 m. Ujęcie jest własnością Urzędu Gminy.

Decyzją OŚ.6225 – 4/95 z dnia 14.06.1995 roku zostały ustanowione strefy ochronne. Strefa ochrony bezpośredniej studni to pas o promieniu 10 m od obudowy studni oraz strefa ochrony pośredniej o promieniu 700 m od obudowy obu studni. Strefy te ustalono w oparciu o dokumentację hydrogeologiczną opracowaną przez Biuro Studiów i Projektów „Hydro-Eko-Geo” w Białymstoku. Warunki gospodarowania w strefie ochrony bezpośredniej i pośredniej określa Rozporządzenie Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 5.11.1991 roku (Dz.U. Nr 116 poz.504).

Stacja wodociągowa pracuje w układzie jednostopniowego pompowania wody. Woda ze studni bez uzdatniania tłoczona jest na sieć wodociągową. Ze względu na bardzo dobrą jakość wody nie ma potrzeby jej uzdatniania. W przypadku rozbudowy stacji istnieje jedynie potrzeba budowy zbiornika wyrównawczego.

Zasięg wodociągu

Do wodociągu grupowego „Dobrzyjałowo” podłączone są wsie: Dobrzyjałowo, Budy Mikołajki, Stary Cydzyn, Drożęcín Lubiejewo, Górki Sypniewo, Górki Szewkowo, Guty, Kisielnica, Kobylín, Kownaty, Motyka, Murawy, Nagórki, Nowy Cydzyn, Pęza, Stary Drożęcín i Wyłudzin (17 wsi). Długość sieci wodociągowej wynosi 55 km. Ilość przyłączy wodociągowych to 512 sztuk (według danych z Urzędu Gminy i aktualności na koniec 2000 roku).

Przewiduje się dalszą rozbudowę wodociągu „Dobrzyjałowo”. Została opracowana dokumentacja techniczna na podłączenie wsi Czarnocin do tego wodociągu. Realizację sieci

wodociągowej przewiduje się równolegle z siecią kanalizacji sanitarnej układając oba przewody w pasie chodnika, we wspólnym wykopie.

5. Zaopatrzenie w wodę pozostałych wsi

Do wodociągu „Bożejewo” (gmina Wizna) podłączonych jest 8 wsi z gminy Piątnica: Taraskowo, Olszyny, Olszyny Kolonia, Truszki, Żelechy, Kossaki, Krzewo Nowe i Krzewo Stare. Długość sieci wodociągowej obejmującej wymienione wsie wynosi 23,3 km. Wykonanych jest 284 przyłączy wodociągowych.

Wieś Marianowo zaopatrywana jest w wodę z ujęcia zakładowego zlokalizowanego na terenie byłego PGR-u. Obecnie jest własnością Zespołu Szkół Średnich i Zawodowych w Marianowie. Wodociąg oparty jest o dwie studnie: SW1 o głębokości 50,5 m i wydajności 23 m³/h oraz SW2 o głębokości 46 m i wydajności 32 m³/h.

Wnioski:

- Ujęcia, stacje wodociągowe oraz sieć wodociągowa doprowadzająca wodę do 41 wsi w gminie, zabezpieczają potrzeby perspektywiczne zaopatrzenia w wodę. Brakująca sieć wodociągowa w czterech wsiach jest w najbliższych planach inwestycyjnych gminy. Zwodociągowanie tych wsi nie wymaga budowy nowych ujęć.
- Do rozwiązania pozostaje gospodarka ściekowa na terenie gminy. W pierwszej kolejności, z uwagi na wielkość wsi i zwartość zabudowy, scentralizowanym systemem odprowadzania ścieków z oczyszczalnią powinna być objęta wieś gminna oraz wsie przyległe: Czarnocin, Kalinowo i Marianowo.

3. Odprowadzenie ścieków

W gminie Piątnica odprowadzenie ścieków sanitarnych odbywa się głównie do przydomowych, lokalnych zbiorników bezodpływowych z przeznaczeniem do wywożenia. Jedynie Spółdzielnia Mleczarska w Piątnicy oraz Zespół Szkół Średnich i Zawodowych w Marianowie posiadają własne zakładowe oczyszczalnie ścieków.

Gmina posiada opracowaną „Koncepcję programowo-przestrzenną” w 1999 roku przez Przedsiębiorstwo Projektowania i Realizacji Inwestycji Komunalnych w Białymstoku, dotyczącą rozwiązania kanalizacji sanitarnej w układzie całej gminy. Bardziej szczegółowe opracowanie to również „Koncepcja programowo-przestrzenna” dotycząca odprowadzenia ścieków sanitarnych z następujących wsi: Piątnica Poduchowna, Piątnica Włociańska, Kalinowo i Marianowo. Rozwiązanie kanalizacji według przyjętego II wariantu zakłada odprowadzenie ścieków z wymienionych wsi do miejskiej oczyszczalni ścieków w Łomży. Ścieki z terenu gminy będą transportowane do głównej przepompowni ścieków P1 zlokalizowanej przy rzece Narew, skąd za pomocą rurociągu tłocznego pod rzeką Narew będą przekazywane do miejskiej oczyszczalni.

Opracowania jest dokumentacja techniczna na sieć kanalizacji sanitarnej w Czarnocinie. Sieć to będzie włączona do projektowanej kanalizacji w Piątnicy.

W opracowanej koncepcji siecią kanalizacji sanitarnej objęte są wszystkie wsie w gminie.

4. Elektroenergetyka

Gmina Piątnica zasilana jest w energię elektryczną liniami napowietrznymi 15kV z istniejących stacji transformatorowych 110/15kV /GPZ/ w Łomży z możliwością zasilania z GPZ Wizna.

Na terenie gminy znajduje się 109 stacji transformatorowych 15/0,4kV, w tym we wsi Piątnica 12 stacji transformatorowych. W większości przypadków są to słupowe stacje transformatorowe typu ŻH, STS lub STSa.

Odbiorcy energii elektrycznej są obsługiwani przez posterunek energetyczny w Łomży.

Istniejąca sieć elektroenergetyczna nie we wszystkich częściach gminy jest w zadowalającym stanie technicznym. W następujących miejscowościach istniejące urządzenia elektroenergetyczne ze względu na zły stan techniczny wymagają przeprowadzenia remontu i modernizacji: Budy Czarnockie, Taraskowo, Piątnica – ul. Jedwabieńska.

Aktualnie w gminie, ze względu na konfigurację sieci elektroenergetycznej SN i jej stan techniczny, dostarczana jest moc i energia elektryczna do odbiorców w ilości przez nich zapotrzebowanych.

5. Zaopatrzenie w gaz

Istniejący system gazociągów wysokiego ciśnienia na terenie naszego województwa nie pozwala na bezpośrednie zaopatrzenie w gaz przewodowy gminy Piątnica. Brak kontynuacji przebiegu gazociągu wysokiego ciśnienia o średnicy 200 mm relacji Łomża - Grajewo, brak aktualnego programu zaopatrzenia w gaz województwa podlaskiego i deklaracji mieszkańców na pobór gazu również nie pozwala na dokładne sprecyzowanie możliwości zaopatrzenia w gaz przewodowy gminy.

Gmina posiada opracowanie przedprojektowe „Koncepcji gazyfikacji” przez Przedsiębiorstwo Projektowania i Realizacji Inwestycji Komunalnych w Białymstoku wykonane w 1995 roku. Główne elementy realizacji systemu gazowniczego zapewniające dostawę gazu ziemnego to budowa: gazociągu magistralnego o średnicy 200 mm (jako przedłużenia odgałęzienia gazociągu Białystok – Rembelszczyzna), stacji redukcyjnej I stopnia w okolicy Marianowa oraz wewnętrznej sieci gazowej średniego ciśnienia na terenie całej gminy. Przejście

gazociągami wysokiego ciśnienia przez rzekę Narew zostało opracowane w dwóch wariantach: Nr 1 – wzdłuż projektowanej obwodnicy drogi nr 61 dla miasta Łomży i Piątnicy, Nr 2 – z wykorzystaniem istniejącej konstrukcji mostowej drogą przy fortach. Ze względu na miejski charakter zabudowy Piątnicy i duże zainteresowanie mieszkańców wykorzystywaniem gazu do celów grzewczych i gospodarczych należy dążyć do szybkiego wprowadzenia tej inwestycji do realizacji.

Do czasu budowy systemu zaopatrzenia w gaz przewodowy wskazane jest utrzymanie i rozwijanie stosowania gazu propan – butan przez mieszkańców gminy.

6. Łączność telefoniczna

Wszystkie miejscowości gminy posiadają sieć telefoniczną. Stopień wyposażenia gospodarstw domowych w telefon wynosi 71,4% co stanowi 168 abonentów na 1000 mieszkańców (w województwie 208,3%).

Teren gminy połączony jest światłowodem z nadrzędną centralą telefoniczną w Łomży. Na obszarze gminy działają cztery centrale telefoniczne w Piątnicy, Drozdowie, Kownatach i Kalinowie. Wiodącym operatorem telefonii cyfrowej jest Telekomunikacja Polska S.A., w niewielkim stopniu obszar gminy obsługiwane jest przez przedsiębiorstwo Szeptel.

Na obszarze gminy znajdują się trzy stacje bazowe telefonii komórkowej w Marianowie, Jezioroku i w Wiktorzynie.

7. SYNTEZA UWARUNKOWAŃ ROZWOJU

W zakresie rozwoju struktury funkcjonalno - przestrzennej

uwarunkowania wspierające rozwój:

- korzystne położenie gminy:
 - atrakcyjność położenia w środowisku przyrodniczym: obszar "Zielonych Płuc Polski",
 - położenie przy drogach krajowych nr 61 i nr 64,
 - położenie nad rzeką Narew.
- walory środowiska przyrodniczego: Łomżyński Park Krajobrazowy Doliny Narwi, Obszar Chronionego Krajobrazu Równiny Kurpiowskiej i Doliny Dolnej Narwi, rezerwat przyrody "Kalinowo", rzeka Narew,
- walory środowiska kulturowego: zabytkowy zespół fortyfikacji ziemno - betonowych, zespoły dworsko - parkowe, kościoły oraz budownictwo i tradycje ludowe),

- korzystne warunki sprzyjające rozwojowi funkcji turystycznej,
- korzystne warunki mieszkaniowe,
- dobrze rozwinięta funkcja produkcyjno - usługowa (duża ilość zakładów produkcyjnych),
- korzystne warunki infrastruktury technicznej w miejscowości gminnej,
- korzystne warunki do rozwoju rolnictwa ekologicznego na obszarach wiejskich,
- dobrze rozwinięta sieć placówek usługowych na obszarach wiejskich.

uwarunkowania ograniczające rozwój:

- położenie przy drodze krajowej nr 61 - kolizje ruchu lokalnego z ruchem tranzytowym, brak obwodnicy,
- duży potok ruchu tranzytowego (bezpośrednie sąsiedztwo przeprawy mostowej),
- rygory w zagospodarowaniu i inwestowaniu na obszarach chronionych.

W zakresie ochrony i kształtowania środowiska przyrodniczego

uwarunkowania wspierające rozwój:

- położenie gminy w zasięgu krajowej sieci ekologicznej ECONET PL. (Łomżyński Park Krajobrazowy Doliny Narwi, Obszar Chronionego Krajobrazu Równiny Kurpiowskiej i Doliny Dolnej Narwi, rezerwat przyrody „Kalinowo”, liczne pomniki przyrody) podnoszące prestiż i możliwości promocji gminy na zewnątrz,
- urozmaicona rzeźba terenu występująca w strefie krawędziowej starogłacialnej Wysoczyzny Kolneńskiej oraz młodej rzeźby Doliny Dolnej Narwi,
- walory krajobrazowe doliny Narwi (starorzecza, rzadkie zbiorowiska roślinne i populacje zwierząt),
- naturalne punkty widokowe na kulminacjach terenu w strefie krawędziowej wysoczyzny (Piątnica, Kalinowo, Drozdowo, Niewodowo, Rakowo Czachy, Rakowo Boginie, Krzewo Stare, Marianowo),
- przewaga nośnych gruntów piaszczystych i gliniastych umożliwiających posadowienie budynków na wysoczyźnie polodowcowej,
- występowanie gleb o dobrej przydatności rolniczej jako podstawa rozwoju rolniczej funkcji gminy,
- bogata sieć wód powierzchniowych: rzeki (Narew, Penza, Łojewek) oraz zbiorniki wodne (m.in. Dobrzyjałowo, Cydzyn, Górki Sypniewo, Jeziorko, Poniat, starorzecza Narwi) stanowiące podstawy rozwoju gospodarki rybackiej,
- brak, poza pojedynczymi przypadkami, zagrożeń powodziowych dla zabudowy wiejskiej,

- dobre warunki aerosanitarne przy braku większych źródeł emisji do powietrza atmosferycznego (podwyższone stężenia gazów i pyłów pojawiające się okresowo w sezonie grzewczym oraz w strefie drogi krajowej nr 61),

uwarunkowania ograniczające rozwój:

- ograniczenia gruntowo-wodne oraz topoklimatyczne w dolinie Narwi, Penzy, Łojewka i innych cieków wodnych,
- duże spadki terenu w strefie krawędziowej doliny Narwi stwarzające stałe zagrożenia erozji gleb i obniżania ich wartości produkcyjnych,
- brak na terenie gminy większych naturalnych bądź sztucznych zbiorników wodnych ograniczających rozwój funkcji rekreacyjno-wypoczynkowej lub rybackiej,
- słaby stopień zalesienia i mała wartość gospodarcza i wypoczynkowa powierzchni leśnych,
- brak większych udokumentowanych złóż surowców mineralnych umożliwiających rozwój przemysłu materiałów budowlanych,
- zanieczyszczenie bakteriologiczne wód Narwi jako utrudnienie w rozwoju funkcji turystycznej i ekologicznej.
- uciążliwości wynikające z nadmiernego hałasu spowodowanego ruchem tranzytowym ze znacznym udziałem transportu ciężkiego odbywającego się wzdłuż drogi krajowej nr 61.
- występowanie zdegradowanych terenów poeksploatacyjnych kruszywa naturalnego w strefie krawędziowej Narwi (Niewodowo, Drozdowo, Rakowo),
- lokalizacja gminnego wysypiska śmieci w obrębie zabytkowych fortów w Piątnicy.

W zakresie rozwoju demograficznego, rynku pracy i warunków życia ludności

Uwarunkowania wspierające rozwój:

- korzystne położenie względem ośrodka powiatowego Łomży, gdzie występuje koncentracja placówek usługowym o znaczeniu ponadlokalnym,
- występowanie placówek usługowych o znaczeniu lokalnym,
- dobre warunki lokalowe w szkołach podstawowych (liczba uczniów na 1 pomieszczenie do nauczania w gminie wynosi 18, zaś optymalny wskaźnik to 25 uczniów),
- dobra dostępność do placówek handlowych - prawie wszystkie wsie znajdują się w odległości nieprzekraczającej 3 km,
- występowanie placówek kultury o znaczeniu regionalnym - Muzeum Przyrodnicze w Drozdowie
- dobra dostępność do placówek kultury o znaczeniu podstawowym,
- dobra sytuacja w zakresie usług gastronomicznych,

- występowanie bazy hotelowej i noclegowej,
- korzystne warunki mieszkaniowe charakteryzujące się dużą powierzchnią użytkową mieszkania na 1 osobę i małą ilością osób w mieszkaniu oraz wzrostem powierzchni użytkowej budowanych mieszkań,
- korzystna sytuacja wiekowa w gminie charakteryzująca się dużym udziałem ludności w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym,

Uwarunkowania ograniczające rozwój:

- niskie standardy świadczonych niektórych usług, głównie na terenach wiejskich,
- duże rozmiary bezrobocia, szczególnie wśród absolwentów i ludzi młodych w przedziale wiekowym 18-34 lata.

W zakresie rolnictwa

Uwarunkowania wspierające rozwój:

- korzystna struktura obszarowa indywidualnych gospodarstw rolnych. Średnia powierzchnia gospodarstwa wynosi 12,1 ha,
- korzystna struktura wielu użytkowników. Ponad połowa, to osoby w wieku produkcyjnym mobilnym (18-44 lat),
- korzystna struktura wieku ludności zamieszkującej w indywidualnych gospodarstwach rolnych,
- dobre wykorzystanie budynków inwentarskich,
- korzystne warunki do rozwoju rolnictwa ekologicznego oraz agroturystyki zwłaszcza w południowej części gminy jako dodatkowego źródła dochodu,
- rozwinięta produkcja ogrodnicza

Uwarunkowania ograniczające rozwój:

- niska jakość rolniczej przestrzeni produkcyjnej ,
- obszary użytków zielonych nad rzeką Narew narażone na wiosenne wylewy rzeki,
- niski wskaźnik zmeliorowania użytków rolnych ,
- niedostateczna ilość zakładów przetwórstwa rolno-spożywczego,
- braki w wyposażeniu w infrastrukturę techniczną,
- brak pozarolniczych miejsc pracy na wsi,
- trudności ze zbytem produktów rolnych,
- spadek opłacalności produkcji rolnej.

W zakresie gospodarki

Uwarunkowania wspierające rozwój:

- duże rezerwy siły roboczej oraz zasobów płodów rolnych takich jak: mleko, zboża, ziemniaki.

Uwarunkowania ograniczające rozwój:

- brak wartościowych złóż surowców mineralnych,
- mało chłonny rynek zbytu,
- niekorzystne położenie komunikacyjne, brak linii kolejowej.

W zakresie turystyki i wypoczynku

Uwarunkowania wspierające rozwój:

- położenie na trasie turystycznej Warszawa-Mazury i Pojezierze Augustowsko-Suwalskie,
- występowanie obszarów i obiektów ochrony przyrody (Łomżyński Park Krajobrazowy, Obszar Chronionego Krajobrazu Równiny Kurpiowskiej i Doliny Dolnej Narwi, rezerwat przyrody „Kalinowo”, pomniki przyrody);
- szlak wodny Narwi umożliwiający rozwijanie form turystyki wodnej,
- walory wędkarskie Narwi,
- występowanie kompleksów leśnych przydatnych dla turystyki i wypoczynku,
- naturalne punkty widokowe w strefach skarpowych doliny Narwi oraz na obszarze wysoczyznowym,
- duże walory krajoznawcze Piątnicy i Drozdowa (kościół, fortyfikacje wojenne, muzeum przyrody, siedziba Łomżyńskiego Parku Krajobrazowego i inne),
- istniejące zagospodarowanie turystyczne: motele, budownictwo letniskowe, stacje paliw, szlaki turystyczne.

Uwarunkowania ograniczające rozwój:

- niedostateczna promocja walorów przyrodniczych i krajoznawczych Piątnicy, Drozdowa i okolic w województwie podlaskim i w kraju,
- zanieczyszczenie wód Narwi ograniczające możliwości kąpieliskowe i wędkarskie,
- brak bazy turystycznej o wysokim standardzie usług,
- brak zagospodarowania i wykorzystania walorów krajoznawczo-wypoczynkowych fortów w Piątnicy.

W zakresie komunikacji

Uwarunkowania wspierające rozwój:

- funkcja i połączenia drogi krajowej wraz z miastotwórczym potokiem ruchu rekreacyjnego,

- założona docelowo możliwość realizacji obejścia Piątnicy i Łomży ,
- zrównoważony stosunek obciążenia ruchem w stosunku do stopnia rozwoju sieci drogowej regionu.

Uwarunkowania ograniczające rozwój :

- braki ulepszonych nawierzchni ulic i dróg lokalnych i gminnych ,
- zły stan techniczny ulic i niska nośność podbudów jezdni,
- braki w rozwoju zaplecza ruchu kołowego w regionie,
- zbyt wąskie pasy drogowe ulic i głównych dróg tranzytowych,
- niedorozwój sieci ulicznej na peryferiach i na niektórych obszarach nowej zabudowy mieszkaniowej,
- brak dostępu do komunikacji kolejowej .

W zakresie zaopatrzenia w wodę

Uwarunkowania wspierające rozwój:

- istniejące ujęcia oraz stacje wodociągowe pokrywają potrzeby perspektywiczne zapotrzebowania wody,
- bardzo dobrze rozwinięta sieć wodociągowa obejmująca 41 wsi na terenie gminy,
- opracowana dokumentacja techniczna na sieć wodociągową w Czarnocinie.

Uwarunkowania ograniczające rozwój:

- ujęcie i stacja wodociągowa w Piątnicy wymaga modernizacji,
- brak sieci wodociągowej w 4 wsiach w gminie.

W zakresie odprowadzenia ścieków

Uwarunkowania wspierające rozwój:

- opracowana „Koncepcja programowo-przestrzenna” kanalizacji sanitarnej gminy,
- opracowana dokumentacja techniczna na sieć kanalizacji sanitarnej we wsi Czarnocin,
- w trakcie opracowania dokumentacja techniczna na kanalizację sanitarną obejmującą wsie: Piątnica Włościańska i Poduchowna, Kalinowo i Marianowo.

Uwarunkowania ograniczające rozwój:

- brak rozwiązanej gospodarki ściekowej na terenie gminy,

W zakresie zaopatrzenia w gaz

Uwarunkowania ograniczające rozwój:

- brak sieci gazowej wysokiego ciśnienia po drugiej stronie rzeki Narew ogranicza możliwość zaopatrzenia w gaz przewodowy gminy.

W zakresie elektroenergetyki

Uwarunkowania wspierające rozwój:

- aktualnie w pełni pokryte zapotrzebowania na moc i energię elektryczną w gminie.

Uwarunkowania ograniczające rozwój:

- zły stan techniczny urządzeń elektroenergetycznych w części gminy
- w miarę wzrostu zapotrzebowania na energię elektryczną należy liczyć się z koniecznością budowy nowych odcinków linii i stacji transformatorowych.

SPIS MATERIAŁÓW ŹRÓDŁOWYCH

Przy opracowaniu studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Szumowo posłużono się następującymi materiałami źródłowymi:

- Miejscowy plan ogólny zagospodarowania przestrzennego gminy Piątnica opracowany w WBPP w Łomży w 1992 roku,
- Założenia rewaloryzacji województwa łomżyńskiego - gmina Piątnica opracowane przez PKZ Warszawa,
- Wykaz zabytków i obiektów kulturowych sporządzony przez Wojewódzki Oddział Służby Ochrony Zabytków w Białymstoku - Delegatura w Łomży,
- Opracowanie fizjograficzne ogólne dla planu zagospodarowania przestrzennego gminy Piątnica opracowane przez "Geoprojekt" Warszawa,
- Stan środowiska w województwie łomżyńskim w latach 1995-1996 (WIOS, Łomża, 1997),
- Materiały Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Łomży;
- Operat urządzenia lasów Nadleśnictwa Łomża;
- Materiały Rejonu Energetycznego w Łomży,
- Program małej retencji w województwie łomżyńskim (Instytut Melioracji i Użytków Zielonych, Falenty, 1997),
- dane urzędu statystycznego w Łomży i Białymstoku,
- Mapa topograficzna w skali 1:5000 i 1:25000,
- Wykaz wniosków do studium sporządzony przez Urząd Gminy w Piątnicy,
- Materiały wejściowe opracowane przez Urząd Gminy, oraz opracowaniami wyższej rangi:
- projekt "Studium Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Łomżyńskiego" - opracowany przez WBPP w Łomży w 1998 roku,

- "Strategia rozwoju obszaru funkcjonalnego "Zielone Płuca Polski" - zapis tezowy" opracowana pod kierunkiem prof. dr hab. Elżbiety Wysockiej w styczniu 1999 roku,
- Strategia Rozwoju Województwa Podlaskiego do roku 2010 sporządzona przez Zarząd Województwa Podlaskiego w sierpniu 2000 roku wraz z poprzedzającymi materiałami diagnostycznymi.

ZAŁĄCZNIKI GRAFICZNE

